

Møte fredag den 7. desember 2012 kl. 09

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 28):

1. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2013 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2012–2013), jf. Prop. 1 S (2012–2013) og Prop. 1 S Tillegg 3 (2012–2013))
2. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om svalbardbudsjettet for 2013 (Innst. 17 S (2012–2013), jf. Prop. 1 S (2012–2013))
3. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om endringer i «regulativ for tillegg mv. til utskrivne vernepliktige mannskap» (Innst. 67 S (2012–2013), jf. Prop. 151 S (2011–2012))
4. Referat

Presidenten: Den tidligere fritatte vararepresentant for Østfold fylke, Erlend Wiborg, har tatt sete.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra representanten Akhtar Chaudhry om permisjon i tiden fra og med 7. desember til og med 10. desember for å delta som valgobservatør for OSSEs parlamentariske forsamling under valget i Romania
- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Karin S. Woldseth fra og med 7. desember og inntil videre

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.

2. Følgende vararepresentanter foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden:

For Hordaland fylke: Torkil Åmland

For Oslo: Mari Lund Arnem

Presidenten: Vararepr. Torkil Åmland og Mari Lund Arnem er til stede og vil ta sete. Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og 2 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [09:01:02]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2013 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2012–2013), jf. Prop. 1 S (2012–2013) og Prop. 1 S Tillegg 3 (2012–2013))

Sak nr. 2 [09:01:23]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om svalbardbudsjettet for 2013 (Innst. 17 S (2012–2013), jf. Prop. 1 S (2012–2013))

Presidenten: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 35 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 55 minutter, Fremskrittspartiet 35 minutter, Høyre 25 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter og Venstre 10 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [09:02:24] (komiteens leder): Ved inngangen til 2013 er det delvis et dystert bilde som preger deler av verden. Situasjonen i Syria er fastlåst, og det er sterk frykt for at Assad vil bruke kjemiske våpen. Sikkerhetsrådet er lammet og uten evne til å presse på for politiske løsninger gjennom f.eks. sanksjoner. Situasjonen i Syria kan bidra til å destabilisere hele regionen. Flyktningstrømmen til nabolandene Libanon, Jordan og Tyrkia har nådd over 400 000, og antallet internt fordrevne øker. Det er nå nærmere 1,5 millioner internt fordrevne i Syria.

Komiteen har nettopp besøkt flyktningleiren Kilis i Tyrkia, 5 km fra grensen mot Syria. Det er en stor bekymring, når vinteren nå står for døren, for de titalls tusen som er på den syriske siden av grensen, ikke kommer seg over til Tyrkia eller nabolandene. De har ikke husly, de har ikke mat, de har ikke brensel, og de har først og fremst ikke beskyttelse. De er svært utsatt for særlig luftangrep fra regimet. Det er viktig at Norge bidrar humanitært med det vi kan for å lette situasjonen for flyktningene både i Syria og i nabolandene.

I Egypt er situasjonen svært spent. Folket har igjen funnet veien til Tahrir-plassen etter at president Morsi utstedte et dekret som ga ham mer makt samtidig som en ny grunnlov ble laget svært raskt, uten nødvendig balanse i grunnlovskommisjonen. Da den arabiske våren hadde sin begynnelse, understreket Høyre at det var en svært gledelig utvikling. Samtidig mente vi til nøktern optimisme. Vi hadde sett diktaturer falle, men fortsatt ikke sett reelle demokratier reise seg. Utfordringene med grunnlovskommisjonen var et av de problemene vi diskuterte da komiteen var i Egypt i mai 2011 – nettopp frykten for at en ny grunnlov ville bli verken demokratisk eller vedtatt av et tverrsnitt av de politiske partiene.

Den 29. november gikk palestinerne til FN's generalforsamling og ba om oppgradert status. Det fikk de. Høyre har støttet og støtter regjeringas linje om å stemme for en slik oppgradering, gitt forutsetningene om at oppgradert status ikke er et alternativ til forhandlinger, at Israel ikke på noen måte må delegitimeres og en klar avstandstagen fra vold. Tidspunktet for å gå til generalforsamlingen kan man sjølsagt diskutere. Når det likevel ble gjort, var det også viktig å bidra til at Hamas ikke ble ytterligere styrket på bekostning av Fatah ved å stemme mot palestineres bruk av et

diplomatisk virkemiddel. De siste årene har ethvert trekk fra begge parter gått utenom forhandlingsbordet. Men det er altså bare ved forhandlingsbordet de utestående store spørsmålene om grenser, flyktninger, Jerusalem og sikkerhet, kan løses. En tostatsløsning virker nå lengre unna enn på svært lenge, men situasjonen kan ikke bare ses gjennom israelsk-palestinske briller. Det må til en løsning i hele regionen.

Vi ser fortsatt europeiske utfordringer av både økonomisk og politisk art. Fløypartier på begge sider av skalaen opplever økt oppslutning. Menneskerettighetssituasjonen i Russland er i stadig forverring, og det samme ser vi i Ukraina. Hviterussland er fortsatt en mørk flekk i vårt nærområde.

Høyres utviklingsbudsjett er 900 mill. kr større enn det budsjettet regjeringa la fram for 2012. Da 2012-budsjettet ble lagt fram, sa daværende utviklingsminister Erik Solheim følgende:

«Jeg er stolt over nok et rekordhøyt budsjett for norsk utviklingssamarbeid.»

Høyres alternativ vil altså være en ytterligere styrking av et rekordhøyt budsjett.

Vi har valgt å satse særlig på noen områder der vi plussar på utviklingsbudsjettet: sivilt samfunn, mer spesifikt jenter, utdanning og godt styresett får 120 mill. kr ekstra. Menneskerettighetsarbeidet styrkes med 100 mill. kr utover regjeringas forslag, og FNs høykommissær for flyktninger, UNHCR, får styrket bevilgningene med 70 mill. kr – et helt nødvendig tiltak. Flyktningstrømmene øker, og UNHCRs reserver er i ferd med å gå tomme.

Vi styrker også posten for næringsutvikling med 40 mill. kr. Vi står sammen med Kristelig Folkeparti om mye, og vi har en såpass lik innretning på områdene utdanning, sivilsamfunn og Afrika, at vi støtter Kristelig Folkepartis forslag innenfor rammen subsidiært.

Afrika er et kontinent med mange muligheter. Viktigheten av å støtte opp under godt styresett i Afrika som eksempler for andre land både på det afrikanske kontinent og ellers, er ikke til å undervurdere.

Høyre er glad for at regjeringa nå slutter seg til prinsippet vi har tatt til orde for i mange år, at norsk støtte til multilaterale organisasjoner skal vris og målrettes, men vi må si at vi syns implementeringa er merkelig. UNICEF er en av de mest effektive organisasjonene og jobber med bl.a. jenter og utdanning. De opplever nå et kutt. ILO, derimot, er påviselig en av de minst effektive FN-organisasjonene, og får en stor økning med regjeringas budsjett.

Når det gjelder klima- og skogsatsingen, reduserer vi veksten med 750 mill. kr. Det mener vi er helt forsvarlig. For 2012 er det bevilget mer enn 2,7 mrd. kr til dette. Imidlertid er bare 263 mill. kr betalt ut. Det er altså 9,7 pst. I tillegg står milliarder fra 2011 ubrukt på konto i Norges Bank. I stor grad skyldes dette mangel på gode prosjekter, vanskeligheten med å kontrollere prosjektene, og korrupsjon. Indonesia, f.eks., er lovet 400 mill. kr. Kun 2,8 mill. kr er utbetalt. Greenpeace Indonesia sa på NRK den 26. november at de ikke er fornøyd med gjennomføringen av den norske skogsatsingen i Indonesia, og at framdriften er veldig liten. Mesteparten av de kontrollorganene

som skal påse at innholdet i avtalen blir overholdt, er ennå ikke i virksomhet. Greenpeace Indonesia mener at Norge må være en mye sterkere pådriver, og også mer konkret. De advarer om at den omfattende korrupsjonen i Indonesia kan føre til at hele skogsatsingen stopper opp.

Mot bakteppet av et utviklingsbudsjett som er 900 mill. kr høyere enn det regjeringa la fram for 2012 – det ble omtalt som rekordhøyt – mot bakteppet av en sterk satsing på jenter, utdanning, godt styresett, menneskerettighetsarbeid, næringsutvikling og flyktninger, er det etter min mening bare trist at utviklingsministeren, fordi han ikke har saklige argumenter, velger å forsøple den viktige debatten om hvordan vi best kan bruke over 30 mrd. kr på utvikling i fattige land. Til Klassekampen den 9. oktober sa Eidsvoll Holmås:

«Nå skal jeg si det jeg egentlig mener. Flere barn vil dø med Høyres og Frps utviklingspolitikk, fordi de ikke vil få tilgang på vaksiner. Mange vil også miste muligheten til utdanning.»

Eidsvoll Holmås vet at dette ikke er sant. Høyre har ikke foreslått ett eneste kutt i helserelatert bistand eller vaksineprogrammer. Tvert imot har vi satset på helsebistand spesielt gjennom vaksineprogrammer. Da vi satt i regjering, doblet vi utdanningsbistanden, og vi har fortsatt satsingen i alle budsjetter etter det. Det er jo Holmås' egen regjering som er ansvarlig for at helse og utdanning er de to eneste områdene innen bistanden som opplever en til dels drastisk nedgang i andelen av bistandsbudsjettet. Det er Holmås' egen regjering som fjernet utdanning fra lista over prioriterte områder i bistanden.

En så viktig debatt som den vi har i dag, fortjener seriositet, og jeg tror de fleste forventer et annet debattnivå av en statsråd.

Dette er også en fin anledning til å anerkjenne den utrolig viktige og gode jobben våre soldater gjør, både ute og hjemme. Mange som er ute i internasjonale operasjoner, kanskje spesielt i Afghanistan nå, gjør en viktig jobb under vanskelige forhold. Vi er fortsatt tungt til stede i Afghanistan og kommer til å være det i lang tid framover, både sivilt og militært. Vi har spesialsoldatene våre i Kabul, vi sender om litt Telemark bataljon ned for å drive politimentoring, vi har et taktisk luftelement gjennom Hercules-flyet, og vi kommer til å være tungt til stede lenge framover. Fortsatt vil norske soldater risikere livet på oppdrag i Afghanistan. Det krever vår oppmerksomhet, det krever ressurser og det krever tilpasning.

Perioden vi nå går inn i – med et forventet presidentvalg i Afghanistan våren 2014 og tilhørende rivalisering, maktbruk og uro – kommer til å bli krevende. Høyre vil signalisere støtte til en eventuell videreføring av norske militære oppdrag utover 2014 dersom det skulle bli nødvendig.

Som jeg sa i trontaledebatten i oktober, syns jeg det var påfallende å registrere at regjeringas trontale ikke inneholdt et eneste ord om våre soldaters oppdrag i Afghanistan. Statsministeren brukte heller ikke noe av sin taletid på å anerkjenne den viktige jobben de gjør.

2013 er et viktig år. Det er begynnelsen på nye omstillinger i Forsvaret – særlig i Luftforsvaret – etter langtids-

planen. Kampflyanskaffelsen starter for alvor, og det er noe hele Stortinget har gitt sin tilslutning til.

Fra Høyres side har vi veldig høye forventninger til den kommende personell- og kompetansemeldinga som regjeringa har varslet rundt årsskiftet. Vi adresserer i vårt alternative budsjett de vanskeligste problemene: manglende driftsmidler, bemanningssituasjonen, rekruttering og ståtid – både i Sjøforsvaret og i de andre forsvarsgrenene. Vi styrker FLO. Det er viktig i en tid hvor investeringene øker. Og vi ønsker å øke oppfylingsgraden i Hærens avdelinger som i dag er underbemanna. Vi legger til rette for økt beredskap – også i Forsvaret: øvelser, samtrening, helikopterkapasitet, spesialstyrker. Vi ønsker et heimevern som faktisk kan løse militære oppgaver, og som får midler til øvelser og utstyr. Vi ønsker en kystvakt som får midler til å seile.

Utfordringa med virkelighetsbeskrivelsen rundt den faktiske tilstanden i Forsvaret fortsetter. Det er flere utfordringer med det. Det ene er behovet for en reell oppstilling av hvilken operativ evne vi har. Det forteller ikke så veldig mye at vi har så og så mange fregatter eller at vi har et moderne luftkampsystem. Spørsmålet er hvilken operativ evne systemene og kapasitetene har. Når regjeringa i tillegg gjør sitt for å fortelle at det er seier på alle fronter, og ingen ting som er utfordrende, er det klart at gapet i virkelighetsbeskrivelsen mellom det som skjer i Forsvarsdepartementet, og det som skjer i Forsvaret, bare øker.

Vi har en forventning om personell- og kompetansemeldinga må levere bærekraftige løsninger som øker og beholder kompetanse i Forsvaret. Men vi har også en klar forventning om regjeringas framtidige budsjetter må gjøre det samme. La meg sitere hva forsvarssjefen sa i vedlegg 1 i langtidsplanen fra regjeringa. Det at kampflyanskaffelsen finansieres med mindre penger utenfor budsjettet enn det forsvarssjefen ba om, gir han følgende kommentar til:

«Dette vil på sikt gjøre det krevende å videreføre bærende elementer i forsvarsstrukturen.»

Han sier videre: «Dette vil kreve en betydelig styrking av budsjettnivået, og det er avgjørende at denne satsningen følges opp i de kommende års budsjetter.»

Våre satsinger i budsjettet for 2013 inneholder bl.a. økning til Hæren på 120 mill. kr, Sjøforsvaret på 145 mill. kr, Luftforsvaret på 105 mill. kr, Heimevernet på 150 mill. kr og Kystvakta på 50 mill. kr. Vi er villige til å betale for regjeringas beslutninger i motsetning til dem selv. Vi foreslår å styrke driftsbudsjettet i Forsvaret for 2013 med til sammen 616 mill. kr. Samlet sett, siden 2008, har vi foreslått økninger i størrelsesorden 3,26 mrd. kr. Det ville gitt større operativ evne, mer øving og mer trening.

Mye er gjort for våre veteraner. De som er blitt skadd i tjeneste, fortjener både anerkjennelse og et støtteapparat som tar vare på dem. Men det er også mye som gjenstår, og i dag er nok ikke de største utfordringene i Forsvaret og Forsvarets oppfølging av veteranene, men i veteranenes møte med det sivile hjelpeapparatet – særlig Statens pensjonskasse, Nav og helsevesenet. Høyre ønsker å liberalisere beviskravet for skadde veteraner for erstatning på 65 G etter den særskilte kompensasjonsordningen. Til

det setter vi av 50 mill. kr ekstra i 2013. Dagens system for erstatninger er uoversiktlig. Det oppfattes som uklart og rotete, og det bør forenkles, strømlinjeformes og vurderes supplert med en type tjenestebasert – altså ikke erstatningsbasert – godtgjørelse, kall det gjerne en slags krigspensjon. Vi gikk inn for å utrede en sann ordning i langtidsplanen.

Budsjettforslaget for neste og omgrupperingsproposisjonen for i år viser med all tydelighet hvordan presset fra kampfly mot andre investeringer vil manifestere seg framover. Dette advarte Høyre mot i langtidsplanen så sent om i juni. Manglende finansiering av kampflyene vil påvirke resten av forsvarsøkonomien de neste årene. Regjeringa legger inn mellom 9,5 og 15,5 mrd. kr mindre til kampflykjøp enn det forsvarssjefen ba om, og det forventes at det dekkes inn over det ordinære forsvarsbudsjettet i den kommende tiårsperioden. Konsekvensene har allerede meldt seg. I et svar til Høyre den 19. oktober framgår det at for å skape rom for en økt utbetaling til kampfly med baseløsning, er hele Forsvarets prosjektportefølje gjennomgått. Det betyr at mange prosjekter er tatt ut, mange er forsinket og mange er redusert. Til sammen beløper det seg altså til 11,7 mrd. kr. Det er dessverre alvorlig, og det er det vi advarte mot så sent som i juni.

Presidenten: Ønsker representanten å ta opp noen forslag?

Ine M. Eriksen Søreide (H): Ja, jeg tar opp Høyres forslag.

Presidenten: Representanten Ine M. Eriksen Søreide har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Svein Roald Hansen (A) [09:17:57]: Norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk skal ivareta norske interesser, fremme demokrati og menneskerettigheter og bidra til utvikling i fattige land – særlig der vår innsats kan gjøre en forskjell.

Budsjettene som blir vedtatt i dag, gir utenrikstjenesten, utviklingsaktørene og Forsvaret de ressurser som er nødvendig for å møte disse oppgavene på en god måte i 2013.

De sikkerhetspolitiske og utenrikspolitiske utfordringene har endret seg sterkt de siste 20 årene. I dag er det den økonomiske krisen, spesielt her i Europa, som truer den sosiale stabiliteten og, i noen land, også den demokratiske stabiliteten.

Klimatruslene utfordrer det internasjonale samfunns evne til å enes om nødvendige politiske beslutninger.

Den sterke økonomiske veksten i mange utviklingsland endrer tyngdepunktet i det globale maktparallelogram.

Religiøst fundert terror har erstattet den kalde krigens militære trusselbilde.

Dette er også noe av bakteppet for den omfattende omstilling vi har gjennomført i Forsvaret. Det har gitt oss et moderne innsatsforsvar med topp moderne våpenplattformer og utstyr og balanse mellom struktur, behov og ressurser.

Det har krevd omstridte politiske valg. Der opposisjo-

nen vek tilbake for valgene, viste Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet gjennomføringskraft.

Neste års forsvarsbudsjett er starten på den nye langtidsplanen, hvor fornyelse av struktur og utstyr fortsetter. Vi går inn i den nye langtidsplanen med balanse mellom struktur og midler. Vi betaler for det forsvar vi har vedtatt at vi skal ha. At opposisjonen ønsker å bruke enda mer, rokker ikke ved dette faktum.

Jeg merker meg at det ikke tas omkamp på de struktur- endringene som ble vedtatt da langtidsplanen ble behandlet. Nå godtar Høyre og Fremskrittspartiet de løsningene som ble valgt. Jeg tror mange merket seg den beslutnings- vegring partiene utviste før sommeren.

Vi har bidratt til at NATO i sin nye strategi legger ster- kere vekt på nærområdene. Vi har bidratt til å få ny beve- gelse i nedrustningsarbeidet, både i NATO og i FN. Vi fikk på plass konvensjonen mot klasevåpen. Vi løfter de humanitære konsekvensene av atomvåpen.

Vi samarbeider tettere med våre nordiske naboer om Forsvaret og om sikkerhetspolitikk. Norden kan bli fore- gangsland også når det gjelder «smart defence».

Våre soldater har gjort og gjør en strålende innsats i Afghanistan gjennom snart ti år. Dette er resultater å være stolte av.

Borgerkrigen i Syria, situasjonen i Iran, utviklingen i Egypt, Libya, Tunis og forholdet mellom Israel og Palesti- na, er de mest lettantennelige konfliktområder i vår tid og krevende å finne løsninger på.

Jeg vil gi regjeringen ros for å ha støttet oppgraderin- gen av Palestinas status i FN. Det var en riktig og viktig anerkjennelse av det statsbyggingsarbeid som er skjedd på Vestbredden. Dette må gi resultater for palestinerne.

Desto mer urovekkende er det å se den ukloke reaksjo- nen til den israelske regjering. Tilbakeholdelse av palestin- ske skatteinntekter og nye bosettinger på okkupert områ- de er ikke bare ulovlig folkerettslig sett, det er også uklok politikk. Denne straffeekspedisjonen er ikke veien å gå til den sikkerhet også Israel fortjener. Hva har så dette med neste års budsjett å gjøre? Jo, det er grunnlaget for at Norge fortsatt kan spille en rolle i denne konflikten, som leder av giverlandsgruppen og gjennom vår utviklingsstøtte til Palestina.

Fremskrittspartiet kutter i sitt budsjettforslag støtten til Midtøsten og Nord-Afrika med vel 30 pst. og i bevilgnin- gen til FN-organisasjonen for palestinske flyktninger med nær 25 pst. Da hjelper det lite å lage en merknad som sier at Norge fortsatt skal ha et sterkt engasjement. Disse kut- tene ville svekket våre muligheter til å gjøre en forskjell i en av vår tids mest krevende konfliktområder – ikke bare i striden mellom Palestina og Israel, men også med tanke på å bidra til en demokratisk og økonomisk utvikling i vik- tige land som Egypt, et nøkkelland i denne regionen. Men Fremskrittspartiet tror ikke at bistand bidrar til utvikling i dette området.

Men det er ikke bare bistand Fremskrittspartiet ikke tror noe særlig på. De tror åpenbart ikke på at norsk utenriks- tjeneste kan gjøre en særlig forskjell, heller, når de kutter i Utenriksdepartementets driftsbudsjett med 182 mill. kr – det er over 9 pst., nærmere 10 pst., av budsjettet. Et slikt

kutt ville i hvert fall ikke gjort det lettere å oppfylle par- tiets understreking av viktigheten av at utenriksstasjonene får de ressurser som trengs for å ivareta norske borgeres interesser ved uforutsette hendelser, og at de lokaliseres på grunnlag av vurderinger basert på norske borgeres behov og norske strategiske og økonomiske interesser, slik de sier i sin merknad.

Utviklingen ikke minst sett i forhold til norsk nærings- livs behov i stadig nye markeder, tilsier at vi bør være til stede flere steder i årene framover. Det krever mer ressur- ser, ikke mindre, og det krever nytenkning, slik vi nå ser i Myanmar, hvor de nordiske landene går sammen om en ambassade. Dette gjør vi mer av også andre steder – dette er veien å gå. Det er fint at drivkraften bak frigjøringen fra Sverige i 1905 ikke står i veien for at vi i dag kan tenke utenrikstjeneste sammen med våre svenske og danske na- boer!

Det er bred enighet i denne salen om betydningen av en godt organisert verden, hvor forholdene landene imellom styres av avtaler og konvensjoner, altså av lov og rett, og ikke av økonomisk makt, enn si av militær makt. Men dette følges opp på ulikt vis i budsjettene. Det er enighet om at FN, som er den viktigste internasjonale organisasjonen verden har, må være relevant, effektiv og produsere resul- tater. Vi vrir innsatsen fra FN-organer som må bli bedre, til dem som leverer godt. Fremskrittspartiet og Høyre bruker helst bare pisen og kutter.

Den største forskjellen mellom regjeringens politikk og Høyres og Fremskrittspartiets ligger i utviklingspolitikken. Også der er det enighet om mye: at bistand bare er en del av en samstemt utviklingspolitikk, at det er viktig å bringe utviklingslandene inn i den globale økonomien gjennom handel, og at økonomisk vekst er nøkkelen til at fattige land kan komme inn i den gode sirkel, skape arbeidsplas- ser, økonomisk vekst og sosial utvikling.

Det viktigste nye i årets innstilling er at Høyre skro- ter 1pst.-målet. Fikenbladet er at resultatene er viktigere enn hvor mye som brukes. Ja, resultater er viktig, selvsagt. Men å sørge for at bistanden leverer resultater står jo ikke i motsetning til hvor mye vi er villig til å bruke på fattig- domsbekjempelse. Også god utviklingspolitikk gir bedre resultater når vi bruker mer enn om vi bruker mindre, og den når fler når vi bruker mer. Når Høyre skroter 1-pst.- målet, er nok den egentlige grunnen at de vil skaffe seg handlingsrom for å innfri løfter de mener er viktigere, som å fjerne formuesskatten for Norges rikeste, samtidig som det er en del av bestrebelsene på å nærme seg Fremskritt- partiet politisk.

Høyre vil konsentrere bistanden til færre land. De kut- ter helt ut land i Sør-Amerika. Det betyr bl.a. at Norge vil måtte avslutte menneskerettighetsprosjekter og ren energi- prosjekter i land som Guatemala og Haiti, samtidig som partiet sier de vil løfte kampen for menneskerettigheter høyere i sin utviklingspolitikk. Samstemt politikk er dette i hvert fall ikke.

Da Høyres bistandspolitiske talsmann presenterte Høy- res nyorientering i utviklingspolitikken i Aftenposten 25. oktober i år, sa han at antall land som mottar norsk bi- stand, skal ned fra dagens ca. 112 til mellom 20 og 40. Par-

tiet bør konkretisere hvordan dette skal skje. Skal våre bidrag til internasjonale organisasjoner, som er inne i mange land, kuttes ut eller øremerkes bestemte land? UNICEF er f.eks. inne i langt over 100 land. Hva med norske frivillige utviklingsorganisasjoner? Under budsjettthøringen hørte vi at Digni, norsk misjons utviklingsarbeid, er inne i 40 forskjellige land. Hva vil Høyres konsentrasjonspolitikke bety for norske bistandsorganisasjoners arbeid? Det bør klargjøres. Det er greit å ha som målsetting å konsentrere bistanden om færre land, men når man går så langt ned som til mellom 20 og 40, må man også klargjøre hvordan man skal oppnå dette uten å sette veldig trange begrensninger på det arbeid som norske frivillige organisasjoner driver, og som internasjonale bistandskanaler bruker.

Et annet viktig skille går i synet på fordelingspolitikk. Vi ser nå en utvikling hvor økonomien i mange utviklingsland vokser, men hvor fordelingen er veldig skjev. Det er millioner av fattige i land som beveger seg inn i mellominntektsgruppen. Derfor er god fordelingspolitikk en viktig del av utviklingspolitikken, ja av en utviklingsmodell som vil gi bedre resultater. Fordi alle trekkes med, blir veksten høyere. Det er særlig viktig at kvinner trekkes med. Også her viser Fremskrittspartiet fram sin skepsis mot rettferdig fordeling. De tror ikke bistand er egnet til å fremme det. Jo, den norske modellen, den norske sosialdemokratiske modellen, er veldig egnet til å holdes fram som en god modell for utvikling. Slik mange land vil lære av vår oljepolitikk og vår fiskeripolitikk, kan de lære mye av vår fordelingspolitikk.

Det har tradisjonelt vært bred enighet om viktige hovedlinjer i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Det er det fortsatt. Men samtidig ser vi at Høyre innenfor utviklingspolitikken ønsker å nærme seg Fremskrittspartiet. Derfor viser denne innstilling at det vil være en tydelig forskjell på den rød-grønne regjeringen og en blå-blå regjering med Høyre og Fremskrittspartiet. Det blir mindre å dele på og færre som vil få norsk bistand til å komme ut av fattigdom om den politikken skulle bli satt ut i livet.

Morten Høglund (FrP) [09:27:57]: Store forandringer skjer, og vil i økende grad skje i Arktis. Selv om skipstrafikken gjennom de nordlige sjøruter foreløpig er av begrenset karakter, er økningen i trafikk blitt stor på svært kort tid. Interessen fra land og rederier er merkbar. Leting etter nye petroleumsressurser er godt i gang, og området er i tillegg fullt av viktige mineraler. Samtidig er det sårbart, har dårlig utbygd infrastruktur og er relativt lite befolket. Dette gir oss betydelige utfordringer også politisk, både internasjonalt og nasjonalt. Oppfølgingen av nordområdemeldingen er avgjørende for om regjeringen klarer å levere i forhold til de forventninger som er skapt.

Utenriksdepartementet, som koordinerende departement, har et særlig ansvar for at oppfølgingen skjer i tråd med regjeringens egne og Stortingets forutsetninger og ønsker. Mange av de utfordringer og muligheter som møter oss i nordområdene, må løses i samarbeid med flere. Det nordiske samarbeidet bør være særlig godt for å ta tak i deler av dette.

Infrastrukturutvikling på Nordkalotten, ikke minst for

å betjene den stadig voksende mineralnæringen, er et slikt område som krever samarbeid. Mange spennende prosjekter er lansert, veldig få er realisert.

Beredskap, søk og redning er et annet område som må løses i fellesskap. De avtaler som inngås, må ha som mål ikke bare å avklare ansvarsforhold, men også bidra til bedre kapasitet og en tryggere situasjon. Dagens søk- og redningskapasitet i den norske delen av Barentshavet og Polhavet er relativt begrenset og sårbar. Tilvarende er behovet for å tenke strategisk rundt framtidig oljevernberedskap viktig. Her handler det om både kompetanse, teknologi og ny infrastruktur.

Den utvikling vi nå ser ved bruk av den nordlige sjørute, er interessant og har et enormt potensial. Uansett hvilken rute man velger fra Europa til Asia, ligger Norge og norsk farvann strategisk plassert. Dette medfører et tungt ansvar, men også muligheter. Det vil være behov for en helt annen infrastruktur enn i dag for å betjene den økende trafikken. Her ser vi allerede at naboland, som Island f.eks., posisjonerer seg. Vi må også klargjøre hva våre muligheter og våre interesser er. Dette krever et overordnet strategisk samarbeid mellom lokale, regionale og nasjonale myndigheter, men også at vi kan se over land- og sjøgrenser for å tilby næringen helhetlige løsninger.

Russland er en konstant faktor i norsk utenrikspolitikk. Vi kan ikke velge bort å forholde oss til et av våre naboland. Vi kan bli både oppgitt og sinte over visse forhold i Russland, og vi skal diskutere dette åpent med russiske myndigheter, men parallelt skal vi dyrke det praktiske samarbeidet, et samarbeid som på mange områder er godt. Vi skal oppmuntre til sterkere kontakt på alle måter, og den utviklingen vi har sett de siste år, med et rekordartet antall russiske studenter i Norge, er positiv. Vi må også jobbe for å få flere norske studenter til å ta deler av studiene i Russland. Det er en rekke praktiske problemer med hensyn til dette, men disse må vi i samarbeid med Russland prøve å få gjort noe med.

Alternativet til samarbeid med Russland eksisterer ikke. Når Finland nå utsteder et rekordhøyt antall visum til russere, er det et uttrykk for at Finland tenker offensivt. Vi har tidligere bedt om at Norge vurderer å følge i Finlands fotspor og ha tilsvarende praksis for visumsøknader.

Når det gjelder Forsvaret, vil jeg i denne omgang konsentrere meg om noen få forhold. Kystvaktens viktige rolle er vi alle enige om. For at Kystvakten skal kunne fortsette å levere på det ønskede nivå, må vi evne å gi rammer til denne tjenesten som møter utfordringene. Med de allerede nevnte utviklingstrekk i Arktis må også Kystvaktens ressurser og muligheter tilpasses denne virkeligheten.

Vi påpeker i innstillingen at det er utfordringer knyttet til budsjettet til Kystvakten, og vi stiller spørsmål ved muligheten til å opprettholde antall seilingsdøgn. Ved økt aktivitet til havs burde jo heller utviklingen i seilingsdøgn vært positiv. I tillegg blir det krevende å levere en fullgod tjeneste når vi opplever – som vi gjorde for noen uker siden – at omtrent halvparten av Kystvaktens fartøyer lå til kai med skader eller var inne for vedlikehold. Vi ser at vi blir svært sårbare i slike situasjoner.

Kompetansemangel og uønsket personalflykt fra Sjø-

forsvaret har etter hvert blitt en alvorlig situasjon, som åpenbart må påkalle handling og grep som kan snu utviklingen. Det nytter ikke at vi alle er kollektivt fortvilet. Ingen har argumentert for at Sjøforsvaret bør spille en mindre rolle enn i dag ved nasjonale og internasjonale oppdrag, snarere tvert imot. Samtidig skjer det en utvikling som gjør at Sjøforsvaret ikke er i stand til å levere noe i nærheten av det som er forutsatt. Vår samlede økning på forsvarsbudsjettet er på vel 1 mrd. kr.

Før jeg går videre, vil jeg benytte anledningen til å gi honnør til alle som har utført og utfører et krevende oppdrag i Afghanistan, både sivile og militære. Når vi nå ser en slutt på et større internasjonale militært engasjement i Afghanistan, er det viktig at vi fortsetter å engasjere oss i utviklingen i landet, og at vi tilpasser vår støtte til landets situasjon. Men når det er sagt, er det viktig at erfaringer fra de siste år legges til grunn for fremtidig engasjement. Det har ikke bare vært oppturer. Det er derfor all mulig grunn til å ha et svært kritisk blikk på alle deler av vårt engasjement og forsøke å lære av feil. Det internasjonale samfunn plikter å innrette sitt samarbeid slik at man ikke bidrar til korrupsjon og dårlig ledelse, og slik at man ikke lukker øynene for overgrep. I tillegg føler jeg behov for å påpeke at altfor lenge har Afghanistans naboland neglisjert sin rolle med hensyn til å bygge fred, ofte med fatale konsekvenser for dem selv og for hele regionens sikkerhet.

Vi har hatt rikelig anledning til å diskutere handel her i Stortinget de siste ukene. Det er unødvendig å gjenta argumenter, men noen forhold har i mindre grad vært nevnt. Det ene er hvor samstemt norsk politikk overfor utviklingsland er i relasjon til handel med landbruksvarer. Jeg tar til etterretning at man velger seg det importvernet man gjør, og at man også har rett til å gjøre det. Jeg hadde allikevel ønsket at man i det minste kunne si at dette gjør norsk politikk mindre samstemt – til og med ustemt – noe som for øvrig bemerkes internasjonalt når Norges helhetlige politikk overfor utviklingsland skal evalueres.

Etter hvert som man blir eldre og litt mindre skråsikker, sniker det seg inn et behov for å reflektere mer. Min og vår refleksjon på handelsområdet er at hovedproblemet for mange fattige land ikke er norsk importvern alene. Nå må ikke det brukes som en unnskyldning for ikke å liberalisere, men hovedproblemet er alle hindrene mellom fattige land i samme region, noe som hindrer effektiv handel sør–sør. Det handler om å redusere tolltariffer, fjerne unødige byråkrati, bekjempe korrupsjon og lette toll- og grenseprosedyrer. Det er slående at når man reiser mellom land i f.eks. Afrika og skal krysse en grense, kan det være kilometervis med kø av lastebiler som venter på å slippe igjennom. Dette er fordyrende og i flere tilfeller ødeleggende for de produkter man ønsker å få frem til forbruker.

Fremskrittspartiet ønsker derfor at handelsfasilitering blir et område der vi kan hjelpe land som ønsker det, med å forenkle sine regler og åpne seg mer. Det å øke samhandelen mellom naboland er også stabiliserende for en region. Det vil skape en større grad av gjensidig avhengighet. Noe av suksessen for fred i Europa de siste tiår, nemlig et integrert marked, bør med fordel kunne eksporteres.

Frihandelsavtaler er dessverre kommet for å bli. Jeg sier

dessverre, for en global handelsavtale som fjernet behovet, hadde vært å foretrekke. Men når det åpenbart er behov for å sikre sine markeder, er det viktig at Norge aktivt fortsetter med å få på plass nye avtaler. Avtalen med Russland vil bli viktig, og man må søke å få denne i havn. En avtale med Kina er selvfølgelig ønskelig, og vi håper det snart er mulig å gjenstarte disse forhandlingene.

Som jeg nevnte under debatten om den europapolitiske redegjørelsen, jobber EU med å utrede en mulig handelsavtale med USA. Her er det viktig at Norge og EFTA følger med og sørger for at vi ikke blir akterutseilt. Det handler om å sikre norske eksportrettede arbeidsplasser.

Vi bruker en del plass i budsjettinnstillingen på å fremme egen politikk og kritikk der vi mener det er nødvendig. Ett slikt område er skogsatsingen. Vi registrerer at vår kritiske tone ikke møter allmenn begeistring. Jeg vil imidlertid fastslå at all vår kritikk er basert på forskning og faglighet. Vår kritikk er ikke rettet mot skogsatsing – det mener vi faktisk er fornuftig – men vi velger å være kritiske til størrelsen på satsingen og til tempoet. Vi beskyldes ofte i andre sammenhenger for å være ukritiske til bruk av store pengesummer og for ikke å basere oss på forskning, så jeg har liten forståelse for at forsiktighet i denne sammenheng skal oppleves så problematisk.

Noen ganger – og også denne høsten – opplever vi til dels sterke ord om vårt utviklingsbudsjett, og hvor det noen ganger går så langt at det stilles spørsmål ved Fremskrittspartiets empatiske evner. Man skal være svært trygg på egen fortreffelighet og egne løsninger for å hevde at andre politikere har et dårligere verdigrunnlag enn en selv. Så trygg har jeg aldri vært på meg selv, og jeg håper jeg heller aldri blir det.

Når vi presenterer et utviklingsbudsjett på ca. 0,75 pst. av BNI, noe som er godt over Monterey-målet, er det et uttrykk for at vi etter beste evne forsøker å bruke bistand der den kan ha effekt, der den fremmer bekjempelse av fattigdom. Så kombinerer vi det med våre forslag om handel, som handler om langt mer enn å svekke norsk importvern. Det kombinerer vi med en tettere kobling av privat sektor inn i utviklingsarbeidet. Og så benytter vi i første omgang 10 mrd. kr av Statens pensjonsfond utland til å investere målrettet inn i de fattigste landene. Da vil jeg hevde at vår innretning på dette området står seg svært godt og er tilpasset det som er utfordringene for de fattigste landene.

Det vi gjør, er å forsøke å ta det beste fra bistanden, kombinert med virkemidler som åpenbart har vist seg å virke, for det er jo ikke slik at bare et land får nok bistand, er fattigdomsproblemet løst. Det er dessverre heller slik at jo mer et land blir avhengig av bistand, jo vanskeligere er det å komme seg ut av denne avhengigheten.

Dagens politikk, med fortsatt fokus på bistand som det i hovedsak saliggjørende for utviklingslandene og liten vilje til å integrere disse landene inn i både handel og investeringsporteføljer, forsterker skillene mellom nord og sør. Jeg trodde det motsatte var målet.

Vårt mål er reell utvikling og at vi om noen år kan begynne å snakke om en exit-strategi – ikke exit for handel og investeringer, men exit for bistand. For det snakkes aldri om at vi etter hvert skal slutte med bistand til Afrika, det

synes nærmest å ha et evighetens perspektiv over seg. Vi ønsker å innrette en politikk der vi gjør vårt bistandsengasjement overflødig. Skal vi få til det, må vi evne å tenke nytt, lære av våre feil, se hva som virker – og gjøre mer av det.

Noen få ord om et par aktuelle spørsmål: Situasjonen i Egypt er mildt sagt krevende. President Morsi har på den ene siden vist det mange mener er internasjonal statsmannskunst, men på den annen side opplever mange egyptere at han er i ferd med å sette demokratiet til side. Norge har tidligere tatt selvkritikk for ikke å ha vært kritisk nok til brudd på menneskerettighetene begått av det tidligere regimet i Egypt. Vi vil advare mot å ha en unnnfallende linje overfor de nye makthaverne i Egypt. Selvsagt skal de ikke avskrives fordi de er utgått av Det muslimske brorskap. De skal bedømmes for sine handlinger og det de faktisk gjør. Men selv om Norge tidligere har valgt en rosende linje til Morsi og hans regjering, hindrer ikke det Norge fra å komme med kritikk når det er påkrevet.

Så til den veldig alvorlige situasjonen i Syria: Vi har her fulgt den norske regjeringens linje i all hovedsak. Men når vi med Redd Barna som kilde får opplyst at barn bindes fast i rullende tanks som levende skjold, er vi vitne til overgrep av verste sort. Dette er bare ett eksempel av mange de siste uker. Da har vi en situasjon hvor vi er villige til å være med og diskutere høyt en mer offensiv politikk for regimeforandring. Spørsmålet nå er om opposisjonen er mer samlet enn tidligere, og at regimet er såpass svekket at det er mulig å vurdere tiltak som tidligere syntes helt urealistiske.

Så et par ord om behandlingen i FN i forbindelse med palestineres resolusjon, som vi hadde en annen holdning til. Jeg vil påpeke at vi mener vi hadde gode grunner til det. Vi registrerer den positive ordlyden i resolusjonen og tar det med oss når bildet skal kompletteres. Men ikke minst er det viktig å få forhandlingsvilje på israelsk side, og det å få amerikanerne dedikert med hensyn til å være med inn i prosessen hele veien er viktig. Vi tror ikke at det som skjedde i New York denne gang, bidro til det.

Når det er sagt, er vi enig i at det ikke gir Israel rett til å komme med den type tiltak som man nå har varslet at man vil gjøre. Det er vi også helt klare på, og vi vil ikke unnlate å kritisere Israel når det er nødvendig.

Helt til slutt vil jeg ta opp de forslag vi har i innstillingen.

Presidenten: Representanten Morten Høglund har tatt opp de forslagene han refererte til.

Snorre Serigstad Valen (SV) [09:42:59]: Innledningsvis vil jeg også gi en honnør til norske veteraner. Jeg er stolt av at vi har så mange mennesker som er villige til å ofre sin sikkerhet og sitt liv for Norge. Det er i stor grad min generasjon som har tjenestegjort og tjenestegjør i Afghanistan. Jeg kjenner selv flere som har tjenestegjort. Når 8 000 nordmenn har kommet og kommer hjem fra Afghanistan, forutsetter ikke det bare at man har ordninger og de formelle tingene vi ofte diskuterer i denne salen, på plass, men det forutsetter også en forståelse og erkjennel-

se av krigens realiteter, i offentligheten og blant alle norske partier. Det håper jeg vi alle kan bidra til.

I de siste ti årene har veldig mange land tatt steget over til demokrati, og mange mennesker er løftet ut av fattigdom. Men veldig mye gjenstår før verden er et trygt og rettferdig sted for alle. I kjølvannet av den arabiske våren har en tragisk borgerkrig brutt ut i Syria, der den ekstreme voldsbruken til Assad-regimet og kamper i hele landet har ført hundretusenvise av mennesker på flukt. Jeg så også Redd Barnas utspill i dag og er rystet over det jeg så.

Væpnede konflikter ødelegger fortsatt millioner av menneskeliv, og det er ikke alltid noe lett svar for verdenssamfunnet på hvordan man kan stoppe voldsbruken, verken i Kongo, der M23 nærmest herjer fritt, eller andre steder.

Det er ikke bare krig som hindrer frihet og trygghet for alle verdens folk. Med den økonomiske krisen har vi i Europa fått et mye tettere møte med ulikhetens pris enn det vestlige land kanskje har vært vant til. Vi ser konsekvensene av grov skjevfordeling og tøylesløs kapitalisme, nemlig at det er vanlige mennesker som må betale prisen. Det er store lønnskutt, svekkede pensjoner, massiv arbeidsløshet og en spiral mot bunnen, med kutt som gjør det vanskeligere å få hjulene i gang igjen.

Vi skal ikke tro at det bare er oljen som gjør at vi har greid oss bra i Norge gjennom krisen så langt. Det er også fordi vi har bygd et samfunn der fordeling er et mål i seg selv. Høy yrkesdeltakelse for kvinner, høy sysselsettingsgrad og en sterk fagbevegelse er noen av de aller viktigste forutsetningene for vår velstand i Norge. For det finnes nok av land i verden som er veldig rike på naturressurser, men som likevel har en fattig befolkning og en urettferdig, korrupt samfunnsordning. Økonomisk vekst er ikke alene nok for en god utvikling. Derfor ser vi veldig fram til at utviklingsministeren legger fram sin fordelingsmelding for utviklingspolitikken. Der vil fordeling, likestilling, kamp mot korrupsjon og skatteparadiser og arbeidet for et sterkt sivilsamfunn og fagbevegelse stå i sentrum. Dette står i motsetning til høyresidens utviklingspolitikk, der kuttene til våre prosjekter i nærmest sagt alle andre land enn i Afrika er direkte oppsiktsvekkende. Høyres foreslåtte fjerning av 1 pst.-målet for bistanden, den snevre definisjonen av utvikling og store kutt i sivilsamfunnet er en åpenbar tilnærming til Fremskrittspartiet og dårlig nytt for norsk utviklingspolitikk.

Forrige uke stemte Norge for oppgradert status for Palestina i FN. Det er helt i tråd med Norges støtte til det palestinske statsbyggingsprosjektet. Da valgte to partier i Norge, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, å plassere seg sammen med Canada, USA, Tsjekkia, Marshalløyene, Palau, Nauru, Panama og Mikronesia, mot et helt overveldende flertall av verdens land. Jeg er veldig glad for at Høyre sluttet opp om den rød-grønne linjen, men jeg er bekymret for at en eventuell borgerlig regjering vil ødelegge Norges rolle overfor palestinerne og israelerne i Midtøsten, med ukritisk støtte til Israels okkupasjon og bosettingspolitikk og en isolasjonslinje overfor Palestina som ikke er egnet til noe annet enn å styrke ekstre-

me miljøer og svekke håpet om en fredelig og rettferdig forhandlingsløsning og en fri, palestinsk stat.

Utenrikspolitikken dreier seg ikke bare om norske interesser og politikk, men også om å skrive historie. Ved våre valg på den internasjonale arenaen plasserer vi oss inn i verdenshistorien. Med dobling av bistanden har vi plassert oss på rett side av historien. Når vi strammer inn regelverket for våpeneksport og styrker vår innsats mot atomvåpen, plasserer vi oss på rett side av verdenshistorien. Vår stemmegiving i FN, f.eks. for kvinners seksuelle og reproduktive rettigheter, eller for palestinerne, plasserer oss på rett side av historien.

Summen av de borgerliges forslag i salen, de borgerliges utspill i media og erfaringene fra utenrikspolitikken fra forrige gang de borgerlige styrte, setter meg i tvil om vi vil fortsette å kunne være like stolte over Norges rolle internasjonalt ved et regjeringsskifte.

Lars Peder Brekk (Sp) [09:48:22]: Vi befinner oss i en politisk brytningstid. Den vestlige verden har i mange år framstått som stabil og førende, men finanskrisen, som vi har sett de siste årene, bringer med seg uro, og utviklingen i mange land som er hardt rammet, stopper nesten opp.

Utenrikspolitisk er utviklingen utfordrende, og konsekvensene for dem som er rammet, er dramatiske. Kontrasten mellom kuttene som landene i Sør-Europa må gjøre i sine budsjetter, og vårt eget statsbudsjett, som økes med 23 mrd. kr, er slående.

Vi er gitt en slik mulighet gjennom framsynte politiske vedtak og langsiktig balanse i den økonomiske politikken. Det er ikke tilfældigheter som gir oss muligheter til å øke forsvarsbudsjettet med om lag 1,7 mrd. kr, eller at bistandsbudsjettet nå er på 30,2 mrd. kr. Vår økonomiske handlefrihet må fortsatt forvaltes klokt, gjennom tydelige prioriteringer.

Statsbudsjettet gjør også store og viktige endringer som ikke har betydelige budsjettkonsekvenser. Jeg snakker selvfølgelig om omlegging av tollfastsettelsen på enkelte landbruksvarer fra kronetoll til prosenttoll. Det er regjeringens plikt å støtte norsk næringsliv gjennom å benytte seg av det handlingsrommet som både WTO-avtalen og EØS-avtalen innebærer.

Denne muligheten har Norge fordi vi har sagt nei til å bli medlem i EU, og det er fortsatt et soleklart flertall i folket for at vi skal stå utenfor. Senterpartiet er for en regelstyrt handelspolitikk, og vi forholder oss selvsagt til eksisterende avtaler som EØS-avtalen og WTO-avtalen.

Forsvarsbudsjettet styrker alle forsvarsgrenene, Heimevernet, Etterretningstjenesten og Nasjonal sikkerhetsmyndighet. Konsekvensen av dette er at det blir lagt til rette for økt operativ aktivitet, mer øving og trening, nytt og mer moderne materiell og en styrket beredskap og tilstedeværelse.

Også vi i Senterpartiet slår ring rundt våre soldater og de sivile som deltar i vanskelige operasjoner i Afghanistan.

Når det gjelder budsjettet, vil jeg spesielt trekke fram at Heimevernet styrkes for å sikre bedre trente avdelinger med økt operativ evne. Heimevernet er i dag den eneste

delen av Forsvaret som har tilstedeværelse i hele landet, og er også den delen av Forsvaret som flest innbyggere får et forhold til i løpet av livet. HVs betydning, både praktisk i krisesituasjoner og symbolsk i dagliglivet, skal og må ikke undervurderes.

Jeg synes det er gledelig at også bevilgningen til Det frivillige Skyttervesen blir økt i komiteens behandling av forsvarsbudsjettet. DFS har en rekke samfunnsroller gjennom sitt bidrag til å opprettholde forsvarsvilje i et bredt lag av folket og til å skape kunnskap om og sunne holdninger til våpenbruk. I innstillingen signaliseres det at det skal igangsettes et arbeid for å finne en mer varig løsning for DFS i framtiden. Det mener jeg er nødvendig for å sikre stabilitet og mulighet for videre utvikling av organisasjonen.

Norges solide økonomiske posisjon i verden gir oss en mulighet til fortsatt å føre en offensiv bistandspolitikk – også i år oppfyller vi målsettingen om at budsjettet skal utgjøre 1 pst. av statsbudsjettet. En stadig viktigere del av bistandspolitikken er matsikkerhet og ernæring. Dette er voksende globale utfordringer, og jeg mener at det er et nederlag at vi ikke evner å fordele ressursene mellom oss på en bedre måte. Derfor dør det folk av sult, mens andre dør av overflod.

Det er et behov for å øke matproduksjonen globalt, men det må skje på en bærekraftig og klimarobust måte. Norge gir i dag nesten 1 mrd. kr årlig til ulike tiltak innenfor matsikkerhet. Den nye strategien for matsikkerhet legger opp til en økning i denne støtten på 500 mill. kr over en periode på tre år. 200 mill. kr av denne økningen er foreslått i budsjettet for 2013.

For ordens skyld: Jeg benytter anledningen til å understreke at det ikke er noen konflikt mellom tollvernet som en viktig del av den norske landbrukspolitikken og muligheten for å øke matproduksjonen i utviklingsland. Til representantene fra Fremskrittspartiet og Høyre vil jeg understreke at det ikke blir mer handel med utviklingsland av at EU gis lavere tollbarrierer til det norske markedet.

Vårt standpunkt om hvert lands rett og plikt til matproduksjon handler om solidaritet og å bidra i en verden der altfor mange sult. Langsiktig matvareberedskap er et felles gode vi også oppnår gjennom å ta vare på og videreutvikle nasjonale produksjonsapparater, enten det gjelder i Norge eller i utviklingsland.

Denne politikken kan helt utmerket kombineres med å stimulere til handel med andre land.

Til slutt: Norge satser offensivt på skog i sør i klimapolitikken, og vi har gode resultater, men la meg også minne om at aktiv skogpolitikk i nord er viktig for klimaet.

Kjell Arvid Svendsen (KrF) [09:53:40]: Også i år er det bred enighet om hovedlinjene i utenrikspolitikken. Det er en styrke for Norge.

Oppslutningen om FN og folkeretten er viktig for å fremme internasjonalt samarbeid og fred. Den militærteknologiske utviklingen gjør det enda mer tydelig at små land må søke forsvarsløsninger i bredere allianser. NATO-medlemskapet gir Norge trygghet. I Europa har vi et bredt nettverk av samarbeidsorganisasjoner. Samarbeidet med EU,

basert på EØS-avtalen, viser seg fortsatt å fungere godt, også i tider hvor eurosonen rystes av alvorlige kriser. Disse hovedlinjene avspeiles også i utenriksbudsjettet, som det er bred enighet om.

Kristelig Folkeparti støtter hovedlinjene i Forsvarets langtidsplan. Det vi forpliktet oss til der, må vi følge opp i budsjettssammenheng. I hovedsak støtter derfor Kristelig Folkeparti regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for 2013, men vi har i vårt alternative statsbudsjett foreslått noen påplussinger for å styrke enkelte forsvarsformål. La meg nevne tre poster:

Kristelig Folkeparti vil styrke terrorberedskapen. Derfor foreslo vi 50 mill. kr mer til økt samtrening mellom politiet og Forsvaret, og spesielt Heimevernets områdestyrker. Vi gikk også helt imot regjeringens kutt i støtten til Det frivillige Skyttervesen. Noe av kuttet er fjernet i løpet av Stortingets behandling av budsjettet, men dessverre ikke alt. Og vi vil øke støtten til våre veteraner fra internasjonale operasjoner. De som sliter med senskader, fortjener bedre oppfølging. Det kan forebygge alvorlige traumer og personlige tragedier. Her må samfunnet ta større ansvar.

La meg gå litt mer inn på noen sider av utviklingspolitikken. Kampen for å bekjempe nød og fattigdom er fortsatt en hovedutfordring innen internasjonal politikk. I bistandsbudsjettet ser vi de samme hovedtrekkene år etter år. Kristelig Folkeparti foreslår en høyere innsats enn regjeringen, mens Fremskrittspartiet også for neste år foreslår å kutte nær 10 mrd. kr.

Utviklingen over de siste årene viser at regjeringen trappet opp bistandsbudsjettets andel av Norges brutto nasjonalinntekt fram til 2010, men siden da er nivået senket ned til 1 pst. av BNI, samtidig som klima og skogsatsingen tar stadig flere av bistandskronene.

I Kristelig Folkepartis alternative budsjett for 2013 foreslo vi derfor en høyere bistandsramme enn regjeringen, og vi foreslo en betydelig omprioritering for å styrke spesielt innsatsen for å sikre skolegang til alle barn. Det samme gjør vi nå i behandlingen av Utenriksdepartementets budsjett.

Vi har denne gang ikke fått til flertallsløsning med regjeringspartiene. Men vi noterer med glede at Høyre ved behandlingen av fagbudsjettet står sammen med Kristelig Folkeparti om våre viktigste omfordelingsforslag. Det tolker jeg som en uttrykt vilje fra Høyre til å finne gode samarbeidsløsninger, slik vi også har gjort i regjeringsposisjon tidligere.

La meg oppsummere noen av hovedpunktene i vårt forslag til utviklingsbudsjett:

Kristelig Folkeparti foreslår rundt 250 mill. kr mer enn regjeringen til utdanningsbistand i bistandsbudsjettet for 2013. Det er et klart signal om at vi ønsker å snu den negative trenden i de første seks årene under den rød-grønne regjeringen. Jeg er imidlertid glad for at den nye utviklingsministeren, Heikki Holmås, har uttalt seg mer positivt om å satse på utdanning og fordelingstenkning i utviklingspolitikken. Dersom ord følges av gjerning, vil det igjen bringe regjeringens kurs nærmere Kristelig Folkepartis utviklingspolitikk. Men det gjengstår å se.

I budsjettforslaget for 2013 går Kristelig Folkeparti mot regjeringens forslag om å kutte 50 mill. kr i støtten til utdanningsbistand via FNs barnefond, UNICEF. Kristelig Folkeparti vil i tillegg styrke bevilgningen til Globalt partnerskap for utdanning med 50 mill. kr. Og vi foreslår markante økninger i budsjettkapitlene for Afrika og for frivillige organisasjoner, slik at utdanningsbistanden i alt styrkes med en kvart milliard kroner.

Kristelig Folkeparti foreslår også neste år sterkere innsats for matvareproduksjon og matsikkerhet, noe som er viktig for å forebygge nye sultkatastrofer og nød.

Et tredje satsingsområde for oss er helse. Vi vil satse mer enn regjeringen på helsebistand i regionbevilgningen til Afrika, og vi øker Norges støtte til bekjempelse av tropiske sykdommer. Det er en tung helsebyrde i mange fattige land.

Disse påplussingene kommer i tillegg til opptrapping av Norges støtte til vaksinealliansen GAVI, som et enstemmig storting står bak. GAVI har vist evne til nytenkning, lyktes i å mobilisere mer penger og redder millioner av liv. Det er ikke rart at GAVI topper internasjonale rankinglister for effektiv bistand. Vi kan være stolt av at organisasjonens styre ledes av Dagfinn Høybråten og den solide tverrpolitiske oppslutningen vi i Norge har om GAVI. Dette er bistand som nytter.

La meg også understreke at Kristelig Folkeparti vil ha en sterk prioritering av Afrika sør for Sahara, verdens fattigste kontinent, i Norges utviklingssamarbeid. Også det har Kristelig Folkeparti fulgt opp hvert eneste år i sine alternative budsjetter.

Kristelig Folkeparti var en pådriver da man i sin tid fikk gjennomslag for å sette av penger i tillegg til utviklingsbistanden til en norsk klima- og regnskogsatsing. Bevilgningene til dette er økt betydelig siden 2010, men dessverre har bistandsrammens andel av brutto nasjonalinntekt samtidig gått ned.

Under budsjettbehandlingen i høst har departementet bekreftet at nær 2 mill. kr av midlene til regnskogsatsingen i Brasil ikke ble brukt i 2011. Pengene ble stående på konto i Norges Bank. De ble ikke overført til utviklingsarbeid. Når bevilgninger er større enn det som kan utbetales, kan Stortinget omdisponere ubrukte midler til andre prioriterte bistandsformål i løpet av budsjettåret. Vi er derfor kritiske til at Utenriksdepartementet i stedet har forsøkt å legge press på OECDs utviklingskomité for å få beløpet godkjent som faktisk overførte midler, i strid med OECDs regler om faktiske overføringer. Vårt råd er klart: Støtt opp om OECDs forsøk på å holde klare regler, unngå uthuling av OECDs regelverk.

Skjer det en utvanning av regelverket, vet vi hvem som blir de største taperne. Det er de fattige landene.

For å bringe bevilgningene og forbruk mer på linje vil Kristelig Folkeparti redusere bevilgningen til klima- og skogsatsing i budsjettet og kompensere dette med å øke Utenriksdepartementets tilsagnsfullmakt for samme budsjettkapittel tilsvarende. Dermed blir budsjettet mer realistisk. Samtidig holdes ambisjonsnivået for regnskogsatsingen oppe.

Jeg vil vise til det felles budsjettforslaget for ram-

meområde 4, bistandsbudsjettet, som Høyre og Kristelig Folkeparti står sammen om i innstillingen.

La meg til slutt opplyse om at Kristelig Folkeparti vil støtte enkelte av verbalforslagene som Høyre og Fremskrittspartiet legger fram. Dette gjelder forslagene nr. 1, 2 og 3, forslagene nr. 10 og 11, samt de tre Midtøsten-relaterte forslagene nr. 13, 14 og 15.

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:02:52]: Regjeringen ønsker å føre en utenrikspolitikk som ivaretar norske interesser og norske verdier på en god måte, der vi skal være tydelige, forutsigbare og ansvarlige. Det er galt, som enkelte hevder, at man kan velge interesser på bekostning av verdier. Det er slik at det er i vår egen interesse at vi lever i et forutsigbart internasjonalt samfunn. Det er ikke et enten – eller, det henger sammen.

Når vi støtter opp om en FN-ledet verdensorden, støtter vi også opp om grunnlaget for havretten. Det vi lever av her i landet, er i stor grad under, i eller oppå havet, og vi har en direkte egeninteresse i at også andre land respekterer de grunnleggende kjørereglene vi investerer i gjennom prinsippet om en FN-ledet verdensorden og stor tro på folkeretten.

Vi skal ivareta interessene våre i våre nærområder og globalt. Jeg er stolt av å tilhøre en regjering som både evner å bevilge og å prioritere innenfor bevilgningene. Vi får betydelig ros og positiv oppmerksomhet i alliansen NATO, både for et stort forsvarsbudsjett og for å gå helt i front i å gjøre valg og tørre å prioritere. Jeg er stolt av at vi har et solid bistandsbudsjett, at vi opprettholder det også når BNP øker – men at vi samtidig er i stand til å prioritere pengene der de gjør mest nytte for seg.

Vi satser tungt på menneskerettigheter, vi satser tungt på spørsmål som global helse, og vi satser tungt på sikkerhet i dette budsjettet.

Den største satsingen på Utenriksdepartementets område i budsjettet er arbeidet rundt nordområdene. Vi har lagt fram et budsjett med den største nordområdesatsingen noensinne. Samlet i hele budsjettet bruker vi rett oppunder 2 mrd. kr på konkrete nordområdetiltak, herunder nytt forskningsskip, BarentsWatch, nordområdesenter i Bodø, nytt teknologibygg i Tromsø, et nødvarslingssystem på hovedredningssentralen i Bodø, nye studieplasser osv. Utenriksdepartementet som koordinerende departement har lagt til rette for en massiv satsing i tråd med regjeringens plattform som sier at nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde i årene som kommer. Også der er det viktig å evne å prioritere og å sette klare mål. Denne satsingen har vært en stor suksess allerede. Vi har skapt betydelig tydeligere og betydelig bedre internasjonale rammevilkår for arbeidet i nordområdene, ikke minst gjennom den sterke satsingen på å styrke institusjoner som Arktisk Råd og gjennom å understreke at omstridte områder skal løses gjennom aktiv bruk av de institusjonene havretten har. Flere og flere områder blir løst. Vi løste våre utestående spørsmål med Russland for to år siden. For en uke siden ble Danmark og Canada enige om et tilsvarende omstridt område i det som heter Lincolnhavet. Dette arbeidet går framover. Det er veldig bra.

Vi satte det tungt på dagsordenen da jeg i forrige uke var i NATO-rådet og ga en grundig orientering om utviklingen i nordområdene, de strategiske mulighetene og de strategiske utfordringene vi ser der. Her hjemme satser vi på at vi innenfor de rammevilkårene som nå er skapt, kan bygge videre på kunnskap, verdiskaping – herunder mineralindustri – sikkerhet, beredskap og redning. Dette er viktig, og den satsingen har vært konsistent gjennom hele denne regjeringens virketid og fortsetter gjennom dette budsjettet.

Også på andre områder satser vi mer på næringsfremme og på støtte via Utenriksdepartementets uteapparat til å fremme norsk næringslivs interesser internasjonalt, både i nærområdene og lenger vekk. Til det trenger vi penger til drift av ambassadene. De forslagene som særlig Fremskrittspartiet, men også Høyre, i noen grad legger fram om kutt på Utenriksdepartementets drift, vil altså føre til at vi vil være færre steder i verden. Mange av kuttene er innrettet slik at færre steder innenfor det euroatlantiske området og i andre land ikke er på bistandssiden. Det mener jeg er svært uheldig, også i forhold til arbeidet med å ivareta norske interesser i en omskiftelig verden.

Vi fører en aktiv europapolitikk, og vi har hatt en rekke anledninger i det siste til å diskutere dette i Stortinget. La meg understreke de mer budsjettmessige sidene ved det. Det er en betydelig økning av våre bidrag gjennom EØS-midlene, 772 mill. kr opp – det er 68 pst. økning. Dette er mye penger, men det er riktig fordi Norge tjener bra på å være med i det indre marked. Det er rimelig at vi da tar vår del av å finansiere de felles utfordringene vi har i det europeiske rommet. Vi bruker en god del av disse pengene på å støtte opp om sivilt samfunn, menneskerettighetsarbeid og støtte til organisasjoner som jobber for minoriteter. Det gjør vi i et Europa som er stadig mer i økonomisk krise, der jakten på syndebukker er i gang, og der vi ser at arbeidsledigheten biter seg fast, med de sosiale og politiske konsekvenser det får.

Regjeringen satser tungt på menneskerettighetsarbeidet, og det er en betydelig satsing: 30 pst. på posten menneskerettigheter. Så framholder representanter for opposisjonen, bl.a. Høyre, at de vil øke menneskerettighetsarbeidet mer enn dette. Jeg er glad for engasjementet, men jeg vil opplyse om at nettoeffekten av Høyres budsjett er et kutt i menneskerettighetsarbeidet. For å ta Latin-Amerika-posten alene: Halvparten av de pengene vi bruker på Latin-Amerika, regionbevilgningen, går direkte til menneskerettighetstiltak. Hele den bevilgningen skal kuttes. Det er 200 mill. kr – halvparten er 100 mill. kr. Dette alene utjevner hele økningen på menneskerettighetskapitlet. Sånn kunne jeg fortsette med andre regioner. Det er altså et seriøst kutt i arbeidet for menneskerettigheter i det budsjettforslaget som Høyre går inn for, selv om det tilsynelatende er en satsing. Det bekymrer meg, for jeg mener at vi både i vår egen region og globalt ser nye utfordringer og nye spørsmål knyttet til opprettholdelse av menneskerettigheter. For å understreke dette enda litt mer, la meg bare nevne at det for Latin-Amerika ville bety at vår støtte til den interamerikanske menneskerettighetsdomstolen ville ta slutt, Center for Justice and International Law,

som jobber i Latin-Amerika opp mot ofre for menneskerettighetsbrudd, ville måtte kuttes ut, FNs høykommissær for menneskerettigheter i Panama ville måtte kuttes ut, og omfattende støtte til opplæring og lovarbeid i land som Ecuador og Bolivia ville ta slutt, og det er bare én region.

Så vil jeg si litt om Midtøsten. Først vil jeg si at jeg er glad for den brede enigheten det er om norsk Midtøsten-politikk. Jeg er både glad for støtten, som Høyre nå gjen-tok ved representanten Eriksen Søreide, til stemmegivningen for Palestina, og jeg vil anerkjenne den presiseringen vi fikk fra Fremskrittspartiet ved Morten Høglund, om at selv om de var uenige i stemmegivningen, er de enige i mange av hovedtrekkene av det som skjer når det gjelder Israel–Palestina-arbeid. Jeg kan egentlig slutte meg til alt som ble sagt, også betydningen av å stå for klar tale opp mot de nye myndighetene i Egypt. Jeg kan forsikre representanten Høglund om at det gjør vi, både i offentligheten og i vår direkte dialog, som nå er ganske tett, omfattende og daglig mot Mursi og hans styre. Dette er en veldig vanskelig situasjon for Egypt, og det er grunn til å mane alle parter til moderasjon, både de nye maktøverne og dem som støtter opp om institusjoner som henger igjen i det gamle regimet, og som faktisk på en ganske udemokratisk måte prøver å undergrave den demokratiske omveltningen som skjer – det er problematisk i begge ledd. Det som bekymrer meg på Midtøsten-området, når det er enighet om politikken, er at Fremskrittspartiet går inn for å kutte 30 pst. i Midtøsten-bevilgningen og 25 pst. i bevilgningen til FN-organisasjonen UNRWA. Det vil altså bety at Norge vil miste mye av den ledende rollen vi har hatt i mange år og gjennom mange regjeringer, som en tung bidragsyter inn i Midtøsten og inn til Palestina. Jeg hadde i forgårs et meget godt møte med utenriksminister Hillary Clinton. Noe av det første hun tok opp var betydningen av at vi nå, som leder av AHLC, sammen med USA sørget for at disse bevilgningene ble opprettholdt slik at vi kan fortsette statsbyggingsprosjektet til statsminister Fayyad i en vanskelig og viktig tid i Israel–Palestina-konflikten. Det ville bekymre meg sterkt om Norge nå skulle følge Fremskrittspartiets råd om et massivt kutt i den støtten som gir oss den sentrale rollen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [10:13:15]: Bare en liten presisering: Det er litt underlig hvis demokratiarbeid og menneskerettighetsarbeid i Midtøsten og Nord-Afrika gjøres avhengig av størrelsen på en norsk bevilgning. Det må jo være helt andre faktorer som betyr noe. Ja, vi gjør kutt, men det betyr ikke at vi kan unnlate å ta opp kritikkverdige forhold og være en positiv samarbeidspartner når det er nødvendig og ønskelig.

Utenriksministeren nevnte ikke Syria i sitt innlegg. Jeg vil utfordre utenriksministeren til å si om han ser muligheten for en bevegelse i denne tragiske situasjonen, og om vi nå er ved et skille, slik at det er mulig å tenke seg andre måter å agere på fra det internasjonale samfunn for å få avsluttet denne forferdelige borgerkrigen med store lidelser for det syriske folk.

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:14:12]: Jeg kan begynne med å si at jeg ikke fikk nevnt Syria fordi tiden var ute. Det jeg hadde tenkt å si, og som jeg får anledning til å si nå, er at jeg er enig i det som er blitt sagt. Situasjonen er gått fra vondt til verre. Det har faktisk vært sant lenge at den har gått fra vondt til verre. Nå har vi i tillegg en bekymring for mulig bruk av kjemiske våpen. På NATOs utenriksministermøte nå for to dager siden var vi meget tydelige på at det i hvert fall ville være å krysse en rød linje, og det tenkes også på hvordan man kan bidra til å sikre de kjemiske våpnene, f.eks. i tilfelle en fullstendig oppløsning i Syria.

Dessuten er det meget positivt at vi nå ser en bedre samling. Den nye koalisjonen av motstandsfolk i Syria er betydelig mer omfattende enn det tidligere nasjonalrådet. Derfor samarbeider vi tettere med dem, og det, pluss internasjonalt press på al-Assad om at han må gå av, bør til sammen kunne bidra til en endring etter hvert. Dessverre ser det ikke ut til at den skjer i løpet av de nærmeste ukene, og det beklager jeg like mye som representanten Høglund.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [10:15:33]: Norge har ratifisert EFTA-avtalen med Ukraina, og Stortinget har hatt den til behandling her. For første gang i historien er Norge i forkant av EU når det gjelder en handelsavtale med et naboland som er i dialog med EU om handelsavtaler og tettere integrasjon. Samtidig er EU for tida veldig restriktive med å gå videre på en handelsavtale med Ukraina, og det er jo åpenbare årsaker til det. Det ville vært interessant å høre utenriksministerens vurderinger av hvilke muligheter Norge og Norges alenegang i denne sammenhengen skulle gi for å påvirke Ukraina i en annen retning når det gjelder menneskerettigheter, sammenlignet med det vi kunne gjort dersom vi hadde hatt et tidsforløp som var sammenfallende med det EU har.

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:16:21]: Jeg konstaterer først at Høyre, sin vane tro, mener at vi skal følge etter EU, så selv når man går foran, er det også galt. Når det er sagt, vil jeg si meg enig i at det er en betydelig utfordring, at situasjonen i Ukraina er bekymringsfull, og at vi ser en klar forverring. Dette var et tema som var tungt til stede i går i Dublin på OSSE-ministermøtet, hvor det var et av de landene det ble snakket ganske mye om. Det er et ekstra krydder i tilværelsen at de skal ha formannskapet i OSSE neste år, og det kan bli en interessant situasjon. Det gir nok en del anledninger til å jobbe mer direkte med dem, fordi kontrasten mellom prinsippene i OSSE og det Ukraina faktisk gjør, vil da bli synliggjort. Jeg kan ikke si annet enn at jeg håper at alle våre innganger til Ukraina gir oss en mulighet til en kritisk dialog med myndighetene om utviklingen i et stort og viktig land, ganske sentralt i Europa.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [10:17:27]: Som utenriksministeren sikkert la merke til, var mitt poeng Norges alenegang framfor det å gå sammen med – ikke etter – EU, og den styrken det kunne gi oss.

På Helsingforskomiteens jubileumsseminar tidligere i høst, sa utenriksministeren at Norge framførte en rekke spørsmål til Ukraina i forbindelse med FNs gjennomgang av menneskerettighetssituasjonen i landet, og det kunne også i denne sammenheng vært interessant å høre om utenriksministeren var fornøyd med de svarene Norge fikk.

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:17:58]: Vi har både i FNs menneskerettighetsråd og i direkte dialog tatt opp en rekke konkrete spørsmål, ikke minst spørsmålet om selektiv justis, altså om det er slik at man bruker loven på en slik måte at man rammer politiske motstandere hardere enn andre som ville vært i samme situasjon. Senest i forrige uke fikk jeg personlig anledning til å ta det opp med Ukrainas daværende statsminister. Vi hadde omfattende samtaler med statsministeren, som gikk av dagen etter at han var i Norge – uten at jeg tror sammenhengen var direkte – og jeg tror jeg vil tillate meg å si at vi ikke fullt ut er fornøyd med de svarene vi har fått.

Torkil Åmland (FrP) [10:18:49]: Jeg vil tilbake til dette med oppgradering av den palestinske observatørstaten i FN. Nå har det jo vært et utgangspunkt siden Oslo-prosessen på 1990-tallet at man skulle gå for en tostatsløsning – man er enig om det – og gjensidig anerkjennelse, og at dette skal framforhandles mellom disse to partene, Israel og de palestinske myndighetene. Det man nå har gjort i FN-systemet, er at man har gått til – skal vi si – en ensidig oppgradering, til Israels protester mot det som skjer. Da har jeg et spørsmål til utenriksministeren: Tror han nå at det vil bli vanskelig å få dette inn til et forhandlingsbord igjen – altså tilbake til det som var prinsippet i Oslo-avtalen – og tror han man kan komme fram til en framforhandlet løsning, nå som Israel er satt såpass på sidelinjen med det FN-vedtaket?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:19:44]: Jeg tror det forholder seg stikk motsatt. Det at resolusjonen i seg selv viste eksplisitt og direkte til forhandlingsbordet og forpliktet palestinerne til videre forhandlinger om samtlige utestående spørsmål, uten å innta forhåndsposisjoner til hvordan de skulle løses, noe Norge for øvrig bidro sterkt til å få inn i de formuleringene som ble lagt fram, var grunnlaget for at et stort flertall av verdens land stemte for, og at land som man tidligere trodde ville stemt mot, f.eks. Tyskland, stemte avholdende i stedet. Det er en betydelig endring i det internasjonale bildet.

Jeg tror at den situasjonen som nå er oppstått, har gjort det mer sannsynlig, ikke mindre sannsynlig, at det blir forhandlinger. For ordens skyld, og for de spesielt interesserte, vil jeg si at de palestinske selvstyremyndighetene kunne ikke gått til FN med en slik resolusjon, men PLO var i sin fulle rett til å gå til FN med en slik resolusjon, og det er også en juridisk nyanse som vi deler med ganske mange andre land som jobber med dette. En del av det som er sagt om at dette er i strid med Oslo-avtalen, er rett og slett galt.

Presidenten: Replikskordskiftet er avsluttet.

Eva Kristin Hansen (A) [10:21:09]: I mange debatter her i Stortinget har jeg tatt opp situasjonen i Midtøsten, og særlig den fastlåste situasjonen mellom israelerne og palestinerne. Det er stor uro i hele regionen nå. Syria har vært tatt opp tidligere – det er veldig alvorlig – og nå har også situasjonen for palestinerne blitt vanskeligere, slik jeg ser det.

Det var stor jubel i mange leirer da det ble et solid flertall i FNs generalforsamling for å gi Palestina status som observatørstat. Det var viktig – viktig for det palestinske folket og viktig for det palestinske statsbyggingsprosjektet og en framtidig palestinsk stat. 138 land stemte for å gi landet denne statusen. Det er strålende, men det forplikter også. Det forplikter til å bidra til å få fredsprosessen i gang igjen, selv om det i dag ikke ser helt lyst ut, og det forplikter til å stille opp og si fra når landet blir utsatt for urimeligheter og ulovligheter slik som nå. For midt oppe i all gleden opplever nå Palestina de sterke reaksjonene fra Israel som følge av at de fikk den nye statusen i FN. De holdt tilbake palestinernes egne penger, skatte- og tariffobligasjoner på nesten 93 mill. euro, som skulle ha vært utbetalt nå i desember. Det rammer det palestinske folket direkte. På toppen av det hele har Israel varslet at de skal bygge 3 000 nye bosettinger – helt uakseptabelt.

Jeg er glad for at Norge bidrar til de palestinske områdene, bl.a. gjennom det budsjettet vi skal vedta i dag. Men det er også viktig at vi politisk sender sterke signaler til Israel om at de reaksjonene de nå viser, ikke er akseptable.

Så registrerer jeg at det er foreslått fra Fremskrittspartiet å kutte i støtten til Palestina og Midtøsten, og de vil kutte i støtten til FNs organisasjon for de palestinske flyktningene. Det er iallfall ikke et godt signal å sende fra Norges side i en tung tid, mener jeg.

I utenrikspolitikken er det ikke altfor store uenigheter, og det er bra. Likevel skiller vi lag på enkelte punkter når det gjelder statsbudsjettet. Det gjelder særlig innenfor utvikling og bistand. Når vi ser på de alternative statsbudsjettene, er det faktisk milliarder som skiller mellom regjeringspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet. Det er et tydelig signal om hva vi kan forvente ved et eventuelt regjeringsskifte. Høyre kutter over 1 mrd. kr, Fremskrittspartiet kutter over 7 mrd. kr. Disse kuttene ville hatt store konsekvenser hvis de hadde blitt vedtatt, særlig forslagene fra Fremskrittspartiet om å kutte i regionbevilgningen til Afrika og de store kuttene i bevilgningene til FN.

Men kuttforslag er én ting – det er også interessant å se på hva slags politikk disse partiene ønsker å føre på dette området. Alle partiene er nå inne i programprosesser fram mot landsmøtene sine til våren, og programforslagene til de aller fleste er lagt fram. Jeg har gått gjennom forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre, og det vi kan forvente hvis de to partiene finner sammen i regjering, er en klar kursendring. Fremskrittspartiet vil begrense den statlige bistanden, de vil kanalisere bistand til land som åpner for frihandel, altså stille betingelser om det, og de vil gjøre hverdagen til de frivillige organisasjonene helt annerledes. Høyre på sin side vil konsentrere bistanden tematiske og geografisk, altså kutte i antall land vi gir bistand til, og de vil også endre finansieringsordningene for de frivillige

organisasjonene. Jeg er uenig i denne kursendringen – det kommer vel neppe som noe sjokk på noen – og jeg er særlig uenig i det å kutte i antall land. For hva betyr det egentlig? Skal vi sitte og detaljstyre hvor organisasjonene kan ha prosjekter? Det er jo bl.a. gjennom dem at vi bidrar i så mange land som vi gjør. Representanten Svein Roald Hansen nevnte Digni, som har partnere i over 40 land. Skal vi gå inn og si at det kan de ikke ha, at nå må de bryte med sine samarbeidspartnere? Det synes jeg er uklokt.

Så er jeg bekymret når Høyre vil kutte i støtten til Asia og Latin-Amerika. Begge disse regionene har store utfordringer, som fortjener norsk oppmerksomhet, og som fortjener og trenger norsk bistand.

Til slutt: Det er mange som er uenig i at vi skal ha et så høyt nivå på bistandsbudsjettet, og at det er feil å ha 1 pst.-målet. Jeg mener det målet er viktig. I en tid hvor mange land kutter i sine bistandsbudsjetter, er det helt rimelig at vi ikke gjør det, og at vi ser vår andel i forhold til de inntektene vi har. Det gir forutsigbarhet, og det gir trygghet for at Norge fortsatt skal være en sterk bidragsyter internasjonalt.

Peter N. Myhre (FrP) [10:25:57]: Forsvaret har over flere år gjennomgått en omorganisering. Mye av dette har vært nyttige og viktige tiltak for å omskape forsvaret fra et mobiliseringsforsvar til et innsatsforsvar. Andre tiltak har gått for fort. Forsvaret kan ikke leve i konstant omstilling, over det hele, hele tiden. Fremskrittspartiet ønsker derfor en forutsigbarhet rundt Forsvarets organisasjon og utvikling. Dette fordrer også forutsigbarhet når det gjelder økonomi. Fremskrittspartiet tar konsekvensen av det og følger opp sine løfter med en påplussing på litt over 1 mrd. kr på forsvarsbudsjettet.

Fremskrittspartiet ser store utfordringer fremover vedrørende Forsvarets kapasitet og mangel på ressurser. Hæren må styrkes for å kunne imøtekomme de oppgaver som pålegges. Hærens størrelse må opp på et nivå som sikrer kontinuitet i utenlandsoperasjoner, samtidig som tilstedeværelse og aktivitet i Norge opprettholdes. For å sikre et tilfredsstillende operativt nivå må det legges opp til mer trening, mer øving og modernisering av våpen og utstyr.

Det er en rekke utfordringer i Sjøforsvaret knyttet til innfasing av nye fartøyer, og disse må løses både økonomisk og organisasjonsmessig. Det er viktig at Sjøforsvarets aktivitet i norske havområder økes for å sikre suverenitetshevdelse i norske farvann. Dette er avgjørende for å kunne utøve en bærekraftig ressursforvaltning, kanskje spesielt i nordområdene.

Fremskrittspartiet mener at Heimevernet i flere år har vært sulteføret av regjeringen. Det er nødvendig å styrke Heimevernets aktivitetsnivå og størrelse, slik at Heimevernet kan være en solid ressurs i krise og krig. Heimevernet må få tilført de midler som sikrer nødvendig øving og trening av sine mannskaper.

Videre må Kystvakten styrkes. Kystvakten er viktig både for ressursforvaltning og sikkerhet, ikke minst i nordområdene. Kystvakten må sikres helikoptertilgang for å kunne utføre tilsyns- og beredskapsoppgaver på en tilfredsstillende måte. Dagens situasjon med svært slitte

og over 30 år gamle helikoptre er ikke tilfredsstillende. Fremskrittspartiet forventer at regjeringen finner tilfredsstillende løsninger på disse utfordringene snarest, slik at helikopterkapasiteten er sikret kontinuerlig frem til nye helikoptre er på plass.

Det er grunn til bekymring over de mange forsinkelsene av prosjekter. NH90-helikoptrene er foreløpig seks år forsinket. De to første maskinene er nå levert, og leverandøren har fått frist til 2014 med å levere de resterende tolv helikoptrene. Fremskrittspartiet er bekymret over den operative kapasiteten, særlig innen Kystvakten og Sjøforsvaret frem til de siste NH90-helikoptrene er på plass, og forventer at regjeringen har løsninger som sikrer tilfredsstillende kapasitet i mellomtiden.

Den forsinkede leveringen av brukte pansrede spesialkjøretøy medfører også begrensninger av kapasiteten i Hærens mekaniserte avdelinger. Også i år har det vært mange utfordringer og endringer knyttet til Logistikkprosjektet i LOS-programmet i Forsvaret, og det er stor risiko i prosjektet.

Det er store fordeler ved at Norge anskaffer materiell som er standard også i andre NATO-land. Det vil gjøre vedlikehold og felles bruk av materiell enklere. Det er kostnadsmessig positive sider ved å anskaffe hylleware istedenfor spesialtilpasset materiell.

Cyberberedskap er også et svært viktig område, hvor Fremskrittspartiet mener det må satses mer. Norge må ha egne tilstrekkelige ressurser til å kunne sikre kritisk uttatt infrastruktur mot angrep og sabotasje. Det må være en robust organisasjon med døgnbemanning og en ressurstilgang som sikrer kontinuerlig kapasitet mot oppståtte trusler. Det er grunn til å merke seg at også NATO ser dette som svært viktig.

På samme måte som foregående taler, Eva Kristin Hansen, har jeg tenkt å si noen ord om Fremskrittspartiets utviklingspolitikk. Bistand og utviklingshjelp er viktig. Det er ingen grunn til at store deler av verdens befolkning skal leve i lovløse samfunn der menneskerettigheter ikke finnes, og i en fattigdom som for oss er vanskelig å fatte.

Men ikke all bistand er god bistand. Måten de politiske myndigheter bruker bistanden på, er ofte mer avgjørende for bistandens bidrag til økonomisk utvikling enn bistandens størrelse. Dette er ikke et sitat fra Fremskrittspartiets partiprogram – det kunne ha vært det – men det står å lese i Norads egen resultatrappport for u-hjelp for 2009. I skarp kontrast til dette står regjeringens evinnelige mål om at antallet milliarder som pøses ut, for all del må utgjøre minst 1 pst. av Norges bruttonasjonalprodukt. Her er altså regjeringens strategi i strid med Norads klare konklusjon. Det å kvitte seg med penger er ikke noe vanskelig. Det å få gode resultater av pengebruk i u-landene er definitivt mer krevende.

Noe av det mest virkningsfulle vi kan gjøre overfor u-land, er å la dem få eksportere varer til oss. Frihandel er viktigere enn bistand. Handel gir arbeidsplasser, produksjon, inntekter, sosial trygghet, velferd og frihet. Og ringvirkningene fortsetter: Økte eksportinntekter og skatteinntekter gjør det mulig å bygge ut energiproduksjon, veier, havner, skoler og helsevesen.

Jeg vet at noen foretrekker sosialisme, planøkonomi og proteksjonisme i stedet, selv om dette har slått feil overalt i verden hvor det har vært praktisert, og selv om forskningen gir helt andre råd.

En studie utført av forskerne Moore og Zanardi fra 2011 ser på sammenhengen mellom handelsliberalisering og bevilgninger til velferdstjenester i u-land. Kritikerne av frihandel hevder ofte at handelsliberalisering, lavere skatter og lavere tollbarrierer i u-landene vil føre til at disse landene mister inntekter, som igjen fører til nedgang i bevilgninger til grunnleggende tjenester som helse, utdanning og samferdsel. Studien analyserer 51 u-land i perioden 1991–2005 og finner ingen bevis for at handelsliberalisering fører til kutt i bevilgningene til velferdstjenester.

I går tok jeg en telefon til Yara, en av verdens største kunstgjødsselfabrikanter. Og jeg fikk en klar melding tilbake: Afrika kan bli et næringsutviklingsmessig eldorado, men det er mange hindringer. Tollmurer og kvoteordninger i den vestlige verden er noe, korrupsjon er et stort problem, like store problemer er det på grunn av manglende infrastruktur, særlig veier og vann- og energiforsyning. Altså er det på disse områdene at tiltakene må settes inn.

Fremskrittspartiet og Høyre har to forslag knyttet til dette. Det ene er å etablere en ekspertgruppe som kan hjelpe u-land med å forsere byråkrati og hindringer knyttet til handel. Det andre er å etablere en handelsfasiliteringsenhet for å skape vekst i afrikansk næringsliv.

Over halvparten av landene i verden mottar u-hjelp fra Norge. Den svenske regjeringen har gjennomført et landrasjonaliseringsprosjekt. I stedet for å smøre tynt utover til alle, velger de seg ut noen få land. Det gjør kontroll og evaluering enklere, og det blir mulig for giverlandene å kjenne mottakerlandene og forholdene der bedre. I 2011 fordelte Norges bistandsbudsjett seg på 112 land. Jeg er sikker på at bistandsministeren ikke engang greier å ramse opp alle de landene han sender penger til.

I forslagene nr. 6 og 7, fra Fremskrittspartiet og Høyre, tar vi også til orde for å være mer kritiske til de enkelte frivillige organisasjonene som mottar store pengebeløp for å drive med prosjekter i u-land. Vi ber bl.a. om at det gjøres mer for å undersøke om pengebruken har tilstrekkelig virkning, og at det lages en såkalt svarteliste over organisasjoner som ikke tar korrupsjonsproblematikken i u-landene på alvor. Uavhengige organisasjoner mottar årlig enorme beløp, det er viktig å evaluere bruken av dem.

Bistand er viktig. Fremskrittspartiets bistandspolitikk består i å gi hjelp til fattige land. Men vi vil knytte strenge krav til bistanden. Mottakerlandene må gjøre noe selv. De må utvikle demokrati, menneskerettigheter, markedsøkonomi, kapitalisme og frihandel, slik at landene etter hvert frigjør seg fra avhengigheten av økonomisk tilskudd. Vi trenger en exit-strategi. I en budsjettmerknad fra en samlet opposisjon slår vi fast at stater som mottar norske bistandsmidler, må følge opp og respektere grunnleggende menneskerettigheter. Man kan spørre seg hva regjeringen har gjort med det. Nå er det på høy tid å straffe de verste dikta-

torene i verden. Ta fra dem pengene, så har de en tendens til å forsvinne av seg selv.

Videre må vi være knallharde i våre krav til bekjempelse av korrupsjon. Så må vi konsentrere oss om å utvikle infrastruktur. Er veier og energiforsyning på plass, kommer alt det andre etter hvert i tur og orden. Bistand skal ikke være en permanent løsning, men en midlertidig hjelp til selvhjelp, frihet og økonomisk uavhengighet.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Ivar Kristiansen (H) [10:36:03]: Høyre ønsker å styrke det norske forsvar. Derfor legger vi inn mer enn 600 mill. kr utover regjeringens forslag i vårt budsjettfor-
slag for kommende år. Dette betyr at Høyre i perioden siden 2008 ville ha styrket det norske forsvar betydelig, og det i en periode hvor vi finner det svært nødvendig å styrke det norske forsvaret, da våre alliansepartnere i hovedsak foretar kutt i sine forsvarsbudsjetter på grunn av finanskrisen. Det er derfor bekymringsfullt at forsvarsbudsjettets vekst i Norge er lavere enn veksten i bruttonasjonalproduktet.

Vi har hatt en negativ realvekst i budsjettet i tre av de siste fem år. Forsvaret er blitt taperen i regjeringens budsjettprioriteringer de siste årene. Regjeringen viser til at det i kommende års budsjett, for 2013, er en reell bevilgningsøkning på 300 mill. kr. Det er isolert sett rett, men man kan stille seg et betimelig spørsmål: Hva slags operativ effekt får dette når vi vet at 211 av disse 300 millionene går til sikring av kontorbygg i hovedstaden?

Forsvaret står overfor store omstillinger, som ikke minst kommer til å bli meget krevende både personellmessig og økonomisk. Kampflyanskaffelsen starter en gigantinvestering som vil sprengte Forsvarets driftsbudsjetter fullstendig dersom man ikke finner en mer robust finansiering enn det departementet legger opp til. Høyre er derfor svært bekymret for at kampflyene kan komme til å lide samme skjebne som de siste, tunge forsvarsinvesteringer. Vi ser at et betydelig antall milliarder er brukt på investeringer i bl.a. fregatter og andre kapasiteter, som regjeringen dessverre ikke har sørget for blir operative som planlagt.

Høyre ønsker å styrke Hæren, vi styrker Sjøforsvaret, vi styrker Luftforsvaret, vi styrker Heimevernet og ikke minst Kystvakten – altså mer forsvar med Høyre, mer øving, mer trening og mer tilstedeværelse. Våre prioriteringer vil først og fremst bidra til å styrke beredskapen, og et sjøforsvar og en kystvakt får midler til å seile fremfor alt i nord. Det er nødvendig i en tid hvor oppmerksomheten mot de arktiske områdene øker. Vi må prioritere å ta et større ansvar i eget område, for militær aktivitet ser ut til å øke betydelig her i årene som kommer, hvor nye stormakter vender blikket, herunder Kina og dets enorme økonomiske vogn tog.

Selv om vårt nærvær i Afghanistan nærmer seg slutten, er det all grunn til å tro at Forsvaret fremover må være beredt til å delta i utenlandsoppdrag. I denne forbindelse fullfinansierer vi – naturlig nok – deltakelsen med fregatt-nærvær i Ocean Shield-aksjonen. Uttrekket fra Afghanistan gir et pusterom, med ekstra gode muligheter til å tenke

nytt. Det er liten tvil om at Forsvarets operative evne og kapasitet er i en slags krise. Noe kan man faktisk lese ut av langtidsplanen og budsjettet, selv om Forsvarsdepartementets budsjettproposisjon nærmest er umulig å lese for å kunne måle operativ styrke og kapasitet i Forsvaret. Tilstanden for Hærens brigader er slik den faktisk oppgis i budsjettet, at personell i de aller fleste av Hærens avdelinger er under opplæring og altså ikke har den grunnutdanning som er nødvendig for å løse de oppgaver de er tiltenkt. I media kan vi videre lese om Marinens tjuetalls fartøyer som enten mangler sentrale systemer eller fullstendig mangler besetning, og dermed ikke får trent for de oppgaver som fartøyene er tiltenkt. Som operative kampsystemer er de altså ikke særlig tilgjengelige.

Kystvakten sliter med færre seilingsdøgn og seiler i stor grad uten helikopter i fiskevernsonen, noe som gjør kontrollen og overvåkingsjobben særdeles komplisert. En kystvakt i fiskevernsonen uten helikopter og fregatter ved kai i Bergen gir ikke forventet eller vedtatt effekt.

Alt i alt gir dette et bilde av et forsvar som ikke har beredskap for den situasjonen vi faktisk trenger et forsvar for. Selv om det i langtidsplanen tas små skritt i riktig retning, er det etter Høyres oppfatning av avgjørende betydning at politisk ledelse og forsvarsledelsen erkjenner utfordringen, slik at vi kan legge realistiske planer for fremtiden. Oppsummeringen etter snart åtte år med rød-grønt styre er at vi ikke har operativ, tilgjengelig styrke for å løse Forsvarets oppgaver, slik de er formulert og vedtatt.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:41:26]: Norge har i dag et moderne forsvar av meget høy kvalitet. Dette er resultatet av et langvarig og omfattende fornyingsarbeid, store struktur- og organisasjonsendringer og en politisk vilje og evne til langsiktig planlegging og satsing på forsvarssektoren.

La meg først korrigere en feil som har blitt sagt fra Høyre, nemlig at det har vært en reell nedgang i forsvarsbudsjettet. Det er ikke riktig. Det har vært en vekst i inneværende langtidsplan, og det er også lagt opp til en betydelig vekst i neste langtidsplan.

Norge har i de senere årene hatt en unik økonomisk handlefrihet, sammenliknet med de fleste av våre allierte, og vi bruker i dag mest på forsvar per innbygger av alle europeiske NATO-land. Denne handlefriheten, kombinert med at arbeidet med å omstille Forsvaret kom relativt tidlig i gang, har vært avgjørende for at vi har oppnådd gode resultater. En god indikasjon på dette er ikke minst det høye nivået på øvingsaktiviteten i dagens forsvar, hva gjelder omfang, kvalitet og kompleksitet.

Hovedmålene i langtidsplanen for perioden 2009–2012 vil bli nådd. Dette gir oss et meget godt utgangspunkt for den videre utviklingen av Forsvaret. Samtidig er det en situasjon som forplikter og krever en kontinuerlig og aktiv oppfølging. Regjeringen og Stortinget har fulgt opp de bevilgningsmessige forutsetningene i inneværende langtidsplan, og forsvarssektoren har levert fullt ut med hensyn til de struktur- og effektiviseringstiltak som ble pålagt dem. En slik intern styringsevne vil også være avgjørende for å kunne nå målene i den nye langtidsplanen.

La meg bare understreke at det viktigste for Forsvaret er forutsigbarhet, at regjeringen og Stortinget følger opp det man sier man skal følge opp, og at også Forsvaret selv klarer omstillingen. Det har de så langt levert på.

Med forslaget til forsvarsbudsjett for 2013 følger regjeringen aktivt opp og legger til rette for å nå målene i den nye langtidsplanen for forsvarssektoren, som Stortinget vedtok i juni i år.

Budsjettforslaget legger opp til en styrking av Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret, Heimevernet, Etterretningstjenesten og Nasjonal sikkerhetsmyndighet. Det skapes rom for økt operativ aktivitet, mer øving og trening, tilførsel av nytt og moderne materiell og en styrket beredskap og tilstedeværelse – ikke minst i nordområdene. Resultatet vil være et forsvar som er enda bedre i stand til å ivareta norsk sikkerhet og norske interesser, og som også kan bidra i internasjonale operasjoner, overholde våre forpliktelser og være et troverdig medlem av NATO.

I forslaget til budsjett for 2013 følger regjeringen opp de bevilgningsmessige forutsetningene som langtidsplanen legger til grunn. I tillegg styrkes budsjettet til beredskaps- og sikringstiltak. Innretningen på de norske styrkebidragene i Afghanistan endres og spisses. Arbeidet med effektivisering internt i forsvarssektoren fortsetter med full styrke. Til sammen gir dette en faktisk økt kjøpekraft på minimum 568 mill. kr. Dette gir rom for en betydelig økt satsing på prioriterte områder.

Regjeringen vil allerede i 2013 starte endringen av Hærens innretning, øke materiellinvesteringsnivået, satse stort på å møte fremtidens kompetanseutfordringer, styrke IKT-sikkerheten og samtidig styrke forsvarssektorens evne til å bistå det sivile samfunnet. Til sammen foreslås en faktisk styrking av Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Heimevernet på 288 mill. kr i 2013. Dette vil styrke den operative evnen.

Langtidsplanen innebærer en fortsatt betydelig satsing på Hæren. Dette vil gi en vesentlig mer tilgjengelig og kvalitetsmessig bedre hær.

Innfasingen av fregatter, korvetter og nye sjømålsmissiler gir et svært moderne sjøforsvar, med betydelig operativ slagkraft. Jeg er glad for at en samlet komité er enig i at Kystvakten på en god og effektiv måte bidrar til en meget god ressursforvaltning og kontroll i norske havområder.

Luftforsvaret har fått nye transportfly og vil få nye helikoptre og kampfly. Dette vil gi oss et luftforsvar som vil være enda bedre rustet til å løse sine oppgaver på en troverdig og effektiv måte.

Regjeringen forslår en forsering av den styrkingen av Heimevernet som langtidsplanen forutsetter. Trening og øving av områdestrukturen vil øke ytterligere. Dette vil også gi økt operativ evne.

En forutsetning for et effektivt og tidsriktig norsk forsvar er moderne materiell som forvaltes forsvarlig. LOS-programmet i Forsvaret er meget viktig for ytterligere å forbedre forvaltningen og sikre økt kostnadseffektivitet. Logistikkprosjektet ble startet opp i 2011 med Accenture AS som leverandør. Som omtalt i proposisjonen, har firmaet så langt ikke levert som forutsatt og kontraktsfestet. Etter at budsjettproposisjonen ble fremlagt, er Forsvarsde-

partementet blitt informert om at Accenture har behov for ytterligere tid til å ferdigstille den første fasen, og Forsvaret har gitt utsatt frist til mars 2013.

Denne regjeringen har stått for en omfattende og vedvarende satsing på å modernisere materiellet. Satsingen fortsetter i 2013 og i årene fremover.

Kjøp av nye F-35 kampfly vil gi Forsvaret et historisk kapasitetsløft. I tillegg gir anskaffelsen norsk høyteknologisk industri en unik mulighet til å styrke konkurranseevnen i flere tiår fremover. Så langt har industrien i Norge konkurrert seg til over 2 mrd. kr i kontrakter, og det samlede industrielle potensialet vurderes svært høyt, til om lag 60–70 mrd. kr over hele kampflyprogrammets produksjonstid. Det planlegges å starte hovedleveransen av de nye kampflyene i 2017. Regjeringen tar derfor sikte på å fremme forslag for Stortinget i 2013 om fullmakt til å bestille de første flyene i hovedleveransen. Som budsjettinnstillingen så tydelig fremhever, må operative hensyn tillegges avgjørende vekt i den konkrete tidsfasingen av anskaffelsen. Dette vil representere en avgjørende investering i norsk sikkerhet og trygghet.

Kompetanseområdet har frem til nå ikke vært gjenstand for den samme moderniseringen som resten av Forsvaret. Dette vil regjeringen rette på. Vi vil vise evne og vilje til å få på plass en kompetanseorganisasjon som er tilpasset forsvarssektorens behov og oppgaver fremover. Personell og kompetanse vil derfor være et hovedsatsingsområde i årene fremover. Det pågår et omfattende arbeid med å legge til rette for en reform i sektoren, og regjeringen tar sikte på å komme tilbake til Stortinget om dette arbeidet om kort tid.

Samtidig vil regjeringen fortsatt ha fullt fokus på ytterligere oppfølging av områder der viktige tiltak og reformer allerede er gjennomført. Dette gjelder ikke minst ivaretagelsen av personell, før, under og etter utenlandsoperasjoner, rekruttering av kvinner og arbeidet med holdninger, etikk og ledelse.

Regjeringen fortsetter satsingen på samfunnssikkerheten. De samlede ressursene må utnyttes og samordnes best mulig. Ressursene må finne hverandre i krise- og beredskapssituasjoner. I 2011 og 2012 er det iverksatt flere tiltak for ytterligere å tilrettelegge for bistand fra Forsvaret til sivil sektor. I budsjettet for 2013 vil vi

- styrke, utvide og gjøre permanent helikopterberedskapen på Rygge
- styrke Heimevernet
- styrke NSMs kapasitet til å forebygge trusler i det digitale rom
- øke prioriteten til målrettede øvings- og treningsaktiviteter.

Høyre og Fremskrittspartiet fremholder at de, sammenlignet med regjeringen, har økt forsvarsbudsjettet. Det er faktisk helt nødvendig for Høyre og Fremskrittspartiet å gjøre det, for de har ikke i tilstrekkelig grad vært med på den omstillingen, de valgene og prioriteringene som ligger til grunn både i inneværende langtidsplan og i den langtidsplanen som kommer. Det koster ekstra å ha en ekstra struktur, og derfor må det dekkes inn. Man får ikke nødvendigvis et bedre forsvar av ikke å ta de vanskelige val-

gene. Det er nettopp derfor vi i dag har fått et forsvar som ifølge forsvarssjefen har en meget bedre operativ evne enn tidligere.

Regjeringen trenger ikke å skjønne situasjonen i Forsvaret. Det er bare å lese Prop. 1 S for 2012–2013 og se på oppstillingene som er der, både i tall og i figurer. De aller fleste kurver peker oppover – og noen peker godt oppover.

Regjeringens budsjettforslag for 2013 er en ytterligere styrking av innsatsforsvar og Forsvarets operative leveranser – det betyr dermed også styrket samfunnssikkerhet. Gjennom tydelige valg og prioriteringer inviterer regjeringen til fortsatt samarbeid om en betydelig satsing på Forsvaret.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [10:51:44]: Riksrevisjonen har merket seg kompetanseflukten og den uønskede personalavgangen i Sjøforsvaret og tar det opp som et åpenbart problem. Det har også vært rapportert mye om det.

Kan statsråden gi Stortinget forsikringer om at denne utviklingen vil bli snudd i 2013, og gjerne også gi Stortinget noen holdepunkter for hvordan man vil snu denne negative utviklingen?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:52:16]: Det er riktig at det er vanskelig å beholde tilstrekkelig personell i Sjøforsvaret. Det betyr ikke at vi i dag ikke klarer å følge det operasjonsmønsteret vi har sagt at vi skal. Men vi ser helt klart at dette kan bli kritisk. Det er en situasjon det er vanskelig å bevilge seg ut av. Derfor må det være mange tiltak på personellområdet. Generalinspektøren er veldig opptatt av å gjennomføre det, og vi vil selvfølgelig ha fullt trykk på det, for det er avgjørende at vi har det riktige personellet. Men her er vi utsatt for det som skjer i en sektor som er avhengig av høyt utdannet teknisk personell, nemlig at det er konkurranse om arbeidskraften. Dette tar vi veldig alvorlig. Arbeidet har begynt og er i gang, og vi har fullt fokus på at Sjøforsvaret skal ha sin operative aktivitet fremover.

Ivar Kristiansen (H) [10:53:32]: Forsvarsministeren sa i sitt innlegg for få minutter siden at Høyre feilinformerer. Jeg vil be statsråden om å titte nærmere på svar gitt av statsråden selv på Høyres spørsmål nr. 498. Det viser litt av den økonomiske utviklingen. Svaret fra statsråden er at i 2007 hadde vi en reell minus på 1,19 pst., i 2008 en reell minus på 0,56 pst. og i 2011 en minus på 0,26 pst. I svaret vises det også til at vi har hatt en svakere vekst enn veksten i bruttonasjonalproduktet i fem av de siste fem årene.

Hvem er det som tar feil, er det Høyre, eller er det forsvarsministeren?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:54:27]: Vi snakker åpenbart om to helt forskjellige ting. Hvis representanten Kristiansen sammenligner med BNP, er det en helt annen regnemåte – hvis det er andel av BNP dette går på. Det jeg har svart på i Prop. 1 S for 2012–2013 – og

som jeg viste til i mitt innlegg her – viser at tall og figurer er det reelle forsvarsbudsjettet, og det aller viktigste med det er faktisk at denne regjeringen har gjort det den lovet. Da vi i 2005 sa hvordan Forsvaret skulle innrettes, laget vi en langtidsplan i henhold til det. Vi fulgte opp, krone for krone, og Forsvaret fulgte opp i sin omstilling. Det var første gangen at langtidsplanen ble oppfylt 100 pst. av regjering og storting. Til sammenligning kan jeg nevne at Bondevik II-regjeringen klarte en 96 pst. oppfølging. Det er faktisk ganske kritisk, for det Forsvaret trenger aller mest, er forutsigbarhet og stabilitet.

Ivar Kristiansen (H) [10:55:32]: Forsvarsministeren kom i skade for å beskrive et virkelighetsbilde som ikke eksisterer. Vi sammenlignet i svaret gitt av statsråden både brutto nasjonalprodukts utvikling og den reelle budsjettutviklingen. Derfor er det et fullstendig galt svar som presenteres for Stortinget i dag.

Jeg vil i tillegg henlede oppmerksomheten mot Riksrevisjonens rapport. Også der vises det et bilde hvor Kystvakten seiler uten helikopter i fiskevernsonen, vi har fre-gatter til kai i Bergen, vi har en innkjøpssvikt som gjør at kjøp av helikopter f.eks. er syv-åtte år forsinket. Riksrevisjonen skriver i sin siste rapport at

«de seneste årenes omfattende investeringer i ny fartøystruktur i Sjøforsvaret foreløpig ikke hadde ført til økt operativ evne og økt fysisk tilstedeværelse i prioriterte områder».

Er det Riksrevisjonen – ikke Høyre denne gang – som tar feil i sin rapport?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:56:37]: Jeg vil egentlig anbefale representanten Kristiansen å lese på side 42 og 43 i Prop. 1 S for 2012–2013. Der angis veldig mye av Forsvarets aktivitet i en oversikt i tall og grafer.

Når det gjelder helikoptre, er det helt klart – det har jeg svart på tidligere – at det er bekymringsfullt at ikke leverandøren har klart å levere helikoptre av god nok kvalitet. Nå har vi fått to helikoptre til Norge. Vi venter det tredje like over nyttår. Vi vil da ta stilling til videre leveranser. Vi har sett på alternativer, nettopp fordi dette er en veldig viktig kapasitet, spesielt – som Kristiansen sier – for Kystvakten.

Så ser vi på levetidsforlengelse av Lynx-helikoptrene for å kunne bruke dem i noe lengre tid enn det som har vært planlagt.

Peter N. Myhre (FrP) [10:57:58]: Det er nå stor usikkerhet i Forsvaret på grunn av problemene med leveranser av de nye nettopp nevnte helikoptrene av typen NH90. To er levert – i hvert fall seks år forsinket. Så vidt jeg har forstått, er det nå på tale å si opp hele avtalen. Det som opptar mange, er for det første når de øvrige tolv blir levert. Forsvarsministeren nevnte nettopp at det tredje kanskje kommer på nyåret en gang. Men det som kanskje er enda viktigere, er at hvis hele avtalen blir sagt opp – og vi snakker da igjen om fire, fem, seks, syv år frem i tid før nye helikoptre kan komme på plass – har forsvarsministeren nå en plan for

hvordan helikopterressursen i tilstrekkelig grad skal være tilgjengelig frem til leveransene er unnagjort?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:59:02]: Det har helt klart vært en bekymring at disse helikoptrene ikke har blitt levert i tide. Det gjelder også for mange andre land. Det hjelper ikke Norge, men vi gikk sammen om utvikling av et helikopter. Det som er spesielt med dette helikopteret, er at det er det helikopteret Forsvaret ønsker. Det er det som gir den operative kapasiteten som Forsvaret trenger, ikke minst for å kunne operere i nord og ute i havet. Derfor er det ikke noen andre alternativer som dekker akkurat det behovet Forsvaret har. Derfor har vi i det lengste også holdt oss til denne kontrakten. Men det er klart at det går en grense, og når vi også da får en leveranse som ikke er kvalitetsmessig god nok, og man må bruke mye ressurser på å reparere, er det ikke godt nok. Men nå ser det litt lysere ut. Vi ser på det tredje helikopteret når det kommer, og så vil vi ta stilling til det da.

Peter N. Myhre (FrP) [11:00:13]: Jeg takker for svaret, som ikke vekker noe spesielt mindre bekymring enn før. Men hvis vi nå snakker om at det kan ta fire–fem–seks, åtte, kanskje ti år, før vi har fått på plass de fjorten helikoptrene som er bestilt, var vel spørsmålet mitt i første omgang: Har forsvarsministeren en plan for hvordan helikopterkapasiteten i tilstrekkelig grad skal sikres i mange, mange år fremover for å ivareta Forsvarets behov?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:00:56]: Planen er jo å begynne å bruke NH90-helikoptrene allerede neste år, når vi får den leveransen som vi forventer å få.

Som jeg sier, er det jo ikke en situasjon noen har ønsket seg. Dilemmaet er at dette er det helikopteret som oppfyller kravene til Forsvaret. Det gjør at man har hengt lenge ved kontrakten. Det har vært et utviklingsprosjekt. De tilbakemeldingene som vi får, er jo at Forsvaret er veldig fornøyd med det første helikopteret som kom, etter at alt var utbedret på det. Men, som sagt, når vi får det tredje helikopteret, kommer vi til å ta stilling til hva vi skal gjøre videre.

Så har vi gått inn for en levetidsforlengelse av Lynx-helikoptrene. Og så må vi huske at den helikopterkapasiteten som nå ligger inne i NH90, ville økt veldig vår helikopterberedskap. Det er veldig bra. Men når det gjelder Kystvakten – det er jo tidligere bare Kystvakten som har hatt helikopter, det er de som er mest avhengig av det – vil jo de også selvfølgelig være prioritert når det gjelder de nye helikoptrene som blir levert.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Sverre Myrli (A) [11:02:30]: For ei tid tilbake var jeg, sammen med flere andre her i salen, på høstsesjon i NATOS parlamentarikerforsamling i Praha. Det gjorde inntrykk nok en gang å møte kolleger fra allierte i NATO og høre deres beretninger om hvordan det står til med forsvarsbudsjettene i deres hjemland.

NATO-landene preges av økonomisk uro, nedgang i budsjettene og kutt også i forsvarsbudsjettene – til dels store kutt. Det er bare Norge og ett eller to andre NATO-land som øker forsvarsbudsjettene sine.

Dette kan på sikt medføre en alvorlig situasjon for utviklingen i NATO. Situasjonen er nå at USA overtar stadig mer av finansieringa av NATO, mens signalene fra Washington helt klart går i en retning av at USA ikke ønsker å finansiere så mye av NATO-samarbeidet.

Hva vil bli fortsettelsen på dette? Hvordan utvikler NATO seg, og hvordan finansieres NATO i framtida? Dette blir store og viktige spørsmål.

Så må jeg si: De kollegene i NATO-land som sitter og kutter i forsvarsbudsjettene, skulle sannelig ha vært til stede her i dag og hørt på representantene fra Høyre og Fremskrittspartiet, for maken til elendighetsbeskrivelser og svartmaling tror jeg nesten aldri jeg har hørt. Det er nesten ingen ting som fungerer i det norske forsvaret, skulle en høre på representantene fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Så har jeg nå skjont på Høyre, for de erkjenner selvsagt også, og kan regne – Høyre er flinke til å regne – at forsvarsbevilgningene øker. Men hva gjør de da? Jo, da regner de det i BNP. Jeg er ganske sikker på at forsvarsbudsjettet i Hellas og i Spania øker i andel av BNP for tida, fordi BNP faller dramatisk. Så det å måle utgiftene til Forsvaret i BNP er en lite kledelig måte å argumentere på fra det som i alle fall tidligere var et seriøst forsvarsparti, som Høyre var.

På bistandssida, hvor vi tradisjonelt har målt bevilgningene i andel av BNP eller BNI, er det visstnok ikke så viktig å måle bevilgningene i andel av BNP. Nei, der er det innholdet i bevilgningene – hva vi bruker pengene til – som er så viktig. Men ikke når det gjelder Forsvaret, nei – der er det nå andelen av BNP som er det viktige.

Denne tallekserisisen bør vi legge til side. Vi har omstilt Forsvaret i mange år. Det gjør at vi nå har mer penger til et mer operativt forsvar. Vi har antageligvis aldri hatt et bedre forsvar enn det vi har i Norge i dag, og jeg tror vi kan slå fast: Vi har et av NATOs aller beste forsvar. Stortinget la rammene for den framtidige forsvarsstrukturen ved behandlingen av langtidsplanen for Forsvaret for perioden 2013–2016 tidligere i år. Det følger vi nå opp i statsbudsjettet som vi behandler i dag.

Norge har siden annen verdenskrig hatt svært mange som har deltatt i internasjonale operasjoner – helt fra et stort antall i Tysklandsbrigaden, via mange internasjonale operasjoner, og fram til Afghanistan i dag. Det er viktig at Stortinget uttrykker støtte til våre soldater i internasjonale tjenester, og at vi fører en aktiv og målrettet veteranpolitikk. Det var et forsømt område i mange år. Heldigvis har det skjedd svært mye de siste åra. Det skulle bare mangle.

Med neste års statsbudsjett sikrer vi mer penger til drift av Sjøforsvaret, Luftforsvaret, Hæren og Heimevernet. Det gjør vi fordi vi har omstilt og frigitt midler internt i Forsvaret, og fordi vi har et stortingsflertall som øker budsjettene og prioriterer et stadig bedre forsvar. Dette gir rom for mer trening og fortsettelse av å gi nytt utstyr til våpengrenene våre.

Vi får et stadig bedre forsvar i Norge. Hæren, Sjø-

forsvaret, Heimevernet og Luftforsvaret blir stadig bedre. Budsjettet for 2013 bidrar til det.

Torkil Åmland (FrP) [11:07:44]: Jeg har lyst til å begynne litt der forrige taler slapp.

Man får et inntrykk av at alt står bra til. Vi har det beste forsvar i verden, og det er ingen ting å bekymre seg for. Jeg får litt assosiasjoner til måten man beskrev politiet på for et år eller to siden, der alt var såre vel, alt var på plass, det var ingen grunn til bekymring. Men så så vi at da de ble satt på prøve i en reell krise, var det overhodet ikke slik som planene hadde lagt opp til.

Statsministeren sto på tv etter at Gjerv-kommisjonens innstilling var lagt fram og sa: Vi hadde planene for hva vi skulle gjøre, men vi hadde ikke erkennelsen av hvor viktig beredskap og sikkerhet faktisk er.

Noe av det som kom fram, var at man manglet trening, man manglet øvelse, man manglet kommandosystemer, man manglet kommunikasjonssystemer – mye som man trodde fungerte, men som ikke fungerte da det ble satt på prøve.

Det er noe av den bekymringen som vi også har for Forsvaret. Man har jo planene – det er ingen som vil bestride at planene ligger der. Men det man er bekymret for, er jo om disse planene faktisk blir realisert slik som de er vedtatt. Da er det jo grunn til bekymring, slik som det har vært framme i denne debatten.

Når det gjelder å sammenligne med andre land ute i Europa og si at vi bruker mer i forhold til disse, har vi en veldig krevende sikkerhetspolitisk situasjon som antageligvis kommer til å bli enda mer krevende i framtiden. Vi har en nabo i øst som har store ambisjoner og holder på å bygge opp sin militære aktivitet, vi har USA som vender seg vestover og fokuserer på Stillehavet, og vi har et Europa som har store gjeldsproblemer og mer enn nok med å håndtere det.

Det betyr at vi i framtiden må ta større ansvar for vår egen sikkerhet. Derfor fører det også til at vi gjerne er nødt til å bevilge mer for å ivareta den beredskapen og den sikkerheten som er nødvendig.

Derfor har vi også i Fremskrittspartiets alternative budsjett gått inn for å styrke driftsbevilgningene til Hæren med 90 mill. kr, styrke driftsbevilgningene til Sjøforsvaret med 90 mill. kr, Heimevernet med 70 mill. kr, Kystvakten med 100 mill. kr.

Til sammen har vi styrket hele forsvarsbudsjettet med over 1 mrd. kr. Det mener vi er nødvendig for å få den nødvendige treningen, for å få den nødvendige personellet, for å få den nødvendige kompetansen, slik at den operative evnen reelt er der den skal være, at det ikke bare er planer på et papir. Det tror jeg vi har lært.

Det å underfinansiere forsvarsreformer har vi veldig dårlig erfaring med. Det var noe av det store problemet i mellomkrigstiden. Man vedtok mange forsvarsreformer, alle ble underfinansiert. Til slutt sto man tilbake med noe som på papiret så ut til å ville fungere, men som i praksis ikke var et forsvar i det hele tatt.

Så har jeg lyst til å ta en liten tur over til Midtøsten, som har vært en del diskutert her. I Midtøsten opplever

man store omveltninger. Slik det er i dag, er det en ustabil region. Den arabiske våren retter seg mot diktaturer, mot undertrykkelse, og er i utgangspunktet noe som kan skape muligheter, skape fred og frihet og stabilitet i regionen, men som samtidig har potensial til å slå den andre veien. Vi vet at revolusjoner tidligere i historien har ført til det stikk motsatte, til totalitære regimer istedenfor. Det er selvfølgelig også en fare med det som skjer i Midtøsten.

Det har vært en del diskusjon om Israel og den palestinske siden her i dag. Jeg tror at den konflikten hele tiden må ses i et litt større perspektiv. Hvis man løfter perspektivet litt, ser man kobling til Iran, som har ambisjoner i regionen og ønsker å destabilisere den, kobling opp mot Hamas, kobling mot Hizbollah, et ustabilt Syria, et ustabilt Libanon, og et Egypt der det er usikkert med hensyn til hvilken retning det landet tar.

Forhåpentligvis vil fredsavtalen mellom Israel og Egypt ligge fast, men likevel har vi sett tendenser i nord, f.eks. på Israels grense mot Syria, der det har vært en del rasling med våpen. Det er ut fra det perspektivet man må forstå en del av Israels handlinger, f.eks. i Gaza-krigen. Det handler ikke isolert sett bare om Gaza eller for den saks skyld Libanon – når det har gjort det – men det handler om et større bilde hvor Israel frykter å få en krig på flere fronter, og om et Iran som sitter i bakgrunnen og drar i trådene.

Jeg har lyst til å gi utenriksministeren ros for hans klare uttalelse i forbindelse med den siste Gaza-krigen, hvor man anerkjente Israels fulle rett til å forsvare seg mot Hamas-raketter.

Alle stater har jo en grunnleggende forsvarsrett etter folkeretten. Jeg tror at de fleste stater ville ha reagert noenlunde på linje med det Israel gjorde hvis man hadde opplevd at 500 raketter ble skutt inn mot egne borgere, bl.a. mot Tel Aviv og Jerusalem, som er store befolkningsområder.

Så er vi også opptatt av at selvforsvaret skal være proporsjonalt, at det skal være nødvendig og tilstrekkelig, men heller ikke utover det. Derfor har Fremskrittspartiet i dag reist kritikk mot f.eks. bosettingspolitikken til Israel, og det å holde tilbake palestinske lønninger, som selvfølgelig ligger langt utenfor det som har med selvforsvarsrett å gjøre. Det er tiltak vi ikke er enig i, og som vi mener er fullstendig feil, slik situasjonen er der nede nå.

Så tror jeg – i den konflikten som har vært – at man må skille mellom hva som er selvforsvar, og hvem som faktisk er den offensive og den defensive part. Det er også forskjell på angrep som er rettet mot militære mål, men som går ut over sivile, og angrep som er rettet direkte mot sivile mål. Når vi ser de rakettene som er skutt ut fra Gaza, er de rettet inn mot sivile mål, de er rettet inn mot å ramme det sivile samfunn. Det er en offensiv krig som selvfølgelig ligger langt utenfor folkeretten. Når Israel da iverksetter mottiltak, så lenge de er rettet inn mot militære mål, er det lettere å forsvare folkerettslig, selv om det dessverre også går sivile liv tapt.

Skal man skape fred, er man avhengig av at partene virkelig ønsker fred. Det er noe av utfordringen i dag. Lenge hørte vi at det var okkupasjonen som var problemet, og som sto i veien for en fredsløsning. Israel har trukket seg

ut av Gaza, og Israel har trukket ut bosetninger, likevel har vi ikke fred i området.

Så vet vi at Hamas ikke respekterer de avtalene som er inngått med Israel. Man insisterer på at staten Israel ikke har en rett til å eksistere, og man tar heller ikke avstand fra bruk av terror som et virkemiddel. Da mener vi at det er nødvendig med en tydelig og fast linje overfor Hamas, der man signaliserer at dette er en folkerettslig uakseptabel linje. Norge må – gjennom FN – få fram det perspektivet at her har den palestinske siden også et ansvar for å følge de avtaler som er inngått, og til å forholde seg til de folkerettslige reglene som gjelder.

Skal man få fred, er det også nødvendig å arbeide med holdninger. Dersom hat, hevn og vold forherliges, er man langt fra en mulighet til å skape fred.

Vi har sett eksempler på at palestinske lærebøker og tv-stasjoner sprer hatpropaganda og hyller personer som har utført terror mot sivile. Her mener vi at man må være klar og tydelig på at dette er fullstendig uakseptabelt. Man må sikre seg mot at norske bistandsmidler er med på å finansiere den type virksomhet.

Jeg tror det er nødvendig med en balansert Midtøstenpolitikk, der man likebehandler statene. Det er ikke veldig imponerende, om man ser litt på FNs historie, hvordan man har tilnærmet seg konflikten i Midtøsten. FN har i perioder tatt veldig tydelig stilling. Spesielt generalforsamlingen har vært veldig unyansert i sin tilnærming. Det verste eksemplet går kanskje tilbake til 1975, da man vedtok at sionisme er rasisme, og på den måten stilte Israel i samme lys som apartheidstaten i Sør-Afrika. Med det utgangspunktet i generalforsamlingen – det var for øvrig Idi Amin som var forslagsstiller, så det var ikke akkurat en fredens mann som sto bak – er det veldig vanskelig å skape fred. Da er man faktisk med på å fyre opp under konfliktene istedenfor å komme med konstruktive bidrag.

Det er et tankekors i Midtøsten at de beste prosessene som har ført fram til fredsavtaler som har vært holdbare, f.eks. Camp David i 1979, faktisk ikke er fremforhandlet i FN-systemet. Tvert imot: Generalforsamlingen fordømte faktisk den fredsavtalen i 1979. Den ble fremforhandlet med USA som megler i et diplomati der man steg for steg jobbet seg igjennom de vanskelige spørsmålene, og på den måten klarte å komme fram til varige løsninger. Dette er kanskje en refleksjon på og et tankekors i forhold til hvordan man tilnærmer seg dette i dag.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:17:56]: Høyre prioriterer. Våre mål for utviklingspolitikken er varig ut av fattigdom, realisering av menneskerettigheter og demokrati. Det er temaer som vi prioriterer i vår utviklingspolitikk.

Vi tør å øke bevilgningene til utdanning til jenter, til godt styresett, til næringsutvikling og til menneskerettigheter – og til dem som for øyeblikket har det aller verst: mennesker på flukt som resultat av konflikt og katastrofe. Det gjør at vi i dette budsjettet står mer sammen med Kristelig Folkeparti enn det vi har gjort noen gang tidligere. Det gleder meg. Det er en stor felles forståelse mellom Høyre og Kristelig Folkeparti i utviklingspolitikken, og det lover godt for et samarbeid i fremtiden.

Høyre setter inn store penger til sivilsamfunn, som styrkes med 120 mill. kr, rettet mot utdanning for jenter, mot Afrika og mot godt styresett, og støtte til menneskerettigheter som styrkes med totalt 100 mill. kr, UNHCR styrkes med 70 mill. kr, og næringsutvikling styrkes med 40 mill. kr.

Vi vil ikke være med på å ta med den ene hånden og gi med den andre. Vi må ha en logisk utviklingspolitikk som faktisk henger sammen, hvor det er konsistens mellom våre målsettinger og de virkemidler som vi faktisk bruker. Det må bety økt markedsadgang også for de fattigste landene.

Høyres forslag til utviklingsbudsjett medfører faktisk en vekst – noe ulikt hva flere talere her har vært med på – sammenlignet med 2012-budsjettet. Erik Solheim sa, ved lanseringen av 2012-budsjettet: «Jeg er stolt over nok et rekordhøyt budsjett for norsk utviklingssamarbeid.» Jeg er også stolt over nok et rekordhøyt utviklingsbudsjett for Høyre, altså 900 mill. kr høyere.

Enkelte talere har trukket frem kritiske merknader knyttet til en konsentrasjon spesielt av bistand. Jeg tror den enkle erkjennelsen for ethvert land som ønsker å gi bistand, må være at de kan ikke være til stede overalt – og de skal ikke være til stede overalt. Det må bety at det ligger prioriteringer til grunn, og det ønsker også Høyre. Vi må være relevante i det vi gjør, og dette samsvarer også godt med Kristelig Folkepartis program på dette punktet.

Vi satser igjen, som jeg sa, i forhold til våre hovedmålsettinger, men med en reduksjon av antall land, fra dagens 112 til et eller annet tenkt lavere tall. Til det er å si: Vi ønsker å ha vesentlig færre land som får bilateral støtte fra Norge. Vi ønsker vesentlig økt satsing på menneskerettigheter som ikke kjenner geografiske skiller, vi ønsker å bruke pengene hvor de faktisk er mest relevante, og hvor vi får mest igjen for det vi bruker. Vi ønsker ikke å legge noen restriksjoner på multilaterale organisasjoner når det gjelder hvor de er til stede. Vi vil gi penger til multilaterale organisasjoner ut fra hvordan de klarer å levere i forhold til våre utviklingsmålsettinger og deres egen effektivitet, og vi ønsker å gi penger deretter.

Så må jeg bare raskt innom de endringer som Høyre og Kristelig Folkeparti har sammen. Dette er viktige, gode endringer. Vi er med på å prioritere utdanning spesielt – et tema som har vært kronisk underprioritert av dagens regjering – og vi er også med på å øke ressursene til matvareproduksjon, til matsikkerhet, og gjennom bilateral bistand også trygge rammene til frivillige organisasjoner samt for forskning, og vi ønsker å bruke mer midler på bekjempelsen av tropiske sykdommer, noe som rammer de aller fattigste svært hardt.

Det forundrer meg når en hører flere representanter raljere over 1 pst.-målet. Vi hørte senest representanten Myrli som sier at på den ene siden ønsker vi å sammenlikne forsvarsbudsjettet med BNP i prosent, men ikke utviklingsbudsjettet. Til det er det å si: Vi ønsker et høyt utviklingsbudsjett. Vi ønsker å bidra, vi ønsker at Norge skal være en sterk bidragsyter, men vi ønsker ikke å binde det opp til budsjettet. Vår kritikk av forsvarsbudsjettet handler ikke først og fremst om en nedgang i prosentandelen for bud-

sjetten, det handler først og fremst om at dette er reelle kutt, at vi har de reelle tallene som nå er i ferd med å gå ned, og vi får mindre forsvarsevne igjen for det vi gjør.

La meg avslutningsvis si to ord om Russland. Det er svært beklagelig at vi nå har et Russland som beveger seg raskt bort fra demokrati og over mot Sovjetunionens tanker og tankegods.

Laila Gustavsen (A) [11:23:19]: Det er merkelig å oppleve at representanter fra Høyre kan stå her på talerstolen og framstille et kutt på 1,5 mrd. kr som en satsing. Det vi ser Høyre gjør, er å drive en omvendt Robin Hood-politikk, der de tar fra verdens fattige og gir til rike med formuer i Norge.

I en debatt om utenriksbudsjettet er det jo fint å ta utgangspunkt i spørsmålet: Går det framover i verden? Det spørs hvilket område en snakker om, og ut fra hvilket perspektiv. Økonomisk sett er det fortsatt krise i flere europeiske land, med arbeidsledighet, lavere etterspørsel og negativ økonomisk utvikling over store deler av vårt kontinent. Tallene fra USA viser en gledelig oppgang, og i Asia gir økt kjøpekraft blant mange vekst og bidrar til at verdensøkonomien totalt sett går oppover.

Klimautfordringene forsterker verdens urettferdighet, og jeg benytter anledningen til å sende et lykke til til Doha med å komme et skritt videre.

Når det gjelder menneskerettigheter, har nå 150 av FNs 193 medlemsland avstått fra å bruke dødsstraff. Og selv om vi vet at 20 land gjennomførte henrettelser i 2011, og at det finnes store mørketall, er jobben mot dødsstraff et av områdene det går sakte, men sikkert fremover med. Samtidig ser vi også at grunnleggende menneskerettigheter brytes daglig i Syria, i Russland og i Kina, for å nevne noen helt konkrete land. Kvinner og funksjonshemmede diskrimineres over store deler av verden, så ja, det er fortsatt mye som gjenstår.

Det er viktig å opprettholde Norges posisjon i utenrikspolitikken. Som et lite land som bidrar mye, skal vi være en aktiv partner i FN og bidra der vi kan gjøre en forskjell. Samtidig er vi ikke i en posisjon der vi kan diktere verden – det er det heller ikke ønskelig at noen gjør, vi må derfor være til inspirasjon. Utenrikspolitikken er ofte et speilbilde av innenrikspolitikken. En viktig del av norsk utenrikstjenestes arbeid går derfor til å tilrettelegge for møteplasser for norsk næringsliv, og for å fremme norske bedrifter. Det er viktig.

Når vi er på reiser, og jeg snakker også med norsk næringsliv, bruker jeg ofte anledningen til å spørre om hvordan de synes det arbeidet går, hvordan de opplever norske myndigheter som tilretteleggere ute. Tilbakemeldingene er stort sett gode, og det er viktig og bra.

De siste ukene har vi hatt branner på tekstilfabrikker i Bangladesh, og vi har sett at de har tatt over hundre liv. Kravet om åpenhet til en bransje der det er store tekstilprodusenter blir møtt med en argumentasjon om at de er redd for konkurransevridding hvis en offentliggjør hvor fabrikkene er og hvor klær produseres. Men noen unntak er det. Levis og Stormberg er gode eksempler på bedrifter som leder an. Sri Lanka, der Norge også har gjort en viktig inn-

sats, er et godt eksempel på land som gjør mye riktig, men det er fortsatt en stor jobb å gjøre rundt etisk handel.

Arbeidet med anstendig arbeid, respekt for ILO-konvensjoner og bekjempelse av korrupsjon økes i dette budsjettet. Det er veldig viktig. Det er jo som kjent ikke forbudt, verken i Norge eller i EU, å importere ting som det ikke ville vært lov å produsere i Norge eller i EU. Norske forbrukere risikerer derfor at de ender opp ufrivillig med blod på hendene i verste fall, fordi klær og sko produseres under helsefarlige omgivelser og under dårlige arbeidsforhold. Det bidrar vi til å sette på agendaen gjennom politisk handling, og der kan norsk politikk og satsing på anstendig arbeid gjøre en forskjell.

Den 1. desember var verdens aidsdag, og selv om det ble registrert 700 000 færre nye hiv-tilfeller i 2011 enn i 2010, er det fortsatt en stor jobb å gjøre. De siste årene er det utviklet medisiner som gjør at folk nå kan leve lenge med aids, og at smitterisikoen reduseres mellom mor og barn. Mange snakker om og håper på en aidsfri generasjon i Afrika, og at det er mulig på grunn av forebygging og medisiner.

Jeg har også lyst til å minne om at det gjøres mye viktig arbeid rundt vaksine og utvikling av vaksine innenfor hiv og aids. Det må vi satse på, og det gjør vi med en ganske stor økning i dette budsjettet. Det er et arbeid Norge har prioritert gjennom mange år, og som vi fortsatt må prioritere.

Statsråd Heikki Eidsvoll Holmås [11:28:32]: Her står antakeligvis den mest «happy» utviklingsministeren denne forsamlingen noensinne har sett, og da snakker jeg ikke om nominasjonen i Oslo SV, men jeg står her og snakker om et utviklingsbudsjett for 2013 som virkelig sier at solidaritet funker. Det gjør jeg fordi Norge under vår regjering ledelse kommer til å være i lykkelige omstendigheter også i 2013, for i motsetning til resten av Europa skal ikke vi kutte noen ting. Soria Moria-erklæringen sikrer at vi deler den flaksen og klokskapen som har gjort oss til et av de rikeste landene i verden, med dem som trenger det mest. Dem er det mange av, og bare de som aldri møter lutfattige, strevende, utnyttede, syke og krigsskadde mennesker – mennesker som kunne hatt det bedre, som kan få en fremtid – kan unne seg den luksusen det er ikke å bry seg.

Jeg bryr meg, og stort sett er det sånn at det brede flertallet av Norges befolkning bryr seg og deler den innsatsviljen som skal til.

Så er jeg glad for, igjen, å få muligheten til å legge frem et utviklingsbudsjett på 1 pst. av forventet bruttonasjonalinntekt. Enkelte i opposisjonen mener vi heller bør fokusere på kvalitet enn på kvantitet, men ønsket om kvantitet springer jo nettopp ut av fokuset på kvalitet og av at vi ser resultater.

Høyresidens snakk om kvalitet avslører seg, synes jeg, som hul retorikk for å dekke over at de trenger pengene til noen som har høyere prioritet enn verdens fattige, nemlig Norges rike. Det å kutte midler til fattigdomsbekjempelse og rettferdig fordeling og gi skattelette til formuende i Norge, gjør altså ikke at du får færre fattige mennesker i verden. Det er ikke sånn at det blir færre mennes-

ker som er fattige i verden av at Rimi-Hagen får lettelser i formuesskatten.

For å peke på den aktuelle debatten i Norge: Den hule retorikken om kvalitet er som når Høyre i Oslo sier at du får bedre kvalitet i barnehagene, men kutter i minstenormene. Jeg fikk kritikk fra både Høyre og Fremskrittspartiet for dette med at barn dør, og jeg er den første til å si at «barn dør» er en spissformulering som jeg ser ikke løfter debatten noe videre – og den tar jeg. Poenget mitt er likevel oppe til debatt i dag, og det er at med mindre du tror på magi, er det sånn at kutt har konsekvenser.

Vi har bidratt, gjennom bistandsprosjekter, til bl.a. elektrifisering av Zanzibar og øyen Pemba. Leger ved sykehus på Pemba i Tanzania anslår at de sparer 90 menneskeliv i måneden på grunn av at de har tilgang til strøm. Høyre, de kutter i energisatsingen til regjeringen. Fremskrittspartiet har i flere år kuttet i bevilgningene til FNs befolkningsprogram – UNFPA – som driver med familieplanlegging, seksualundervisning, arbeid mot kjønnslemlestelse og arbeid for prevensjon og for trygge fødsler. Igjen hadde det vært spennende å forsøke seg på en spissformulering rettet mot Fremskrittspartiet, og si at det er fascinerende å se at man er knallharde tilhengere av arbeid mot kjønnslemlestelse i Norge, men ikke så opptatt av det i resten av verden.

Jeg har møtt unge jenter i Niger og Malawi – i Niger er det sånn at halvparten av jentene som er 15 år, faktisk allerede er gift og har barn. Det å arbeide målrettet og systematisk med seksualundervisning, med å gi tilgang til prevensjon til de 200 millioner kvinner i verden som ønsker det, men ikke får det, er faktisk grådig viktig, og det har konsekvenser hvis man lar være å bruke penger på det.

Mye av budsjettet, og de hovedsatsingene som ligger i budsjettet vårt for i år, videreføres fra år til år. Langsiktighet og forutsigbarhet er sentrale internasjonale prinsipper for god bistandsforvaltning – ofte er det nærmest på trass, og mot alle odds, at vi driver på, men forskningen støtter oss. Tre tiår regnes som et kjapt sprang fra sårbarhet og fattigdom til et sånn noenlunde samfunn. I Norge brukte vi i hvert fall ett, og kanskje et par, hundre år for å klare den framgangen som vi har hatt. Hvis vi ser tilbake på de siste 100 årene, så var vi et av Europas fattigste land, og i dag er vi altså et av verdens rikeste – men det tok sin tid å få det til.

I vårt budsjett for 2013 videreføres grunnleggende områder som utdanning og helse. Når det gjelder utdanning, øker vi til det nivået som jeg har varslet tidligere, i sponstanspørretimen: Vi legger oss på 1,6 mrd. kr, som er rettet inn mot de områdene der vi vet at unger sliter med å få seg utdanning, nemlig områder som er konfliktfylte. Der inviterer vi sivilsamfunnet inn for å gjøre en god jobb, og for det andre fokuserer vi på å sørge for at jenter har samme tilgang til utdanning som gutter.

Det viser seg at innsatsen fungerer. En av de tingene jeg mener det er viktig å understreke i utdanningsbistandssammenheng, er at vi ser at landene selv øker satsingen – og det er nettopp det vi tenker er viktig. Det kan ikke være meningen at Norge over tid skal betale for utdanningen i fattige land. Jeg mener det er et viktig poeng å sørge for å bidra til økte inntekter – f.eks. gjennom skatter og på andre

måter – sørge for vekst og velstandsutvikling i landene, for vi ser at de selv bruker pengene på utdanning. I Afrika sør for Sahara har det vært en vekst i utdanningsbudsjettene på omtrent 6 pst. de siste årene.

Det andre er helse – som jeg og utenriksministeren deler ansvaret for – der vi har en formidabel økning på 650 mill. kr til alt fra prevensjon til vaksiner, og til det brede helsearbeidet vi vet er nødvendig for å få til ting. Vi har store, gode resultater som lar seg måle: Unger kommer i skole, mødre overlever fødselen, barn vokser opp. Disse mødrene, disse ungene, fedrene deres og vi selv trenger en fungerende natur for å få til et brukbart liv.

Derfor vil jeg ta opp en av de tingene som har vært lite oppe i debatten. Jeg vil anbefale folk å lese VG i dag, sidene 16 og 17. Det handler om klima, det handler om betydningen av å ta vare på jorden vår og naturen, det handler om å ta vare på skogen på kloden vår, og det handler om å sørge for å stoppe de farlige klimaendringene.

Jeg ser i mitt arbeid og på mine reiser hvordan klima spiller inn på menneskers liv og levnet. Da jeg besøkte Haiti like etter at orkanen hadde feid over landet og drept flere titalls mennesker, møtte jeg mennesker som hadde fått avlingene sine ødelagt. Vi vet at tropiske stormer kommer det til å bli flere av med klimaendringene som er i gang. Temperaturen har allerede steget med 0,8 grader i forhold til førindustriell tid, og det er mer og mer bekymring for at det skal eskalere og gå forttere enn vi har trodd.

I Malawi møtte jeg bønder som vi bidrar med bistand til for å sørge for at de kan ta i bruk nye teknikker for å ta vare på jorden sin, sånn at de kan få økt avkastning.

Niger rammes av tørke hvert annet år nå, istedenfor hvert tiende år som det har vært tidligere. Niger slipper ut en hundrededel CO₂ per innbygger av det vi gjør i Norge. Likevel er det dem som blir hardest rammet av klimaendringene. Det å sørge for å bidra til skogbevaring ute, det å satse på fornybar energi som et viktig element for å sikre at ikke utviklingslandene går i den samme fossilfellen som vi gikk i da vi utviklet oss, og det å kutte i utslipp hjemme er ekstremt viktig – sånn som vi bl.a. har fått lagt til rette for gjennom klimaforliket.

Jeg er nødt til å oppklare en misforståelse knyttet til diskusjonen om skog med Kristelig Folkeparti. Vi har en avtale – vi bidrar med penger til utviklingsland som kutter i sine utslipp gjennom å ta vare på skogen. Når Brasil kutter i avskogingen, stiller vi med penger. Vit at i skogåret 2012 ble det kuttet ned 4 656 km² skog. Det er 72 pst. under vårt referansenivå for bevilgning av penger til Brasil, det er 27 pst. under rekordåret i fjor. Vi har en formidabel reduksjon i utslippene fra skogen i Brasil. Da stiller vi med 1 mrd. kr i gjeldsbrev til Brasil. Brasil er oppsatt på å ha et gjeldsbrev istedenfor bare å få en tilsagnsfullmakt, som er det Kristelig Folkeparti foreslår. Hvorfor er ganske enkelt å forstå: Hvis du selger et hus til noen – og de sier: Vi lover deg at vi skal gi penger til dere om et år – kan det hende du synes det er litt ullent å forholde seg til et løfte. Men hvis de sier: Vi setter pengene i bankene, og så skal du få en garanti for at du får utbetalt de pengene om et år – ja, da er det en mye, mye større trygghet for det landet som har fått gjeldsbrevet.

Dette er ikke noe som regjeringen pusher, det er noe vi har stortingsvedtak på at vi skal gjøre. OECD er nå kritisk til denne måten å gjøre det på, men det er altså noe jeg oppfatter at vi har bred tilslutning i Stortinget for å gjøre.

Der ligger uenigheten akkurat nå, og vi kommer til å holde Stortinget oppdatert. Men det er ikke vanskelig å forstå at Brasil heller vil ha et gjeldsbrev, enn å ha en tilsagnsfullmakt fra Stortinget.

Vi trenger mat, som jeg sa – vi trenger mat, Malawi trenger mat. Det å satse på matsikkerhet med vekt på landbruk og fiskeri har fokus på tilpasning til klimaendringer og forebygging. Jeg var nettopp ute og lanserte Norges nye strategi for matsikkerhet, som er et godt eksempel på at mye henger sammen med mangt. Her er nemlig en lang rekke departementer medspillere: Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Miljøverndepartementet.

Samtidig ser vi at verden endrer seg. I 1990 bodde 90 pst. av verdens fattige i lavinntektsland. Nå er dette tallet redusert til under 30 pst., mens over 70 pst. av verdens fattige bor i mellominntektsland. Dette *må* bety noe for måten vi driver utviklingspolitikk på. Vi kan ikke bare drive utviklingspolitikk overfor de landene der 30 pst. av de fattigste bor – vi må ha en utviklingspolitikk som også adresserer mellominntektslandene, der 70 pst. av de fattigste bor. Hvis vi ikke gjør det, og vi stedet spisser oss inn mot de fattigste landene, slik jeg opplever at Høyre foreslår, ja, da svikter vi 70 pst. av de fattigste i verden.

Det at de fattige bor i mellominntektsland skyldes ikke at de har flyttet, men at mange land har opplevd betydelig økonomisk vekst og blitt oppgradert fra lavinntektsland til mellominntektsland. Veksten som har vært i verden, har gitt fattigdomsreduksjon mange steder, spesielt i Kina. I Afrika sør for Sahara har *andelen* fattige gått ned, men en høy befolkningsvekst – på rundt 2,5 pst. – har bidratt til at *antallet* fattige faktisk har økt fra 1990 til i dag.

Et annet og mer globalt trekk er at ulikhetene innad i land har økt. Og dette er mitt utviklingspolitiske hjerte-barn – å sørge for rettferdig fordeling i land, å sørge for at land har en politikk for rettferdig fordeling. For vi vet at rettferdig fordeling fører til at mennesker kommer seg ut av fattigdom, det flytter på makt, det flytter på penger og det legger til rette for mer tillit mellom mennesker, og mer tillit mellom mennesker legger til rette for mer vekst.

Derfor gleder jeg meg veldig til å legge fram stortingsmeldingen til våren, som vi skal få muligheten til å få en frisk debatt om her, nemlig stortingsmeldingen om rettferdig fordeling, for vi ønsker å vise at solidaritet fungerer – solidaritet mellom rike land og fattige land, men også solidaritet mellom rike mennesker og fattige mennesker i samme land.

Mellominntektsland omfatter en stor gruppe, fra land som Zambia og Ghana, som akkurat har krysset grensen fra å være lavinntektsland, til langt mer velstående land som Sør-Afrika og Brasil. Generelt vil mellominntektsland i mye større grad enn lavinntektsland selv ha mulighet til å bekjempe fattigdommen blant egen befolkning. Og når jeg er opptatt av mer rettferdig fordeling og av de fattige i mellominntektsland, betyr ikke det at jeg mener at Norge skal

påta seg et stort ansvar for de fattige i disse landene. Jeg mener at vi skal hjelpe landene – som selv ønsker å drive en fordelingspolitikk – til å gjøre tingene på en riktig måte.

Jeg var akkurat i Sør-Afrika, der forskjellene er enormt store. Jeg opplever, slik flere beskriver, Sør-Afrika som en udetonert bombe. De har en arbeidsløshet blant ungdom som er på linje med det man har i Sør-Europa, på over 50 pst., og de har enorme forskjeller. Her må det gjøres noe for å få til en rettferdig fordeling, og det er de selv interessert i. De vil gjerne høre på oss og samarbeide med oss, og de sa sågar at de ser på de skandinaviske landene som en modell.

Jeg har lagt fram et utviklingsbudsjett fra regjeringen på i overkant av 30 mrd. kr. Det er en hel prosent av vår egen bruttonasjonalinntekt, og det gjør meg stolt. Det gjør meg stolt fordi vi er et av de fem landene i verden som faktisk holder løftene våre om å bruke en andel av pengene våre til utvikling, og det gjør også at vi er i verdenstoppen – som et av de to sterkeste landene sammenlagt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Peter N. Myhre (FrP) [11:43:55]: Det er jo riktig at under 30 pst. av verdens fattige bor i Afrika – det bor jo faktisk flere fattige i India enn i Afrika. Der ligger noe av forklaringen.

Men spørsmålet jeg gjerne vil stille, gjelder fattigdomsreduksjon generelt. I budsjettspørsmål nr. 289 fra Fremskrittspartiet, for statsbudsjettet 2010, så sier UD at all norsk bistand skal bidra til fattigdomsreduksjon. I 2011 ble det gitt penger bl.a. til en gospelkonsert i Tanzania og til en europeisk filmfestival. Det er også tidligere blitt gitt penger til folkedansgrupper i Sri Lanka. Er dette fattigdomsreduserende?

Statsråd Heikki Eidsvoll Holmås [11:44:51]: Jeg har jo, i motsetning til Fremskrittspartiet, tro på at kultur faktisk gjør mennesker lykkeligere og kan skape utvikling for mennesker. Forutsetningen for å få noe kvalifisert som bistand, er at det går til utviklingsland og land som er godkjent for dette, og innen de landene finnes det en bred rekke av tiltak. Utveksling, som vi f.eks. gjør gjennom Fredskorpset, beriker – i tillegg til å berike mennesker fra Norge – selvfølgelig også mennesker og skaper utvikling for folk i de landene vi har samarbeid med.

Når jeg nå var i Malawi, møtte jeg unge musikere fra Malawi som hadde utveksling i regi av Fredskorpset med unge musikere fra Norge. Det er ingen tvil om at dette har en betydning for kulturen i landet. Jeg synes at kulturutvikling og kulturutveksling er viktig, og vi skal senere legge fram en egen stortingsmelding om kultur, som handler om utviklingspolitikk og utenrikspolitikk.

Peter N. Myhre (FrP) [11:45:58]: Dette er sikkert fine greier, men det er nok fremdeles litt tvil om det er fattigdomsreduserende.

Men jeg har et spørsmål til: Bistandsministerens forgjenger, Erik Solheim, uttalte i Dagbladet 29. november i fjor, under overskriften: «Business bedre enn bistand.»

Han er sitert på følgende: «Bistandsminister Erik Solheim mener næringslivet – ikke bistand – vil bli Afrikas redning.» Er bistandsministeren enig med sin forgjenger her?

Statsråd Heikki Eidsvoll Holmås [11:46:45]: Ja. Det er ingen tvil om at økonomisk vekst og utvikling er helt avgjørende for å få land ut av fattigdom. Men det som er litt overraskende for meg, er at Fremskrittspartiet virker å leve i den villfarelsen at bare man investerer i næringslivet, så går ting av seg selv. Mitt inntrykk er jo – som Morten Høglund tok opp tidligere her i dag – at det er utrolig mange grunner til f.eks. at en del fattige land ikke har noen særlig handel med Norge. Jeg har en liste her over land som nesten ikke har noen handel med Norge, selv om de har null toll til Norge, og det er bl.a. fordi de mangler tilgang til energi, og de har ikke et effektivt byråkrati. Effektivt byråkrati er en av de fantastiske tingene vi har her i Norge, og det er en av de viktigste forutsetningene for å klare å få til handel, næringsutvikling og hele den biten. Det å ha veier som er gode og som fungerer, og det å ha et godt samarbeid med naboene sine, er utrolig viktig – alle disse tingene er viktig for å skape utvikling og næringsliv, i tillegg til investeringer, der vi dobler ... (presidenten klubber).

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:48:02]: En femtedel av de globale klimagassutslippene skyldes ødeleggelse av regnskog og andre tropiske skoger. Det var grunnen til at Høyre sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre var pådrivere for at dette skulle inn i klimaforliket. Nå står jeg her med dokumentet som viser oversikten over planlagt norsk støtte for 2012 og reell norsk støtte utbetalt per 29. oktober 2012. Og det er store forskjeller: I Indonesia, bl.a., er det planlagt en støtte på 400 mill. kr, og det er utbetalt under 3 mill. kr. For Brasil er det «lovet» totalt 2,65 mrd. kr til Brasil og Amazonasfondet, og det er utbetalt 655 mill. kr. Nå kommer det en milliard til.

Vi er ikke uenige i viktigheten av dette, men vi er uenige om når vi skal budsjettere. Høyre forholder seg til OECD og DAC sine kriterier, og derfor blir mitt spørsmål til utviklingsministeren: Hvorfor er det så viktig for deg og regjeringen å uthule OECDs kriterier for bistand?

Statsråd Heikki Eidsvoll Holmås [11:49:11]: Det svarte jeg jo nettopp på. Det er ikke noe viktigere for meg enn det er for Høyre å «uthule» kriteriene til OECD/DAC. Poenget er at Stortinget er enig om at vi etterkommer Brasils ønske om å sørge for å gi garantier for de pengene som vi har sagt at vi skal gi til Brasil.

Så går det tregere i Amazonasfondet med å få gjennomført prosjekter, det tar sin tid. Men jeg må innrømme at hadde jeg vært Brasil, hadde jeg også syntes det var mer ålreit å ha en gjeldsbrevordning, en garanti fra den norske stat, enn å være avhengig av at den norske stat sier ja, det kommer penger senere, bare vent, det kommer på et senere budsjett. For vi ser så mange ganger i bistandsverdenen at mange kommer med løfter, men det er ikke alle som holder løftene. Men det er klart: Vi har sagt til Stortinget at vi kommer til å holde Stortinget oppdatert på hvordan det går i diskusjonen mellom oss og OECD/DAC om hva

slags typer ordninger man vil godkjenne for utbetaling av bistand. Det er viktig å understreke at det ikke er uenighet om at pengene som går til skogen, er godkjent som bistand, men det er uenighet om måten det gjøres på.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:51:03]: Uenigheten her er jo ganske tydelig, for mens Høyre ønsker å stå opp for kriteriene, ønsker statsråden å uthule dem. Denne uthulingen vil også få konsekvenser på sikt. For det første vil man da se økt fokusering på skog og klimasatsing, og det vil ta penger fra andre områder innenfor utviklingsbudsjettet. Det er et av problemene ved å ha et klart definert 1 pst.-mål, at man har det å forholde seg til, og hvis det er noe som får mer, er det noe annet som får mindre.

Det Høyre fokuserer på i utviklingspolitikken, er mest mulig utvikling, og det er et av de tydelige eksemplene på hvordan vi ser en uenighet i dag mellom dagens regjering og Høyre. Spørsmålet tilbake til utviklingsministeren, kanskje litt mer spisset, må være: Hvorfor er statsråden med på å uthule det? Er det utelukkende for å nå sitt eget 1 pst.-mål?

Statsråd Heikki Eidsvoll Holmås [11:51:16]: For det første vil jeg si at Høyres politikk er at alle skal få mindre gjennom den måten de driver budsjettpolitikk på ved å kutte i bistandsprosjektene slik de gjør. Det er det de foreslår i årets budsjett, et kutt på 1,5 mrd. kr. Fremskrittspartiet henger seg på med et kutt som er mye høyere enn det, på over 20 pst. Det er høyresidens kuttpolitikk: ta fra dem som er de fattigste i verden, og istedenfor bruke pengene på å gi skatteletter i Norge. Det er en politikk høyresiden må stå for.

Jeg vil faktisk gå så langt som å si at jeg tar avstand fra en beskrivelse av det vi gjør – og som er Stortingets vedtak – nemlig å ha en gjeldsbrevordning til Brasil, som en uthuling av ordningen til OECD/DAC. Vi har sagt at vi selvfølgelig vil følge OECD/DACs regler, for vi er ikke opptatt av å uthule regelverket. En måte dette kunne vært ordnet på, var bare å putte disse pengene inn via Verdensbanken før vi sendte dem videre til Brasil. Det ville vært fullt mulig å gjøre det, og helt i tråd med regelverket, men det er altså ikke den ordningen Stortinget har valgt.

Kjell Arvid Svendsen (KrF) [11:52:37]: Over til noe annet. For noen uker siden leste jeg et interessant innlegg i Dagsavisen. Der skrev generalsekretæren i bistandsorganisasjonen Plan Norge, Helen Bjørnøy, et engasjert innlegg for å styrke norsk utdanningsbistand. Hun pekte på at en enstemmig utenrikskomité flere ganger hadde bedt om dette. Likevel har utdanningsbistandens andel falt kraftig under den rød-grønne regjeringen. Utdanning ble også fjernet som et prioritert satsingsområde av den samme regjeringen. Helen Bjørnøy skriver:

«I fjor var likevel bistanden til utdanning nesten 150 millioner lavere enn da regjeringen overtok.»

Jeg har med glede merket meg at den nye utviklingsministeren har antydnet mer positive linjer med hensyn til utdanning i norsk utviklingspolitikk. Det er mye å ta igjen, og Kristelig Folkeparti vil helt klart styrke innsatsen kraf-

tig for skole for alle. Vil statsråden legge fram en handlingsplan for å øke utdanningsbistandens andel av norsk bistand?

Statsråd Heikki Eidsvoll Holmås [11:53:41]: Jeg takker for spørsmålet, og jeg deler helt representantens syn på at utdanningsbistand er viktig. Jeg vil si at dette er et av tusenårsmålene, det å sette mål om at unger skal få skolegang, og det har faktisk lyktes veldig bra. Vi har fått veldig mange flere unger som er i skole i mange land, også land der vi er inne og samarbeider, og vi ser at når vi bruker penger, følger en del land etter. Et eksempel er Tanzania, hvor vi har økt våre investeringer i utdanningsbistanden, og vi har sett at tanzanianske myndigheter selv har stilt opp med mer penger. Det er den brede trenden.

Jeg synes det er helt greit at Kristelig Folkeparti prioriterer å bruke mer penger på utdanningsbistand. Vi har tenkt: La oss rette utdanningsbistanden inn mot jenter og konfliktområder, og så bruker vi en del andre bistandspenger på nettopp å øke inntektene til landene gjennom Skatt for utvikling, Olje for utvikling og andre programmer for å sørge for at landene settes i stand til selv å bruke pengene sine til utdanning.

Morten Høglund (FrP) [11:54:54]: Statsråden er opptatt av at vi ikke skal glemme mellominntektslandene. Jeg er helt enig. Hvorfor ønsker da ikke regjeringen å være med og åpne for å gi handelslettelser til mellominntektsland, slik vi har foreslått en rekke ganger?

Statsråden påpekte selv at flere av de MUL-landene som har nulltoll, ikke klarer å utnytte det – dessverre. Vi får ingen effekt av ønsket om mer handel med utviklingsland. Hvorfor ikke ta den sammenhengen som statsråd Eidsvoll Holmås i andre sammenhenger etterlyser, inn også på handelsområdet?

Statsråd Heikki Eidsvoll Holmås [11:55:42]: Jeg er veldig glad for det spørsmålet, for det er en veldig god debatt. Jeg tenker som så, og det er også regjeringens politikk: I to omganger har vi nå nettopp sett på hvordan vi kan endre de ordningene, utvide de GSP-ordningene vi har – altså de handelsadgangsordningene vi har hatt for de fattigste landene og for de lavere mellominntektslandene – til å gi mer adgang. Derfor har vi i budsjettet for i år – vi har nulltoll allerede for dem som er minst utviklet – utvidet tolladgangen til å gjelde industrivarer pluss en rekke landbruksvarer for de lavere mellominntektslandene.

Skulle vi gitt nulltoll til alle, også til de høyere mellominntektslandene, tror jeg to ting ville skjedd. Det ene er at man ville fått et skikkelig angrep på norsk landbruk, for man ville fått utkonkurrert norsk landbruk på en rekke områder. Det ønsker ikke jeg. Det ønsker representanten fra Fremskrittspartiet. Men den andre biten er at man ville fått svekket den fordelene som de lavere mellominntektslandene og de fattigste landene har. Derfor er ikke vi for en sånn løsning.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Tore Nordtun (A) [11:57:02] (ordfører for sak nr. 2): Nordområdene er regjeringens viktigste satsingsområde. Det har vært det for den sittende regjering, og det vil bli det framover. Den overordnede målsettingen er å skape økt kunnskap, aktivitet og nærvær i nord, og å legge grunnlaget for en bærekraftig økonomisk og sosial utvikling i årene framover. Her har vi oppnådd mye allerede i de sju årene vi har sittet med makten.

Men det er også viktig med militær tilstedeværelse, og det er en del av regjeringens nordområdesatsing. Regjeringen legger nå også opp til en økt bemanning og videreføring av det gode trenings- og øvingsnivået for brigadene i Nord-Norge. Innfasing av korvetter og fregatter gir et moderne og styrket sjøforsvar med betydelig operativ slagkraft og økt tilstedeværelse i nord. Vi ser også hvordan Kystvaktens aktivitet i det nordlige havområdet nå prioriteres høyt. Luftforsvaret har beredskap, overvåking og treningsaktivitet i nordområdene og følger det videre opp.

Med andre ord: Nordområdesatsingen ivaretar også kunnskap, forskning og beredskap i nord. Vi har også fått det viktigste av alt på plass, nemlig en delingslinje med Russland, og Arktisk Råd er nå styrket og får etablert seg i Tromsø. Neste års budsjett har tidenes nordområdesatsing – ingen tvil om det. Men nordområdesatsingen er ikke en tiltakspakke – og jeg vil understreke det – bare for Nord-Norge. Nordområdesatsingen skal skape verdier og en satsing for hele Norge.

Svalbardpolitikken vil bli viktigere og viktigere i årene som kommer. Utvikling i disse områdene skal skje på en forsvarlig, fredelig og bærekraftig måte. Vi må derfor også her legge til grunn å videreføre en konsekvent og fast håndtering av Svalbardtraktaten, og en opprettholdelse av den som betyr kontroll, og at traktaten blir etterlevet. Derigjennom opprettholder vi den særegne villmarksnaturen i området, og vi opprettholder også det norske samfunnet på denne øygruppen, og vår politikk ligger fast i årene som kommer.

Som kjent er det Svalbardtraktatens artikkel 8 som gjør at vi også skal behandle svalbardbudsjettet her i Stortinget i dag. Det har med skatter og avgifter å gjøre. Vi kan konstatere at svalbardbudsjettet i år stiger med 8,1 pst. Det er en betydelig økning – til 317,3 mill. kr. Vi har nå økt aktivitet på øygruppen, og styrking av bl.a. redningshelikoptertjenesten er veldig viktig. Jeg viser her til den internasjonale samarbeidsavtalen som er inngått nettopp med disse syv landene for å få etablert dette.

Vi følger opp budsjettet for 2013 og styrker redningshelikoptertjenesten. Utrykningstiden for reservehelikopteret blir nå redusert fra 12 til 2 timer, og det er en veldig viktig satsing. Vi satser på ferdigstilling av hangarer på Svalbard for dette formålet. Lostjenesten blir også styrket ved at man gikk inn med lostjeneste over hele Svalbard fra 1. juli 2012.

Det vil helt klart bli viktige diskusjoner framover når det gjelder nordområdene. Det er mer og mer interessant for det internasjonale samfunnet, og det utvikler seg nå store muligheter også på det økonomiske området. Derfor er det viktig, slik den rød-grønne regjeringen nå gjør, at man tar systematisk fatt i dette politisk viktige området

for oss og gjør skikkelige forsvarsprioriteringer. Svalbardpolitikken er viktig i så måte.

Diskusjonen nå framover vil være om framtidens arktiske samarbeid mellom de nasjonene som har nærvær og stor interesse der oppe, og hvordan vi kan utvikle dette samarbeidet. Det må skikkelig på plass og konkretiseres. Vi er på god vei med det. Det er de økonomiske mulighetene i Arktis og levevilkårene for menneskene som skal bo i disse områdene, diskusjonene vil stå om i framtiden. Det gleder vi oss til. Regjeringen har lagt opp et systematisk opplegg for det.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Olemic Thommessen (H) [12:02:18]: Cyberforsvaret har et stort og viktig ansvarsområde på tvers av alle våpengrener. Dette er et område i sterk utvikling, og et robust og bærekraftig fagmiljø er avgjørende for Forsvarets evne til å håndtere de utfordringene som kan komme.

Cyberforsvaret – tidligere Forsvarets informasjonsstruktur – skal videreutvikle Forsvarets samband og understøtte operasjoner hjemme og ute. De skal ivareta defensive tiltak mot digitale angrep mot Forsvarets IKT-systemer og ivareta operasjoner i det digitale rom – alt dette overfor krevende og svært ressurssterke aktører i et fiendebilde der landets integritet også i fredstid kan være sterkt utsatt. Det sier seg selv at vi her trenger et fagmiljø med den fremste kompetanse og maksimale yteevne.

Cyberspace er en ny potensiell slagmark. Her er våpenkappløpet i form av teknologisk kompetanse og innovasjonskraft fortsatt i gang, og det går i et rykende tempo.

For ethvert moderne samfunn der datateknologien styrer en stadig større del av vår hverdag, er det avgjørende å ligge i forkant av den teknologiske utviklingen med tanke på forsvar og sikkerhet generelt. IKT gir fantastiske muligheter, men det er også en akilleshæl når det settes ut av spill.

Stortinget har derfor vært opptatt av å bygge opp et slagkraftig miljø gjennom en samling av ressursene for dette området på Jørstadmoen. Det er positivt at vi nå ser en god utvikling hva angår oppbygging av kapasiteter, og det var et viktig og nødvendig grep at sjef INI kom på plass i dette fagmiljøet, slik det har vært diskutert i flere runder i denne sal. I dag er cyberforsvaret sentralisert på to hovedbaser, henholdsvis Jørstadmoen og Kolsås. Høyre er opptatt av at sentraliserte IKT-funksjoner på Kolsås i størst mulig grad flyttes til Jørstadmoen i løpet av langtidsprioriteten. En slik samling vil selvsagt måtte gå over noe tid, og nettopp derfor er det nå viktig å komme i gang.

Det henger dessverre igjen et inntrykk av at regjeringen vegrer seg for å ta rollen som pådriver i dette. Det tok ganske lang tid før sjef INI ble flyttet, og til tross for at målsettingene Stortinget har vært enig om, har vært skrevet inn i så vel langtidsplan som regjeringserklæring, har vi ikke sett veldig sterke strukturelle endringer etter at plasseringen av lederfunksjonen kom på plass. Høyre vil være en pådriver i dette arbeidet.

Høyre synes også det er svært positivt det som skjer når

det gjelder det nordiske samarbeidet på forsvarsområdet, og støtter det. Jeg vil gjerne, når jeg nå snakker om cyberforsvaret, nevne at vi mener det er viktig at det nordiske samarbeidet også kommer på plass i forhold til denne delen av forsvarssamarbeidet.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Elisabeth Aspaker (H) [12:05:28]: Nordområdenes strategiske betydning er hevet over tvil. Verdien av naturressursene i nord øker med historisk høye årsklasser av fisk. Samtidig er jakten på olje- og gass i våre nordligste havområder intensivert, og flere lovende funn er gjort. Goliat-feltet nærmer seg produksjonsstart, og interessen for 22. konsesjonsrunde er rekordstor. Etablerte oljeselskaper varsler comeback i Barentshavet, og nye selskaper melder seg på i konkurransen om lovende leteområder i nord.

Denne utviklingen, sammen med et raskt økende antall seilinger gjennom nordøstlig sjørute, illustrerer viktigheten av Kystvaktens tilstedeværelse og behovet for flere seilingsdøgn.

Kystvakten har gjennomgått en omfattende modernisering og er Norges fremste verktøy for effektiv ressursovervåking og kontroll i norske havområder. Når en samlet komité sier at Kystvaktens aktivitet i våre nordlige farvann skal prioriteres, og at jevnlig inspeksjonsvirksomhet er avgjørende for å motvirke ulovlig fiske, er det nokså oppsiktsvekkende at regjeringens budsjettforslag for 2013 betyr reduserte driftsmidler til Kystvakten.

Høyre mener tvert imot at det er nødvendig å styrke Kystvaktens evne til suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse i norske havområder. Derfor har vi foreslått 50 mill. kr i økte driftsmidler til Kystvakten.

Høyre er opptatt av at Kystvakten må seile mer, ikke mindre. Kystvakten må være til stede også langs norskekysten, som et viktig ledd i den kystnære beredskapen.

Høyre mener det er kritisk at regjeringen ikke har fått på plass nye maritime helikopter for Kystvakten. Faktum er at Kystvakten nå bare råder over ett Lynx-helikopter med svært lav tilgjengelighet, mens forutsetningen jo er at fire av ni havgående kystvaktfartøyer skal ha helikopter om bord.

Minst like kritisk er det at 50 år gamle redningshelikoptre ennå ikke er blitt erstattet. Denne høsten har vi hatt to svært alvorlige episoder i Barentshavet med total svikt i redningshelikopterberedskapen. Dette vitner om katastrofalt svekket beredskap, noe dagens regjering må bære et hovedansvar for.

Etter snart åtte år med rød-grønn regjering står vi altså igjen med en redningshelikopterpark helt på felgen og en kystvakt med ett helikopter på deling. Det er svært urovekkende og alvorlig når sentrale beredskapselementer svikter fatalt, og enda mer alvorlig er det når dette skjer i en tid hvor det er et stort og økende behov for å trappe opp beredskapen, med økende aktivitet i nordområdene. Derfor etterlyser Høyre nå straksløsninger som både skal sikre god beredskap og sette Kystvakten i stand til å løse sine oppgaver på en mer betryggende måte i fremtiden.

Svein Harberg (H) [12:08:26]: Jeg føler behov for å knytte noen kommentarer til regjeringens behandling av Det frivillige Skyttervesen. I regjeringens forslag til budsjett for inneværende år ble det foreslått et betydelig kutt i støtten til organisasjonen, men et solid engasjement fra Skyttervesenets medlemmer land og strand rundt og god dialog med stortingsrepresentantene resulterte i at Stortinget opprettholdt støttenivået også inneværende år. Komiteen forutsatte samtidig i sin innstilling at Skyttervesenet skulle gjennomføre en omstilling og tilpasning til nye kriterier for tilskudd.

Det frivillige Skyttervesen tok utfordringen på alvor og tok umiddelbart kontakt med departementet for å få klarhet i hvilke forventninger de skulle innfri i sitt videre arbeid. De startet også arbeidet med å få på plass en ny langtidsplan. Utfordringen ble imidlertid at henvendelsen til departementet ikke resulterte i tilbakemelding, og gjentatte henvendelser måtte til. Det er da svært underlig at regjeringen også i budsjettet for neste år foreslår samme kutt som i fjor, uten at regjeringen selv har fulgt opp dialogen med Skyttervesenet på en slik måte at de kunne utarbeide sine langtidsplaner og forberede omstilling i organisasjonen på grunnlag av klare bestillinger.

Senterpartiets politikere har vært høyrøstet i sin støtte til Skyttervesenet, men har nok en gang vist at det ikke er sammenheng mellom de store ord og politikken flertallet fører. Det er skuffende.

Senterpartiet og de andre regjeringspartiene har nok fått dårlig samvittighet, siden de nå i budsjettbehandlingen tilbakefører noe av kuttet. Men hva hjelper det når regjeringen har sviktet i å gi skyttervesenet grunnlaget for omorganisering og tilpasning? Nok en gang foreslår flertallet dialog om framtidig organisering. Har de tenkt å følge opp denne gangen?

Det frivillige Skyttervesen har i dag 140 000 medlemmer organisert i over 800 lokale skytterlag, og de utfører en svært samfunns viktig oppgave. Dette skjer ikke minst gjennom forsvarlig våpenopplæring og betydelig bistand til instruksjon og trening i deler av Forsvaret. Denne omfattende aktiviteten har selvsagt behov for forutsigbare rammer. Det får de ikke av regjeringen.

Høyre vil derfor opprettholde dagens tilskuddsnivå og har i sitt alternative budsjett tilbakeført kuttet til organisasjonen. Som en oppfølging vil vi – i god dialog med Skyttervesenet – vurdere hvordan organisasjonens struktur og aktivitet kan effektiviseres og forbedres, også med tanke på å finne nye inntektskilder og tilpasse driften til et nytt tildelingsregime. Dagens støtteordning kan ikke forventes fremover, men endringer må likevel skje over tid og i tett dialog med organisasjonen. Det er å ta på alvor en viktig og samfunnsnyttig organisasjon som Det frivillige Skyttervesen.

Lars Myraune (H) [12:11:38]: Komiteens leder redegjorde i dag morges for en del uroligheter rundt omkring i verden. Det er ikke noen tvil om at vi ikke er i ferd med å få fred i verden. Det hadde vi kanskje ikke trodd, selv om enkelte gjorde det i sin tid. Egypt, Syria, Israel, Palestina, Hviterussland, Ukraina – nei, det er langt fra å bli fred i

verden. Selv om det i vårt lille hjørne synes å være ganske fredelig, er det nå slik at i historisk sammenheng er den sekstiårsperioden vi nå har hatt det veldig fredelig her, veldig kort. Den er veldig kort, så ting kan endre seg.

Det er ikke den store uenigheten mellom Arbeiderpartiets politikk og Høyres politikk på forsvars- og utenriks-siden, selv om representanten Myrli tidligere i dag ga uttrykk for at Høyre hadde en elendighetsbeskrivelse som savnet sidestykke. Jeg synes ikke å ha observert at det var så ille som han mente her, men Høyre har – i sitt alternative budsjett – bevilget i overkant av en halv milliard mer. Det er nok i minste laget det også, om vi skal greie å opprettholde kapasiteten vi har i dag.

Problemstillingen er ofte knyttet til at vi har vært flinke til å kjøpe materiell, men at vi ikke er så flinke til å bevilge penger til å trene med det og bruke det. Det er noe av hovedproblemstillingen som iallfall jeg synes å se etter å ha vært i Forsvarets struktur i 40 år – tidligere. Det er særlig den operative evnen vi snakker om her – mer rekruttering vil føre til økt operativ evne. Vi ser at mange ungdommer i dag går ut i andre yrker, så vi er nødt til å ha en personalpolitikk og en lønnspolitikk i Forsvaret som gjør det attraktivt. Derfor ser vi fram til den utredningen som nå settes i gang på nettopp det området.

Det er et par ting som nevnes, som også bekymrer meg litt. Det ene er treningsmuligheten, og da særlig knyttet til Sjøforsvaret og fregattene. En marinekar sa til meg forleden at «jeg kjenner ingen cruise-reder som kjøper fem båter og bruker to». Nå bruker vi kanskje delvis tre, men i alle fall: Det er bekymringsfullt. Tidligere hadde vi en stab som kunne læres opp og gå inn i den biten, men det har vi ikke lenger, så det skal mye til at vi greier å bemanne flere enn tre av disse fregattene, uansett, de nærmeste 10–15–20 årene.

Det andre er investeringene i jagerflyene, som jeg er veldig glad for. Men det at det skal finansieres med 9 mrd. kr innenfor rammen, er vi redd blir en meget stor belastning på Forsvaret, med mindre vi greier å finne et helt annet nivå på de generelle overføringene til Forsvaret i løpet av årene som kommer.

Kjell Arvid Svendsen (KrF) [12:14:48]: Situasjonen i Midtøsten er konfliktfylt og spent. En brutal borgerkrig i Syria har vist Assad-regimets brutale ansikt. Antallet sivile drepte er stort. I Egypt er det strid om hva demokrati og menneskerettigheter skal innebære. De siste dagene har det vært store folkelige protester, bl.a. i Kairo. Den koptiske kristne minoriteten og andre grupper er svært bekymret. Mange frykter at Det muslimske brorskap – og enda mer de ytterliggående salafistene – vil innføre et autoritært islamistisk samfunnssystem. Kristelig Folkeparti mener at Norge her må ha en entydig og sterk stemme til støtte for menneskerettigheter, minoritetsvern og religionsfrihet.

Når det gjelder forholdet mellom Israel og de palestinske områdene, førte stadige rakettangrep fra Gazastripen inn mot Israel til en ny krig i november. Vi vil gi honnør til utenriksminister Barth Eide for at han i den situasjonen så klart slo fast at Israel har rett til å forsvare seg mot slike rakettangrep.

Fra Kristelig Folkeparti sin side la vi inn omfattende merknader om forholdet mellom Israel og palestinerne i budsjettinnstillingen. Vi er glade for at Høyre og Fremskrittspartiet har sluttet seg til disse merknadene, som vi hadde håpet at regjeringspartiene også kunne gjort. For dem som jobber for forsoning og fred, er det et problem at vi stadig finner innslag av hyllest til terrorisme, hatpropaganda og antisemittisme i palestinske skoler, fjernsynsprogrammer, ungdoms- og sportsarrangementer. Det svekker arbeidet for holdninger som kan gi grunnlag for forsoning og en fredelig konfliktløsning. For Kristelig Folkeparti er det derfor naturlig å gi støtte til de tre midtøstenrelaterte forslagene, som tidligere kommentert.

Det vil være nyttig med en forvaltningsrevisjon av bistand til området. Vi bør fra norsk side selvsagt ikke støtte undervisning med hatpropaganda og antisemittisme, men si klart fra at slik propaganda må ut av både skoler, barne-tv og sportsarrangementer dersom de skal få støtte fra Norge.

Det må være en klar norsk linje at vi aktivt motarbeider forskjellsbehandling av Israel i internasjonale fora og organisasjoner. Dessverre opplever vi altfor ofte at det brukes to standarder – en for Israel og en for andre.

Veien til fred går via ærlige forhandlinger mellom Israel og legitime palestinske representanter. Det finnes ingen farbar vei til fred om man – som Hamas – krever at staten Israel ikke skal ha noen rett til å eksistere. En løsning forutsetter gjensidig anerkjennelse, slik at israelerne og palestinerne kan leve i fred som gode naboer. En løsning på konflikten mellom Israel og Palestina stiller store krav til begge parter, og faktisk ikke bare de to – det blir jo motarbeidet av andre, som Hamas og Hizbollah.

La meg til slutt si at jeg er glad for det utenriksministeren sa i sitt innlegg, og spesielt da om Midtøsten. Jeg merket meg formuleringer som jeg oppfattet som gode bidrag til en balansert politikk som ligger nært Kristelig Folkeparti.

Peter N. Myhre (FrP) [12:18:06]: Det var representanten Sverre Myrli som fikk meg til å be om et lite innlegg til i denne debatten. Han undrer seg over hvorfor noen av oss er opptatt av å øke forsvarsbevilgningene og sågar se dem i sammenheng i prosentuell andel av bruttonasjonalprodukt, mens vi har den stikk motsatte strategi når det gjelder bistandsbevilgningene.

Jeg skal forklare det. Vi i Fremskrittspartiet har nemlig – også med den regjeringen som sitter nå – stor tro på at bevilgninger til forsvarsformål over forsvarsbudsjettet går til fornuftige og kloke prosjekter som styrker Norges forsvarsevne og kapasitet. Når det gjelder u-hjelp, er bildet et helt annet. Som jeg var inne på i mitt hovedinnlegg: Det er mye godt u-hjelpsarbeid som utføres i verden, men det er også eksempler på det motsatte. Det at skogsatsing, f.eks., er vanskelig å gjennomføre, har å gjøre med at det er veldig fort gjort å havne i en situasjon hvor det blir jukset, og hvor korrupsjon og usikkerhet rundt f.eks. evaluering av tiltakene gjør at resultatene av skogsatsingen kan bli svært beskjedne i forhold til de beløpene som bevilges.

Hvis vi ser på hvorledes livet fortøner seg i presidentale

omgivelser i mange av Afrikas aller fattigste land, slår det oss at velstanden blant de aller rikeste i Afrika er ekstremt høy, mistenkelig høy, tatt i betraktning at landene praktisk talt har verken skatteinntekter eller eksportinntekter – men landene får altså mye penger i bistand. Når korruperte ledere opptrer med noen budsjetter rundt sine regjeringsmedlemmer – og ledelsen for øvrig – ser vi at her er det åpenbart ikke slik som bistandsministeren sier, at bevilgninger over u-hjelpsbudsjettet er å gi penger til de fattige. Det er dessverre grunn til å frykte at mye av u-hjelpspengene fører til at europeisk næringsliv får flere bestillinger på BMW-er og mer sjampanje. Det er ikke nettopp det det er mangel på i Afrika i dag.

Til slutt: Bistandsministeren vil ikke redusere tollsatserne for mellominntektsland, fordi han mener det vil skade MUL-landene. Det er ikke riktig. Fremskrittspartiet mener det er feil. Det har vi belegg for gjennom Center for Global Development, som mener akkurat det samme som oss. Derfor bør tollsatserne for mellominntektslandene reduseres.

Ivar Kristiansen (H) [12:21:34]: Jeg må dessverre tilbake til tallsammenligningene, siden Høyres tall ble tilbakevist av så vel forsvarsministeren som Arbeiderpartiets forsvarspolitiske talsmann.

I vårt budsjettbrev til Finansdepartementet ba vi om en prosentvis oversikt over realveksten i forsvarsbudsjettet, sammenliknet med realveksten i de samlede statsbudsjetter for perioden 2006–2012. Riktignok er svaret fra Finansdepartementet, men jeg vet ikke om man regner helt annerledes i Forsvarsdepartementet. Det vil sikkert andre kunne svare på. Men svaret fra Finansdepartementet er:

«Tabellen nedenfor viser prosentvis oversikt over årlige reelle bevilgningsendringer (definert som endringer eksklusiv pris- og lønnsvekst og andre tekniske endringer).»

Tabellen viser at i 2007 hadde vi en negativ bevilgningsendring til forsvaret på 1,19 pst., i 2008 på 0,56 pst. og i 2011 på 0,26 pst.

Så har man en litt halvvarslerende tone overfor at vi også tillater oss å henvise til Forsvarets budsjettprioritering sammenliknet med brutto nasjonalprodukt.

Vi er vel ikke helt på jordet når vi i god tradisjon og i tråd med det Norge i sitt NATO-medlemskap har valgt å ha som et klart definerbart mål, mener at man skal måle forsvarsbudsjettets andel av BNP som høyst relevant. Dette har vært norsk politikk i mange år. Derfor er det skuffende at man de siste årene har sett at Forsvaret har vært den budsjettposten blant samtlige departementer som har hatt lavest prioritering.

Høyre legger ikke skjul på at vi prioriterer forsvar høyere enn bistand. Det har hittil også de fleste andre partiene gjort. Men jeg understreker at det kanskje ikke er så veldig lenge til vi ser at bistandsbudsjettet når igjen forsvarsbudsjettet hvis dagens utvikling skal fortsette. Det er kanskje ikke noen grunn til å være bekymret over det. Men det holder ikke, som noen gjør forsøk på, å sammenligne oss med de finanskriserammede landene i sør, i et bilde hvor vi er nødt til å ta større eget ansvar. Vi er nødt til å priori-

tere vår egen sikkerhet mer, for vi kan ikke i samme grad som før lene oss på våre alliansepartnere, som er i en annen økonomisk situasjon enn oss. Dette er ikke svartmaling. Det er heller ikke skjønnmaling. Vi har valgt å lytte til de mange stolte personer som er tilknyttet det norske forsvaret – personer som både er stolte og motiverte, men som gjerne skulle ønske å øve og trene og være bedre rustet for fremtiden.

André Oktay Dahl (H) [12:24:51]: Fremover må vi tenke helhet, utnytte ressurser best mulig og ikke bygge opp unødvendige parallelle strukturer og bygge ned eventuelle mentale sperrer som fortsatt finnes mellom forsvar og justis. En statssekretær i justis bør ikke akkurat ha noen fremtredende rolle i kommandolinjer som handler om helikopterbistand ved trusler mot Stortingets åpning. Det er nødvendig med lovvedtak om fastsettelse av grensene for bruk av militære ressurser overfor sivile borgere i fredstid.

At prosessene med å sende helikopter til Afghanistan og endringen av strukturer knyttet til politihelikopteret ikke ble sett i sammenheng, og den svekkelsen av beredskap dette samlet betød hjemme, var ikke formidlet videre spesielt klart og tydelig. Det er et eksempel på at vi er nødt til å skjønne at beredskap koster, og vi må være ærlige om det.

Når vi nå fortsatt mangler flere tusen politifolk med evne til å bære våpen fordi de har mistet sin operative evne, betyr det fortsatt at vi ikke kan sikre bygninger etter et terrorangrep. Da må andre gjøre det, og det må skje raskt. Og politiet og justismyndighetene må erkjenne det, fremfor å gi et fortegnet bilde av hva man er kapabel til. Vi må erkjenne hva som er våre totale svakheter i forkant av en eventuell ny terrorhandling. Når f.eks. brannvesenet, som var helter, likevel igangsetter en evaluering av hva som kunne ha gått galt, er det bra. Andre som eventuelt i lys av kritikken mot politiet føler seg frikjent, bør tenke seg om, for det er totalberedskapen i samfunnet som er interessant, ikke papirberedskap eller sektorberedskap.

Derfor legger Høyre inn, særlig i grenseoppgangen mellom politi og forsvar, økte bevilgninger i budsjettet for å bedre beredskapen. Det er viktig å vite hvilke kapasiteter vi faktisk har reelt sett. Hva fungerer? Hva fungerer ikke? Det handler ikke om ansvarsfordeling, men om oppgavefordeling. Terrorbekjempelse er politiets ansvar, men politiet må i lettere grad enn i dag kunne bruke Forsvarets ressurser. Da trenger vi en klarere forhåndsdefinering av oppgaver for politi, forsvar og andre.

Det neste angrepet mot Norge kommer nok ikke til å skje i Grubbegata. Det kommer nok ikke til å skje i en gate i det hele tatt. Derfor har Høyre gjennom flere år stilt spørsmål om Norge har god nok sikkerhet knyttet til cyberområdet. Svaret er nei. Nasjonal strategi for informasjonssikkerhet ble formulert i 2003. De nasjonale retningslinjene for informasjonssikkerhet gikk ut i 2010, og ansvaret er fordelt på elleve departementer. Vi snakker ikke om hvis, men når Norge kan bli rammet av data-/cyberkriminalitet og terror via data.

Til slutt: Enkelte rød-grønne kritiserte noen partier for ikke å være opptatt av kjønnslemlestelse i utlandet. Enkelte

representanter for partier her er veldig opptatt av bekjempelse av hiv i utlandet, men dessverre ser det ut til at hivtallene i Norge vil øke fordi man mangler en strategi for å bekjempe det her hjemme.

Sverre Myrli (A) [12:28:12]: Det var en av talerne tidligere i debatten som antydte at jeg hadde sagt at alt står bra til i det norske forsvaret. Det mener jeg ikke at det gjør. Men det er en viss nyanse mellom at alt er elendig og at alt er perfekt. Et eller annet sted mellom der er vi. Visst har Forsvaret utfordringer. Det er utfordringer knyttet til å få trent mannskapene godt nok. Det er utfordringer knyttet til å få levert de nye NH90-helikoptrene, som vi sårt skulle hatt for lenge siden. Det er utfordringer knyttet til rekruttering til Forsvaret, rekruttering av kompetent personell, kanskje særlig til Sjøforsvaret. Lista kan sikkert gjøres mye lengre.

Det er snakk om penger, ja. Men det er også snakk om organisering. Jeg trur neppe at Høyres forsvarsbudsjett, hvis det hadde blitt vedtatt i dag – jeg trur økningen er noe slikt som enorme 1,4 pst., og Fremskrittspartiets økning noe slikt som 2,4 pst. – løser alle utfordringer som det norske forsvaret står overfor.

Så har vi av Høyre blitt presentert for enda en ny regnemåte i dag. Jeg veit ikke om det er den tredje eller fjerde måten å regne forsvarsbudsjettet på. Nå er det veksten i forsvarsbudsjettet sammenliknet med total vekst i statsbudsjettet som gjelder. Så hvis vi sier at veksten i statsbudsjettet er på 5 pst., og veksten i forsvarsbudsjettet er på 4,9 pst., er det i henhold til Høyres beregninger kutt i forsvarsbudsjettet. La oss slutte med denne tallekserisene. Dette kler oss dårlig, og det kler alle dem som er glad i Forsvaret, og dem som jobber i Forsvaret, dårlig. La oss slutte med denne måten å diskutere et så viktig område på som forsvars- og sikkerhetspolitikken er.

Det er utfordringer i Forsvaret. Det knyttes til organisering og omstilling. Det er utfordringer knyttet til å rekruttere personell. Det skal Stortinget på nyåret få rikelig anledning til å diskutere, da det kommer en egen stortingsmelding om det.

Det er også økonomiske utfordringer. Derfor har vi valgt å øke forsvarsbudsjettene de siste åra. Jeg vil be forsvarsministeren om å klargjøre det som nå har blitt påstått. Har det vært en reell vekst i forsvarsbudsjettene de siste åra, eller har det ikke vært det? Hva har vært situasjonen i f.eks. den langtidsplanperioden som vi nå går ut av? 2012 er det siste året i den fireårige langtidsplanperioden fra 2009 til 2012. Har det vært en reell vekst i bevilgningene til Forsvaret i denne perioden, eller har det ikke vært det?

Svein Roald Hansen (A) [12:31:27]: Vår kritikk av Fremskrittspartiets kutt i bistandsbudsjettet er ikke en kritikk av Fremskrittspartiets verdigrunnlag, som Morten Høglund skulle ha seg frabedt. Vi bare peker på den forskjellen det er mellom Fremskrittspartiets verdigrunnlag og vårt.

Jeg betviler ikke at Fremskrittspartiet ønsker økonomisk vekst i fattige land, men de ønsker at markedet og

kapitalismen, som Peter N. Myhre understreket, skal gjøre mer av jobben, og at bistand skal gjøre mindre – og helst minst mulig. Det er helt i tråd med partiets politikk også på andre områder nasjonalt, bl.a. i helsepolitikken. Det er ikke en kritikk av verdigrunnlaget, det er en påpekning av viktige politiske forskjeller. Samtidig ser vi at de milliarder man gjennom denne politikken sparer på bistandsbudsjettet, gir større muligheter til å bruke dem på andre deler av statsbudsjettet, f.eks. ved å redusere statens inntekter gjennom skatteutt.

Så sa Peter N. Myhre at Forsvaret kan ikke være i konstant omstilling. Det spørs hva man legger i «konstant omstilling». Jeg vil si at Forsvaret må hele tiden være i omstilling, i den forstand at man må lete etter bedre måter å bruke ressursene på. Man må omstille seg til ny teknologi som vi tar i bruk, osv. Det må også alle andre virksomheter i offentlig sektor. Det er ikke lenger slik at vi tar en hvelv, og så er det liksom gjort for ti år. Man må løpende gjøre det. Det har Forsvaret gjort på en god måte i den langtidsplanperioden vi nå forlater, og det legges opp til at det skal de fortsette med. Det er helt nødvendig.

Så bare kort til Svein Harberg, som pekte på Det Frivillige Skyttervesen. Jeg bare minner om at Bondevik-regjeringen – det var vel i budsjettet for 2003 – foreslo å terminere hele tilskuddet til Skyttervesenet. Så det har vært utsatt for større farer enn den reduksjonen man får fra i år til neste år.

Så sa representanten Myraune at han kjente ingen redere som bestilte fem båter og brukte tre. Vel, det er to viktige forskjeller på en reder og Sjøforsvaret. Det ene er at når båtene til rederen seiler, tjener de penger. Når båtene til Sjøforsvaret seiler, bruker de penger. Men det viktigste er at når Sjøforsvaret må seile alle sine båter, er det ikke så fredelig i omgivelsene som det er nå. La oss ikke glemme det. Det er når Forsvaret må bruke alt de har, at vi har tider som vi helst skulle unngått.

Det viktigste, synes jeg, i denne dagens innstilling og debatt er at vi ser at Fremskrittspartiet og Høyre forsøker å snekre sammen en mest mulig felles politisk plattform. Som Skovholt Gitmark sa: Det lover godt for det fremtidige samarbeid. At Kristelig Folkeparti på et par fliker prøver å presse seg inn, tror jeg de kommer til å angre på når de ser hva det overordnede kuttet i bistand innebærer.

Peter Skovholt Gitmark (H) [12:34:45]: Det hersker ikke noen tvil: Tilsagnsfullmakter brukes allerede i dag når det gjelder regjeringens skogsatsing. Statsråden forsøker nå å legitimere det presset som OECD opplever fra Norge for å endre og uthule kriteriene.

Kristelig Folkeparti har ikke misforstått. Kristelig Folkeparti har også Høyres fulle støtte i denne diskusjonen. Kjernen i uenigheten er ikke gjeldsbrevordningen, det er en god ordning. Kjernen er heller ikke tilsagnsfullmakter, for det er også en god ordning. Det handler om hvilket tidspunkt utbetalingen finner sted i henhold til når det skal kategoriseres som bistand eller ikke. Her står Kristelig Folkeparti og Høyre krystallklart på OECDs vedtatte kriterier, at det er når utviklingslandet mottar pengene, og ikke når de går inn på konto i Norges Bank.

Jeg finner det forunderlig å se den store entusiasmen hos regjeringspartiene for å endre kriteriene til OECD og finner bare én eneste logisk forklaring. Det er at 1pst.-målet ikke vil oppnås verken i 2012 eller – høyst sannsynlig – i 2013, med mindre man får endret kriteriene. Det er symbolpolitikk, og det er en symbolpolitikk Høyre ikke ønsker å være en del av.

Vårt utviklingsbudsjett skal være et best mulig utviklingsbudsjett. Det skal være et budsjett som bidrar til å hjelpe mennesker til å arbeide seg varig ut av fattigdom, og som bidrar sterkt til realisering av menneskerettigheter og demokrati. Vi ønsker ikke å se den kunstige oppblåsing av bistandsbudsjettet som regjeringen nå legger opp til.

Så til et punkt hvor jeg mener vi alle bør være enig. Det er ingen tvil om at det store flertallet av verdens aller fattigste bor i mellominntektsland. Vår – Høyres – utviklingspolitikk skal bidra til at disse menneskene har mulighet til å arbeide seg varig ut av fattigdom. Det er helt essensielt. Likevel ønsker Høyre en geografisk og tematisk spissing av bistand, for det finnes andre virkemidler også i utviklingspolitikken enn bare bistand. Det er disse virkemidlene som vil virke enda bedre i mellominntektsland enn i de minst utviklede landene og de aller fattigste landene.

Vår prioritering av bistanden gjelder de aller fattigste landene. Vår prioritering av utviklingspolitikken gjelder i en videre forstand. Vår tanke er veldig enkel: Varig ut av fattigdom og realisering av menneskerettigheter og demokrati er grunnlaget for en god utviklingspolitikk.

Statsråd Heikki Eidsvoll Holmås [12:38:02]: Jeg tenkte jeg skulle begynne med å si det siste. Det er fascinerende når Peter Skovholt Gitmark mener at mangel på politikk overfor mellominntektslandene for å sørge for å bekjempe fattigdom liksom virker å være svaret fra Høyre når det gjelder mellominntektsland og hvordan man skal avskaffe fattigdom der.

Peter Skovholt Gitmark tar aldri begrepene «rettferdig fordeling» eller «fordelingspolitikk» i sin munn i løpet av hele denne debatten – ikke «fordelingspolitikk», som er avgjørende for å klare å gjøre noe med fattigdom i mellominntektslandene. Men Høyre er jo akkurat like lite opptatt av rettferdig fordeling i Norge. Høyre er jo ikke opptatt av rettferdig fordeling. Høyre er for et samfunn med større ulikheter. Derfor tror jeg ikke at Høyres politikk vil bidra til å avskaffe fattigdom i mellominntektsland.

Vi, derimot, ønsker å ha en politikk for bekjempelse av fattigdom. Vi skjønner at måten det må skje på – i Sør-Afrika, i Brasil, i India, i en rekke andre mellominntektsland – er gjennom å drive fordelingspolitikk. Derfor er det fornuftig at vi bidrar med forståelse og kunnskap om hvordan man skatter. Det å mobilisere inntekter fra eget samfunn bidrar til å utjevne forskjeller og å få på plass gode velferdsordninger.

En av de tingene som er gjennomgående i utviklingsland, er ekstremt lav skatteandel. I Sør-Afrika har skatteandelen gått ned fra 27 pst. til 25 pst. I Norge har vi godt over 40 pst. I Europa ligger vi på det nivået, der vi nettopp bruker skatter til å finansiere velferdsstaten og til å få ting til.

Den andre tingen vi gjør som er viktig, og som er helt sentral for utviklingen av den nordiske modellen som land som Sør-Afrika ser på som et ideal, er et godt organisert arbeidsliv med lønnsforhandlinger i en godt organisert ramme, trepartssamarbeid og sosial dialog. Dette mangler jo i en rekke land. Det å drive arbeid for å få på plass dette er ekstremt viktig hvis du er opptatt av rettferdig fordeling, som altså er en spire til videre vekst. Det viser all forskning som vi har. Derfor mener jeg at disse tingene er viktig.

Når det gjelder kriteriene, har vi hele tiden ment – og jeg har oppfattet at det også var stortingsflertallets innstilling da vi vedtok ordningene – at den dagen vi gir en garanti for utbetaling av penger til et annet land, er det greit å føre dette som bistand. Dette setter OECD nå spørsmålstegn ved, og vi har en dialog med dem og forklarer dem hvordan ordningene våre er. Vi regner med å få et svar på det, og vi kommer selvfølgelig til å holde Stortinget oppdatert om hvordan prosessen overfor DAC blir videre i akkurat dette spørsmålet.

Gjermund Hagesæter (FrP) [12:41:16]: Eg tenkte å seie nokre ord om forsvarsbudsjettet. I motsetning til dei fleste som har hatt ordet knytt til forsvarsbudsjettet, og som har snakka om materiell, tenkte eg å snakke om personell. Då er vi inne på det med oppfølging av våre veteranar. Etter den andre verdskrigen er det over 100 000 unge menn og kvinner som har deltatt i ulike operasjonar på verdsbasis. Mange av desse er blitt utsette for veldig sterke påkjenningar, og mange av dei får igjen store problem med å omstille seg til det sivile samfunnet og å komme tilbake. Nokon slit med det i mange år, og nokon slit dessverre med det resten av livet.

Vi får også tilbakemeldingar om sjølv mord. Vi ser at det skjer sjølv mord utan at ein er fanga opp av helsevesenet i det heile tatt, og det er ei stor utfordring. Her har Stortinget og regjeringa eit stort ansvar. Det er vi som sender dei ut, og vi må også innsjå at når ein sender unge kvinner og menn ut på internasjonale oppdrag, har dette ein kostnad når ein har dei ute, men det vil også ha ein kostnad når dei kjem tilbake igjen.

Veteranorganisasjonane har gjentatte gonger påpeikt svikt i arbeids- og velferdsforvaltninga si handtering av personell som har deltatt i internasjonale operasjonar. Kritikken omhandlar lang saksbehandlingstid, for omfattande dokumentasjonskrav, manglande intern koordinering mellom ulike offentlege kontor og låg kompetanse om veteranane sin situasjon og utfordringar. Det er slik at alvorleg skadde, veteranar og deira pårørande derfor må få støtte, slik at dei ikkje opplever byråkrati og skjemavelde som ei meirbelastning.

Norske soldatar som blir psykisk og fysisk skadde i teneste for Noreg, må bli tatt vare på på både medisinsk og økonomisk og bli tilbydt tilpassa oppfølging med tanke på arbeid og utdanning. Samfunnet har eit ansvar for den oppfølginga, og ansvaret gjeld livet ut.

Mange ting er likevel blitt betre. Vi har Forsvarets veteransenter på Bæreia som gjer ein flott innsats. Eg meiner det bør vurderast om dette skal bli vidareutvikla, og om

det skal bli gitt eit tilsvarende tilbod i andre delar av landet. Vi har også mange frivillige organiserte tilbod til veteranane. Kronstad Hovedgård i Hordaland er der eit godt eksempel på nokon som gjer ein fantastisk jobb for skadde veteranar.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:44:28]: Det som slår meg med mye av argumentasjonen til Peter N. Myhre og Fremskrittspartiet, er hvor skråsikre de er på hva slags politikk andre land bør føre. Riktignok er det sann at SV og de rød-grønne varsler å gjennomføre en utviklingspolitikk som er basert på menneskerettigheter, demokrati og på rettferdig fordeling. Men Fremskrittspartiet har en normativ tilnærming om at tøylesløs frihandel er resepten. Det er løsningen uansett – vekk med utviklingspolitikk, vekk med bistand og inn med tollfri, uregulert frihandel.

Det kan være verdt å minne om at en sann tilnærming ikke er ny. Den har vært prøvd før. Det er mange steder det har fått veldig alvorlige konsekvenser. Ett eksempel er Haiti, der strukturtilpasningsprogrammet som ble stilt som betingelse for hjelp fra det internasjonale samfunnet, førte til det som må kunne kalles en katastrofe for arbeidsplasser og for matvareproduksjon. Så jeg har lyst til å utfordre Fremskrittspartiet og spørre: Ser Fremskrittspartiet noen problemer med å kutte i bistand og si: sett i gang med frihandel, som sin løsning? Ser Fremskrittspartiet ingen problemer med det misforholdet som kan oppstå da? Det forundrer nemlig meg.

Så synes jeg debatten om mellominntektsland er interessant. Jeg har ennå ikke hørt representanten Gitmark eller andre fra Høyre gjøre rede for hvilke tiltak de har tenkt å komme med som erstatning for sine ganske omfattende kutt i bistand til land utenfor Afrika. Det er jo betegnende, og det er gjennomgående sann Høyre agerer nå om dagen. De sier at de ikke skal ha nullskattytere i Norge, men kommer ikke med svarene på hvordan de har tenkt å få til det. De sier at deres fjerning av formuesskatten ikke skal gå på bekostning av kommunene, men klarer ikke forklare hvordan de skal kompensere for inntektstapet. De sier at de er for et sterkt sivilsamfunn, men de sier ikke hvordan de skal kompensere for det store kuttet de foreslår i informasjonsstøtten. De har ingen politisk plan for fattigdomsbekjempelse i mellominntektslandene.

Høyre sier at utviklingspolitikk er mer enn bare bistand, men når man ser på de faktiske tiltak som foreslås, og konsekvensene av det, er det nettopp kun ren bistand som er igjen. Så det er kutt i sivilsamfunn og demokrati, det er kutt i fred og forsoning, det er kutt i nedrustning, det er kutt i Fredskorpset, det er kutt i menneskerettigheter i Latin-Amerika, som jo høyresiden vanligvis pleier å være veldig opptatt av, og det er en økning på 40 mill. kr til næringsutvikling. Det alene er langt fra nok til å korrigere effektene av de omfattende endringene i norsk utviklingspolitikk som Høyre foreslår.

Jeg hører Høyre si at utviklingspolitikk er mer enn bistand, men det jeg ser når jeg leser Høyres politikk, er at det kun er bistand som er igjen, i sin mest destillerte form. Den rød-grønne regjeringen har større politiske ambisjoner enn som så.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:47:37]: Jeg vil bare svare på noen av de tingene som har kommet frem i debatten.

For det første: Når det gjelder Kystvakten og representanten Aspakers påstand om nedgang i den sammenheng, er det riktig at bevilgningen, altså selve beløpet, for neste år er lavere, men det står også forklart hvorfor det er det. Det er fordi man har kjøpt et skip og reversert en engangsbevilgning, så seilingsmønsteret blir om lag på samme nivå som i år. Hvis man ser på økningen i aktivitet for Kystvakten i nord, har den vært i betydelig vekst de siste årene.

Til Hagesæter vil jeg si at jeg er veldig enig i hans beskrivelse av ansvaret når det gjelder veteraner. Derfor har regjeringen tatt dette veldig alvorlig gjennom mange tiltak fra 2005, og vi vil fortsette å ha fokus på at veteranene skal møtes på en bedre måte i alle sektorer i det offentlige, og forbedre samspillet mellom dem.

Så til dette med tallene i spørsmålet fra Høyre: Tallene har endret seg fra år til år, og det har vært en nedgang. Grunnen til at budsjettet gikk ned fra 2010 til 2011, som representanten Kristiansen viste til, var i hovedsak at bevilgningen i saldert budsjett 2011 for operasjoner i utlandet gikk ned som følge av innretningen på operasjonene ute. Men samtidig er det viktig å påpeke at det gjennom budsjettåret 2011 ble gitt betydelige tilleggsbevilgninger til operasjoner i utlandet, slik at regnskapet for 2011 ble høyere enn i 2010.

Men det er ikke det viktigste. For å svare på representanten Myrli's spørsmål: Det viktigste er faktisk at regjeringen i denne langtidsplanperioden har fulgt opp den økningen i bevilgning som vi har sagt. Det har vi også svart til Høyre i svar på spørsmål nr. 500. Der står det at man i 2012 har fylt opp til et bevilgningsnivå 800 mill. 2008-kroner over nivået da. Til sammen, med Forsvarets omstilling – og dette er faktisk ganske viktig, for det dreier seg om de politiske vedtakene som er gjort, og Forsvarets evne til å omstille – er det i overkant 1,5 mrd. kr mer til høyere prioritert virksomhet og til økt kjøpekraft i 2012 enn det var ved begynnelsen av langtidsplanens periode.

Så for første gang på flere tiår har regjeringen og Stortinget fulgt opp en langtidsplan. Det er bra, og med det budsjettet som ligger for 2012 og 2013, vil vi videreføre det vi har sagt når det gjelder neste langtidsplan.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:51:02]: La meg bare knytte noen kommentarer til statsråd Holmås' beskrivelse av den uenigheten som vi nå har gående mellom OECDs utviklingskomité og Utenriksdepartementet og statsråden.

Kjernen i striden mellom OECD og regjeringen er ikke, selv om det høres sann ut av og til, om Norge skal kunne ha en gjeldsbrevordning. Det er om Norge skal få godkjent penger, som står på konto i Norges Bank, som faktisk gjennomførte overføringer til utviklingsland – med andre ord: få godkjent et beløp som overført bistand før det faktisk er overført. Det er det OECD mener er en uthuling. Det er det vi – og jeg forstår også Høyre – mener er en uthuling av regelverket for godkjent ODA-bistand. Saken gjelder ikke spørsmål om enten gjeldsbrev eller tilsagnsfullmakt, men både – og. Tilsagnsfullmakt bruker også regjeringen i for-

bindelse med f.eks. skogsatsingen. Det er jo bare å lese regjeringens eget budsjettforslag for neste år.

Om regjeringen vil, kan den selvsagt opprettholde sin ordning med gjeldsbrev. Men den kan og bør ikke forsøke å få midlene godkjent som faktisk overført bistand før det reelt er tilfelle.

Jeg tror jeg må si at jeg sitter med et bestemt inntrykk av at statsråden egentlig skjønner dette godt. Men han liker ikke konsekvensen, nemlig at bistandsstatistikken da kan komme til å vise at Norge ikke overfører 1 pst. av BNI, fordi utbetalingene ikke kom i løpet av budsjettåret da pengene ble bevilget. Det er greit nok, men da kan han si det.

Statsrådens fremstilling, som jeg – forsiktig sagt – synes er uklar, er derfor mer et forsøk på å legitimere det presset jeg skjønner regjeringen nå har på OECD om å endre reglene. Jeg tror ikke det er Høyre og Kristelig Folkeparti som har misforstått dette. Vi har derimot sett hva konflikten mellom OECD og Utenriksdepartementet faktisk dreier seg om, og det er et forsøk på å utvanne reglene for hva som rapporteres, og hva som faktisk kan sies å være overført bistand.

Vi vet at mange land går i dragkamp med OECD for å finne ut om de kan føre bistand på den ene eller andre måten. Jeg synes kanskje det er litt oppsiktsvekkende at det er en norsk rød-grønn regjering som velger å ta en kamp med OECD på dette punktet. Det pleier å være slik at Norge forholder seg til det OECD legger til grunn, og ikke bidrar til at også andre land kanskje finner grunn til å utvanne reglene ytterligere.

Presidenten: Representanten Skovholt Gitmark har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Peter Skovholt Gitmark (H) [12:54:11]: Fordeling uten økonomisk vekst er omfordeling av fattigdom. Men rettferdig fordeling kombinert med økonomisk vekst er det sterkeste virkemiddelet for å hjelpe mennesker til å arbeide seg varig ut av fattigdom. Vi trenger begge deler, og vi trenger en utviklingspolitikk som legger til rette for begge deler. Når flertallet av verdens fattige bor i mellominntektsland, trenger vi en politikk for det også. For Høyre handler det om demokratisering, det handler om handelsadgang, lik rett til utdanning og et styrket sivilsamfunn. Dette er egnede virkemidler, men også kombinert med en egen nasjonal fordelingspolitikk. Det er jo dette som er summen av hva Høyre ønsker å gjennomføre i forhold til mellominntektsland.

La meg også helt til slutt nevne at når det gjelder sivilsamfunn, bevilger Høyre faktisk mer penger til sivilsamfunn i utviklingsland og mellominntektsland enn regjeringen gjør – bare for ordens skyld.

Morten Høglund (FrP) [12:55:26]: På slutten av debatten spisser man jo gjerne til budskapet. Både representanten Svein Roald Hansen og representanten Serigstad Valen hadde en tilnærming til vår politikk som at det nærmest var en tøylesløs kapitalisme – at det utelukkende var det vi ønsket å presentere for utviklingslandene.

Vi har prøvd å beskrive en balansert tilnærming hvor vi også doserer inn en stor bistandsandel. Men når representanten Serigstad Valen sier at vi er så opptatt av hvordan disse landene skal innrette sin politikk, vil jeg replisere at SVs egen statsråd på området er svært opptatt av skatteinivå i disse landene, av fordeling. Jeg sier ikke at det ikke er viktig, men vi har alle en oppfatning om hvordan disse landene bør og kan arbeide seg ut av fattigdom.

Ja, vi er kravstore når det gjelder demokrati, menneskerettigheter og folkevalgt styring. Vi tror det er viktig. Vi mener også at det er bedre at disse landene har åpne markeder, at de har et regulert marked. At de har en sunn, fornuftig tilnærming til disse spørsmålene, er også viktig. Når man sammenlikner med strukturprogrammer til Haiti, er det veldig langt fra hva vi ønsker å ta ansvar for. Jeg nevnte også i mitt innlegg at vi ønsker å fokusere på og lære av det som har fungert – det som har vært bra – og så implementere det videre.

Vi ser nå at vi til og med har fått en enighet mellom Fremskrittspartiet og SV om at økonomisk vekst er viktig. Så jeg håper ikke representanten Serigstad Valen mente at vi ikke skal promotere økonomisk vekst. Også SV har vel innsett at det å bruke den delen av kapitalismen for å løfte folk ut av fattigdom gir resultater. Tidligere har det vært referert sitater fra tidligere statsråd Solheim som akkurat poengter det. Etter mange år i faget lærte han at business gjør mer for de fattige enn bistand. Det er noe av det vi ønsker å ta med oss. Det er ikke å tvinge en politikk på folk, men det har å gjøre med å gi av et erfaringsgrunnlag som har fungert andre steder.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [12:58:18]: Både Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti står sammen om mye i denne innstillinga, men så er det sammen med Kristelig Folkeparti Høyre fremmer et helhetlig, alternativt budsjettforslag. Det kan representanten Svein Roald Hansen lese i innstillinga, side 124 til side 127.

Representanten Sverre Myrli var opptatt av at det må være en nyanse mellom at alt er perfekt, og at alt er svart. Alt er selvsagt ikke svart. Vi har et veldig godt fungerende forsvar på veldig mange områder – spesielt takket være meget dyktige soldater som gjør en utrolig god innsats, både hjemme og ute.

Men det kunne kanskje være en liten påminner til forsvarsministeren, og jeg vil nå sitere fra hennes hovedinnlegg tidligere i dag:

«Regjeringen trenger ikke å skjønne situasjonen i Forsvaret. Det er bare å lese Prop. 1 S for 2012–2013 og se på oppstillingene som er der, både i tall og i figurer. De aller fleste kurver peker oppover – og noen peker godt oppover.»

Det er liksom ikke måte på hvor fantastisk bra det er. Men det interessante i debatten om Forsvaret er ikke strukturtabellene. Det er den reelle, operative evnen. Hva kan vi gjøre med kapasitetene vi har, når kan vi gjøre det, og hvor lenge kan vi gjøre det? Det er ikke hvor mange systemer eller plattformer vi har i strukturen, hvor mange fre-gatter eller hvor mange fly, men hvor mange som er operative og tilgjengelige. Vi er opptatt av statusen med tanke på

bemannings og trening. Det er den som er viktig til enhver tid – ikke nødvendigvis hva vi kan få om et halvt år.

Når det gjelder den faktiske økte kjøpekraften på over 568 mill. kr som forsvarsministeren snakker om, skylder jeg å gjøre oppmerksom på at av de reelle bevilgningsøkningene på 300 mill. kr for 2013-budsjettet er 211 av disse millionene sikring av kontorbygg i Oslo. 45 mill. kr er penger Forsvaret får beholde av inntekter de sjøl har generert. Så 45 mill. kr er altså økt operativ evne. Det er ikke 300 mill. kr, men 45 mill. kr som kan brukes til økt operativ evne.

Jeg forstår også at det av og til kan være litt ubehagelig å svare på spørsmål rundt svar Forsvarsdepartementet sjøl har gitt. Det eneste Høyre gjorde var å stille spørsmål om den prosentvise realveksten i forsvarsbudsjettet sammenliknet med realveksten i det samlede statsbudsjettet. Det svaret vi fikk, viste at det har vært realnedgang, årlig reell bevilgningsendring, i tre av de fem siste årene. Hvorfor er det interessant å se på det? Det er selvsagt ikke det eneste målet på hvordan det går i Forsvaret – tvert imot. Men det er interessant fordi andelen av BNP som et gitt mål, f.eks. den samlede veksten i BNP, viser prioritering. Det er det som er det interessante i denne sammenhengen, at man år om annet har valgt å ikke prioritere på samme måte som BNP. Så må gjerne regjeringens representanter latterliggjøre det, men det er nå en gang det målet både NATO og Norge har valgt å bruke.

Utenriksminister Espen Barth Eide [13:01:46]: Jeg vil først si på slutten av denne debatten at jeg er glad for det brede engasjementet som er her for menneskerettigheter. Regjeringen har lagt opp til en kraftig styrking.

Så slo jeg fast at det ikke medfører riktighet at Høyre har tenkt å styrke menneskerettighetsarbeidet. Selv om den posten som er merket Menneskerettigheter går opp med 100 mill. kr, kutter man hele Latin-Amerika-bevilgningen på 200 mill. kr, hvorav 100 mill. kr går til menneskerettigheter. Så kuttet det også fra Høyres side i Asia-bevilgningene, faktisk betydelig mer enn det Fremskrittspartiet har hatt magemål til å kutte i Asia-bevilgningen.

Så kan selvsagt Høyre si at det som er igjen, skal brukes til menneskerettigheter. Derfor kan ikke jeg bevise at også det blir et kutt til menneskerettigheter. Men det hadde vært interessant å vite hva man da vil kutte. Man kan f.eks. slå seg sammen med Fremskrittspartiet og kutte kraftig i Palestina-bevilgningen. Det har jeg ikke hørt Høyre foreslå. Man kan trappe ned det store engasjementet vi nå har i Myanmar, som definitivt har et menneskerettighets- og demokratiperspektiv fordi det nettopp går ut på å styrke en av de mest lovende omstillingsprosessene i verden, eller man kan kutte i den sivile bistanden til Afghanistan, som også kommer delvis fra regionalbevilgningen for Asia. Ingen av disse kuttene vil være spesielt gode ideer, for nettopp denne formen for bistand, i tillegg til å være bistand og fornuftig i seg selv, gir oss også en betydelig utenrikspolitisk kapital.

Både Høyre og mitt parti har alltid vært interessert i å ha gode relasjoner til nære allierte. Jeg kan igjen referere til min samtale med Hillary Clinton her om dagen. Den

dreide seg nesten i sin helhet om områder langt vekk fra Norge – i veldig liten grad om det bilaterale forholdet, det er nemlig veldig godt, men om noen konkrete innsatser langt vekk. Det var ingen ting i det forholdet som skulle tilsi at man fra en såpass sentral alliert som USA ville se på et massivt kutt i innsatsen i de nevnte områdene med spesielt blide øyne.

Så har jeg lyst til å understreke at det er viktig å ikke kutte i uteapparatet. Forslagene om å kutte i UD's drift, betydelige fra Fremskrittspartiet og noe mer moderate fra Høyre, innenfor det såkalte 02-området, må bety at vi kutter i antall ambassader. Nå er det også slik at vi nettopp har gjort justeringer i ambassadestrukturen. Det er ikke snakk om å øke og øke. Vi kutter ned noen og bygger opp andre for å endre på vårt engasjement rundt i verden. Det er vanskelig å drive en moderne utenrikspolitikk uten å være til stede i utlandet. Da mener jeg det er viktig å skjerme det uteapparatet vi har og bruke det på en konstruktiv og kreativ måte.

For øvrig vil jeg si en setning om at jeg er glad for det som er blitt sagt om Midtøsten. Det er bred enighet i norsk Midtøsten-politikk – om enn ikke om bevilgningene til Palestina – og det er jeg glad for. Det er godt å ha med seg i en viktig og krevende tid.

Presidenten: Snorre Serigstad Valen har hatt ordet to ganger, og får dermed ordet til en kort merknad, begrenset til inntil 1 minutt.

Snorre Serigstad Valen (SV) [13:05:06]: Vi får de overordnede svarene fra Høyre, men ikke de konkrete. Vi får ikke svarene på hva Høyre vil erstatte sine kutt med.

Hvis en f.eks. tar Fredskorpset og gjennomfører Høyres kutt der, vil det føre til at utveksling innenfor helseinstitusjoner, næringsutvikling, klimatiltak og ungdomsarbeid blir redusert eller lagt ned. Det jeg vil ha, er Høyres svar på hvilke tiltak de har for å bote på dette?

Så har en Latin-Amerika, der de vil kutte vår innsats i Haiti, som er den vestlige halvkules fattigste land, Nicaragua, som er regionens nest fattigste land, Guatemala og Brasil, hvor vi viderefører et flere tiår langt engasjement. Høyre svarer ikke på hva de vil gjøre med det.

Hvis vi tar turen videre til Asia, er det det samme bildet der. Kuttene i Bangladesh – der vi allerede har avtalefestet bidrag – har ikke Høyre noe svar på hva de vil kompensere med. Utover at det vil være avtalebrudd, vil salderingen vise seg bare å være penger som frigjøres for å oppfylle egne valgløfter her innenlands til helt andre grupper enn fattige mennesker.

Statsråd Heikki Eidsvoll Holmås [13:06:27]: Jeg vil bare kort ta opp enkelte momenter. Jeg vil si at påstanden om at business er bedre enn bistand er en sterkt fordummende debatt. Det er åpenbart at business er bedre enn bistand. Det er det man skal ha på lengre sikt. Men forutsetningen for å klare å gjennomføre business er i veldig mange land at du har bistand først.

La meg ta et veldig enkelt eksempel: vannkraftinvesteringer og kraftinvesteringer. Et selskap som skal gjøre

kraftinvesteringer i Norge vil i utgangspunktet regne 7 pst. avkastning eller noe sânt for å gjennomføre en sânn investering. Hvis du vurderer å gjennomføre nøyaktig den samme investeringen i et land som Liberia eller Uganda kanskje, vil du beregne mellom 15 pst. og 25 pst. avkastning – plutselig på grunn av at det er sânn markedet fungerer. Det er sânn kapitalismen fungerer. Er det høyere opplevd risiko, skal man ogsâ ha høyere risikopremie. Det er nettopp dette som er problemet for en rekke utviklingsland. De har store behov for investeringer, men det kommer ikke investeringer. Hvorfor kommer ikke investeringene? Jo: utrygghet, korrupsjon, mangel på effektivt byråkrati.

Når vi f.eks. skal gjenoppbygge Mount Coffee i Liberia, finner vi ut i dialog med myndighetene der at de har to geologer – to geologer som styrer dette! De har ikke kompetanse. Tanken og ideen om at her skal vi bare slippe markedet fri, sâ går det bra, er sterkt fordummende på grunn av at det er åpenbart at du er nødt til å ha på plass grunnleggende samfunnsinstitusjoner. Du må ha mennesker som har kompetanse før du er i stand til å få på plass en god del av de investeringene som trengs. Derfor mener jeg at energikuttene til Høyre er feil. De river vekk noe av grunnlaget for å skape vekst og utvikling. Jeg mener at de store kuttene man gjør i en del land, er feil.

I Nepal har vi hatt en sentral rolle i flere tiår. Der er nettopp utdanningsbistand en av de tingene som står i sentrum, energisatsing, som Fremskrittspartiet støtter oss på, står i sentrum, og arbeidet for menneskerettigheter og demokratioppbygging har vært helt sentralt. Jeg skjønner ikke hvorfor Høyre mener det er riktig at vi skal kutte i Nepal.

Sâ til slutt: Jeg vil si til representanten Ine M. Eriksen Søreide at det er ikke latterliggjøring av BNP-målet som ligger der. Men det som er litt underlig, er at på forsvarsbudsjettet skal man ha et BNP-mål helt uavhengig av hvordan sikkerhetssituasjonen er, gitt at det er et mål som tross alt ble satt i den kalde krigens tid. Helt uavhengig av hvordan sikkerhetssituasjonen er, skal vi ha et BNP-mål i forsvarsbudsjettet. Mens på bistandsbudsjettet, på utviklingsbudsjettet, som prøver å håndtere noen av de store problemene som ligger i forståelsen av det utvidede sikkerhetsbegrepet: klimaendringer, borgerkrig, konflikter og flyktningstrømmer – alle de bitene der – vil man ikke ha et prosentmål.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [13:09:52]: Jeg må kommentere operativ evne. Det har blitt stilt spørsmål ved om den er blitt noe bedre. Da må jeg igjen vise til budsjettet, på side 41. Det er slik at på seks av åtte områder har operativ evne økt, på fem av de åtte områdene er den nå «meget god», og på ett område, som faktisk er ganske viktig – «bidrag til kollektivt forsvar av Norge og NATO» – har vi fra 2005 til 2011 gått fra «ikke tilfredsstillende» til «god». Det kan ikke være irrelevant med tanke på i hvilken stand Forsvaret er i dag. Og det er ikke regjeringen alene som setter operativ evne, det er det forsvarsjefen og Forsvaret som selv gjør.

Det er klart at gode soldater er viktig, men de er heller

ikke løsrevet fra alt det vi har investert i kapasiteter, trening, øving – ikke minst de øvelser som nå er mye mer komplekse enn de har vært tidligere. Dette er fakta man ikke kan komme bort fra, uansett hvor mye man prøver å tallregulere seg vekk fra det.

Sâ har jeg lyst til å si til Høyre at man må ikke bare lese ett av svarene man får på spørsmål sendt til Forsvarsdepartementet – man må lese svarene på alle de spørsmålene man har stilt. Da vil man se at i svaret på spørsmål nr. 500 står det helt spesifikt hvordan effektiviseringstiltakene og de 800 mill. kr i tillegg har økt Forsvarets disposisjon i 2012 med 1,5 mrd. kr. Det er ikke uvesentlig, men det kommer faktisk ikke av seg selv. Det er ikke bare fordi vi er et rikt land – det er ogsâ fordi vi har vært villig til å gjøre omstillinger, ta noen tøffe tak. Og faktisk hjelper det ikke bare å komme med penger – man må ogsâ gjøre den andre delen av jobben, nemlig å gjøre omstillingene. Det hadde vært fristende i Norge, hvor vi tross alt har penger og klarer å betale lønninger fra år til år, ikke å gjøre disse omstillingene. Men regjeringen har faktisk ogsâ vært villig til å stå i den stormen.

Presidenten: Neste taler er Ine M. Eriksen Søreide, som er komiteens leder.

Presidenten skylder å gjøre oppmerksom på at komitélederne ikke har ubegrenset adgang til 3-minuttersinnlegg. Derfor får representanten Eriksen Søreide holde et innlegg begrenset til 1 minutt.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [13:12:41]: I motsetning til statsråder som kommer til Stortinget og har ubegrenset taletid, har ogsâ ikke stortingsrepresentantene det.

Bare et par små ting: Det ene er at energikuttene vi gjør, først og fremst handler om støtten til Etiopia, og det tør være kjent ogsâ for utviklingsministeren.

Når det sâ gjelder det utenriksministeren sier om utemapparatet, er han jo i sitt eget innlegg inne på viktigheten av å ha magemål. Da er det kanskje viktig å ha magemål ogsâ når man sammenligner budsjetter. Fremskrittspartiet får svare for sitt eget. De kutter 172 mill. kr av et budsjett på 2 mrd. kr. Vi kutter 10 mill. kr av et budsjett på 2 mrd. kr. Jeg tror det skal kunne passere. Jeg tror ogsâ utenriksstjenesten vil leve godt med det.

Vi har ikke planer om å kutte støtten til Afghanistan, men vi har sagt veldig klart at vi ønsker å se på de evalueringene som nå kommer av den totale norske bistandsinnsatsen. Det har det vært viktig for oss å understreke flere ganger, og vi er spent på resultatene av evalueringa og hva det vil ha å si for innretningen av norsk bistand framover.

Presidenten: Presidenten vil understreke at taletidsbegrensninger er hjemlet i Stortingets forretningsorden. Det står selvfølgelig representanten fritt å fremme endringsforslag til den komiteen som nå er satt ned under ledelse av Dagfinn Høybråten, som skal gå igjennom Stortingets forretningsorden.

Ivar Kristiansen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ivar Kristiansen (H) [13:14:12]: Da synes jeg Presidentskapet på eget initiativ skal ta for seg den nye sportsgrenen som er innført ved at statsråder – etter at opposisjonen har brukt opp sin taletid – tillater seg å presentere skarpe angrep og stille spørsmål til opposisjonen. Dette er misbruk av den muligheten statsråder har til å informere. Det er også en form for misbruk av den institusjonen som dette huset er, ved at det er Stortinget som først og fremst skal være i hovedsetet.

Når bistandsministeren sier at Høyre er for et samfunn med større ulikheter, og at Høyre ikke er for rettferdig fordeling, gis ikke vi mulighet til å korrigere dette i det hele tatt. Det er nesten som å si at SV er imot å skape verdier, men de er for å fordele dem. Er det da slik at statsråd Eidsvoll Holmås, som har stemt imot de fleste inntekter som kommer fra sokkelen, er for å reise på «first class» og fordele disse inntektene som han har stemt imot skulle havne i statskassen?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

Sak nr. 3 [13:15:30]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om endringer i «regulativ for tillegg mv. til utskrivne vernepliktige mannskap» (Innst. 67 S (2012–2013), jf. Prop. 151 S (2011–2012))

Presidenten: Morten Høglund får ordet på vegne av sakens ordfører, som er Jan Arild Ellingsen.

Morten Høglund (FrP) [13:16:02]: Helt kort: Det er i all hovedsak en enstemmig innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen. Jeg vil bare referere til et par punkter. Komiteen understreker viktigheten av at de som fak-

tisk gjennomfører førstegangstjenesten, godtgjøres på en måte som viser at samfunnet verdsetter det de gjør. Videre er komiteen opptatt av og ønsker å øke statusen til dem som gjennomfører førstegangstjenesten, og man ber i enstemmig merknad «regjeringen vurdere å fremme sak om statushevedende tiltak». Jeg ber om at statsråden tar det med seg.

Så følger komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet opp et forslag fra Vernepliktsrådet om over tid å løfte godtgjøringene. Vi fremmer et forslag som jeg tillater meg å ta opp: at tjenestetillegget blir hevet til 1 G, og at dimisjonsgodtgjøringen blir hevet til 0,5 G i løpet av en periode på fem år, senest i 2018.

Presidenten: Representanten Morten Høglund har tatt opp det forslaget han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget skal votere over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 22 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–15, fra Ine M. Eriksen Søreide på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
 - forslagene nr. 16–20, fra Morten Høglund på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslagene nr. 21 og 22, fra Ine M. Eriksen Søreide på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti
- Det voteres først over forslagene nr. 21 og 22, fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 21 lyder:

Rammeområde 4 (Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2013 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 820 686 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	12 222 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	156 492 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	907 000	
	71	Diverse tilskudd	24 260 000	
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	154 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	47 503 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
104	1	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet Driftsutgifter	8 981 000	
115	1	Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	27 363 000	
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	69 331 000	
116	70	Deltaking i internasjonale organisasjoner Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 249 041 000	
117	75	EØS-finansieringsordningene EØS-finansieringsordningen 2009–2014, <i>kan overføres</i>	1 028 000 000	
	76	Den norske finansieringsordningen 2009–2014, <i>kan overføres</i>	869 000 000	
118	1	Nordområdetiltak m.v. Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	30 295 000	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	320 324 000	
	71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter mv., <i>kan overføres</i>	58 831 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	35 022 000	
140	1	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen Driftsutgifter	1 172 700 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	21 500 000	
141	1	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) Driftsutgifter	216 500 000	
144	1	Fredskorpset Driftsutgifter	44 200 000	
150	78	Bistand til Afrika Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 308 300 000	
151	72	Bistand til Asia Bistand til Afghanistan og Pakistan, <i>kan overføres</i>	649 500 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	290 000 000	
152	78	Bistand til Midtøsten og Nord-Afrika Regionbevilgning for Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>	540 000 000	
153	78	Bistand til Latin-Amerika Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	200 500 000	
160	1	Sivilt samfunn og demokratiutvikling Driftsutgifter	33 500 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 523 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	91 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	106 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	182 500 000	
	77	Utvexlingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i>	160 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	204 000 000	
	75	NORFUND - tapsavsetting	282 500 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	420 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
	71	Humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	2 313 600 000	
	72	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	337 100 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	648 200 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	395 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	175 000 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	340 000 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	143 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	45 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	333 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	350 000 000	
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.		
	1	Driftsutgifter	51 700 000	
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	5 042 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	33 000 000	
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	168 400 000	
	73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	2 532 500 000	
	74	Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	1 407 300 000	
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	1 270 658 000	
168		Kvinner og likestilling		
	70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	307 000 000	
169		Globale helse- og vaksineinitiativ		
	70	Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 690 000 000	
	71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	295 000 000	
	72	Det globale fond for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM), <i>kan overføres</i>	450 000 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	760 000 000	
	71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	402 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	1 070 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	170 000 000	
	74	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	300 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	905 500 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	185 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	311 000 000	
	79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	75 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	155 000 000	
	82	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), <i>kan overføres</i>	95 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	814 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	772 500 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	609 500 000	
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak		
	70	Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	292 000 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	145 738 000	
		Totale utgifter		35 214 850 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	14 899 000	
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	102 433 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	7 068 000	
		Totale inntekter		124 400 000

Forslag nr. 22 lyder:

«Disse medlemmer vil endre tilsagnsfullmakten for 2013 i forhold til regjeringens forslag på rammeområde 4 (utenriks) kap. 166 post 73 med 400 mill. kroner, fra 632 mill. kroner til 1 032 mill. kroner.»

Votering:

Forslagene fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 71 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.26.57)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 16–20, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvike ordningen med flerårig indikativt tilsagn til FNs underorganisasjoner.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en rapport om fremdriften i reformarbeidet i FNs avdeling for fredsoperasjoner (DPKO).»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å gjøre Norges bidrag til FN avhengig av fremdriften og resultatene av reformarbeidet i organisasjonen.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge prinsippet om null nominell vekst i FNs budsjetter til grunn ved de årlige/toårige budsjettbehandlingene i organisasjonen.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bidra til at nye mandater og aktiviteter fortrinnsvis finansieres gjennom eliminerings av utdaterte, irrelevante eller dupliserende mandater.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 73 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.27.20)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 5–7 og 12, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide planer for utfasing av norsk bistand i mottakerland der hvor dette er aktuelt.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at det opprettes en uavhengig database for rangering av bistands-

og nødhjelpsorganisasjoner med hensyn til resultatoppnåelse og kostnadseffektivitet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en «svarteliste» over de bistandsorganisasjoner som ikke tar korrupsjonsproblematikken på alvor og treffer egnede tiltak for å motvirke korrupsjon i bistandsengasjementet.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frihandelsavtalen mellom EFTA/Norge og Colombia frem til ratifisering i Stortinget.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 57 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.27.46)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4, 8 og 9, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere praksis med uavhengige evalueringer av all norsk bistand og norske bistandsprosjekter.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere utviklingen av et levedyktig næringsliv som en integrert del av alle utviklingspolitiske intervensjoner.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en ekspertgruppe for å bistå utviklingslandene i å forsere byråkrati og hindringer knyttet til handel.»

Venstre har varslet at de støtter forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 56 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.28.22)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 13–15, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en forvaltningsrevisjon av den norske bistanden til de palestinske selvstyremyndighetene.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse all bistand til de palestinske selvstyremyndigheter som direkte eller in-

direkte støtter undervisning med et anti-israelsk eller antisemittisk budskap.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om aktivt å motarbeide forskjellsbehandling av Israel i internasjonale fora og organisasjoner.»

Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 51 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.28.50)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–3, 10 og 11, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en ekstern evaluering av alle norske freds- og forsoningsinitiativer de siste 30 årene.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en evaluering av Norges deltakelse i FNs menneskerettighetsråd, UNHRC.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en samlet oversikt over prosjekter og prosjektpartnere som støttes gjennom EØS-midlene.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en handelsfasiliteringsenhet for å stimulere til vekst i det private næringsliv i Afrika.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette et forprosjekt for økt matsikkerhet i u-land gjennom handel med mat og korn.»

Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil støtte forslagene.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 50 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.29.19)

Presidenten: Det votes over rammeområde 4, I til og med XIII.

Komiteen hadde innstilt:

**Rammeområde 4
(Utenriks)**

I

På statsbudsjettet for 2013 bevilges under:

Kap	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 820 686 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	12 222 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> .	156 492 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	907 000	
	71	Diverse tilskudd	24 260 000	
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn ..	154 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	47 503 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 981 000	
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	27 363 000	
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	69 331 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 249 041 000	
117		EØS-finansieringsordningene		
	75	EØS-finansieringsordningen 2009–2014, <i>kan overføres</i> .	1 028 000 000	
	76	Den norske finansieringsordningen 2009–2014, <i>kan overføres</i>	869 000 000	
118		Nordområdetiltak mv.		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	30 295 000	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	320 324 000	
	71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter mv., <i>kan overføres</i>	58 831 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	35 022 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	1 172 700 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> .	21 500 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	216 500 000	
144		Fredskorpset		
	1	Driftsutgifter	44 200 000	
150		Bistand til Afrika		
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 158 300 000	

Kap	Post	Formål	Kroner	Kroner
151		Bistand til Asia		
	72	Bistand til Afghanistan og Pakistan, <i>kan overføres</i>	649 500 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	290 000 000	
152		Bistand til Midtøsten og Nord-Afrika		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>	540 000 000	
153		Bistand til Latin-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	200 500 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	33 500 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 423 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	91 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	106 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	182 500 000	
	77	Uttekslingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i>	160 000 000	
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	204 000 000	
	75	NORFUND – tapsavsetning	282 500 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	420 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
	71	Humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	2 313 600 000	
	72	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	337 100 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	648 200 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	395 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	175 000 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	340 000 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	143 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> .	45 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	333 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	350 000 000	
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.		
	1	Driftsutgifter	51 700 000	
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	5 042 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	33 000 000	
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	168 400 000	
	73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	2 932 500 000	
	74	Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	1 407 300 000	
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	1 270 658 000	

Kap	Post	Formål	Kroner	Kroner
168	70	Kvinner og likestilling Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	307 000 000	
169	70	Globale helse- og vaksineinitiativ Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 690 000 000	
	71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	295 000 000	
	72	Det globale fond for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM), <i>kan overføres</i>	450 000 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	760 000 000	
	71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	402 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	1 020 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	170 000 000	
	74	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	300 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) .	150 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	860 500 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	185 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	311 000 000	
	79	Eksperter, junioreksperter og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	75 000 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	150 000 000	
	82	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), <i>kan overføres</i>	95 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	814 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	772 500 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i> ...	559 500 000	
172	70	Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak Gjeldsslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	292 000 000	
480	50	Svalbardbudsjettet Tilskudd	145 738 000	
		Totale utgifter		35 214 850 000
Inntekter				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	14 899 000	
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	102 433 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	7 068 000	
		Totale inntekter		124 400 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2013 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 postene 2 og 5
kap. 118 post 71	kap. 3118 post 6
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 1 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2013 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2013 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning

kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til tematisk støtte, multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2013 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
117		EØS-finansieringsordningene	
	75	EØS-finansieringsordningen 2009–2014	5 237,3 mill. kroner
	76	Den norske finansieringsordningen 2009–2014	4 432,2 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	350,0 mill. kroner
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	392,0 mill. kroner
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	
	73	Klima- og skogsatsingen	632,0 mill. kroner

2. tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokkbakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil USD 57 mill. i perioden 2009–2017 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ.
3. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation II (IFFIm II) med inntil 1 500 mill. kroner i perioden 2010–2020 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.
4. tilskudd til den globale vaksinealliansen GAVI med inntil 2 689,9 mill. kroner i perioden 2013–2015 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ.

VII

Garanti fullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2013 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. kap. 161 Næringsutvikling.

VIII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2013 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme på inntil 3 000 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

IX

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Rwandadomstolen, Jugoslaviadomstolen og for regulært bidrag til FN.

X

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2013 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for Eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og

den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.

XI

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2013 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XII

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2013 kan:

1. fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten og Felles fond for råvarer, samt ved overføring av midler til Den brasilianske utviklingsbanken vedrørende klima- og skogsatsingen i Brasil.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XIII

Deltakelse i kapitaløkninger i internasjonale utviklingsbanker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge i forbindelse med den femte kapitaløkningen i Den asiatiske utviklingsbanken bidrar med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 11 617 150. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2010–2014, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
2. Norge deltar i den sjette generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen SDR 30 340 000. Inn-

betalingen foretas i løpet av årene 2011–2018, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.

3. Norge deltar i den niende kapitaløkningen i Den interamerikanske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 2 907 287. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2015, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
4. Norge deltar i den fjerde kapitaløkningen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 20 476 585. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2015, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 70 Verdensbanken.
5. I forbindelse med endring av stemmefordelingen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) foretas det en justering av aksjeandelene til medlemslandene gjennom en selektiv kapitaløkning. Norge deltar i den åttende selektive kapitaløkningen i forbindelse med endring av stemmevekten i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 4 393 527. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2014, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 70 Verdensbanken.
6. Norge deltar i den 12. kapitalpåfyllingen av Det afrikanske utviklingsfondet (AfDF) med en andel på 1 500 mill. kroner for perioden 2011–2013, innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Høyre har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 57 mot 39 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.29.50)

Presidenten: Det votes over rammeområde 8, I til og med IX.

Fremskrittspartiet og Høyre har varslet at de vil stemme imot.

Komiteen hadde innstilt:

**Rammeområde 8
(Forsvar)**

I

På statsbudsjettet for 2013 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	378 016 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	25 840 000	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	3 060 316 000	
	46	Ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	62 980 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	1 780 467 000	
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	174 445 000	
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	237 931 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	15 000 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	69 435 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	240 000 000	
1720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	1	Driftsutgifter	3 112 185 000	
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	176 772 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben		
	1	Driftsutgifter	2 022 720 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	133 000 000	
	70	Renter låneordning, <i>kan overføres</i>	5 670 000	
1731		Hæren		
	1	Driftsutgifter	5 607 269 000	
1732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsutgifter	3 610 045 000	
1733		Luftforsvaret		
	1	Driftsutgifter	4 298 998 000	
1734		Heimevernet		
	1	Driftsutgifter	1 093 503 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	1 115 214 000	
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon		
	1	Driftsutgifter	2 044 686 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	881 538 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	31 923 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1761, post 45</i>	6 998 359 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	88 135 000	
1761		Nye kampfly med baseløsning		
	1	Driftsutgifter	70 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 781 000 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	41 000 000	
1790		Kystvakten		
	1	Driftsutgifter	1 001 965 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	573 382 000	
1792		Norske styrker i utlandet		
	1	Driftsutgifter	1 162 524 000	
1795		Kulturelle og allmennnyttige formål		
	1	Driftsutgifter	260 651 000	
	72	Overføringer til andre	2 330 000	
		Totale utgifter		42 224 299 000
I n n t e k t e r				
4700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter	238 000	
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsinntekter	3 909 425 000	
	47	Salg av eiendom	163 601 000	
4720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	1	Driftsinntekter	54 343 000	
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsinntekter	2 771 000	
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben		
	1	Driftsinntekter	60 192 000	
4731		Hæren		
	1	Driftsinntekter	61 642 000	
4732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsinntekter	50 787 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
4733	1	Luftforsvaret Driftsinntekter	171 363 000	
4734	1	Heimevernet Driftsinntekter	5 623 000	
4740	1	Forsvarets logistikkorganisasjon Driftsinntekter	127 577 000	
4760	1	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg Driftsinntekter	1 000 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	67 000 000	
4790	1	Kystvakten Driftsinntekter	1 009 000	
4791	1	Redningshelikoptertjenesten Driftsinntekter	511 148 000	
4792	1	Norske styrker i utlandet Driftsinntekter	10 368 000	
4795	1	Kulturelle og allmenntilgittige formål Driftsinntekter	9 057 000	
4799	86	Militære bøter Militære bøter	500 000	
		Totale inntekter		5 207 644 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2013 kan:

1. benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:
 - a) inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
 - b) inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og

nyanlegg, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

2. ta med ubrukte merinntekter ved utregning av overførbart beløp.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2013 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1720	1	Felles ledelse og kommandoapparat Driftsutgifter	30 mill. kroner
1725	1	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben Driftsutgifter	80 mill. kroner
1731	1	Hæren Driftsutgifter	600 mill. kroner
1732	1	Sjøforsvaret Driftsutgifter	100 mill. kroner
1733	1	Luftforsvaret Driftsutgifter	600 mill. kroner
1734	1	Heimevernet Driftsutgifter	825 mill. kroner
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
	1	Driftsutgifter	300 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter	125 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	115 mill. kroner
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold	17 000 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	165 mill. kroner
1761		Nye kampfly med baseløsning	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold	3 500 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	2 900 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	75 mill. kroner
1792		Norske styrker i utlandet	
	1	Driftsutgifter	55 mill. kroner
1795		Kulturelle og allmenntilgittige formål	
	1	Driftsutgifter	2 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2013 kan gi tilsagn om økonomisk støtte ut over bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	40 mill. kroner

V

Nettobudsjettering av salgskostnader

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2013 kan trekke salgskostnader ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Store nyanskaffelser og vedlikehold og kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VI

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2013 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2012–2013).
2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2013 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder større bygg- og eiendomsprosjekter, som er presentert som

nye prosjekter i Prop. 1 S (2012–2013), innenfor de kostnadsrammer som der er omtalt.

2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2012–2013), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer og byggeprosjekter av lavere kategori.
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2012–2013).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
6. Igangsette planlegging og prosjektering av bygge-, anleggs- og innredningsprosjekter innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.
7. inkludere gjennomføringskostnader i investeringsprosjektene for eiendom, bygg og anlegg på post 46 og post 47.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2013 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner

eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål, kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene.

2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

punkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 57 mot 39 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.30.22)

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2013 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NSPA (NATO Support Agency), andre internasjonale organisasjoner eller andre lands myndigheter fra det tids-

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

I

På statsbudsjettet for 2013 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
Utgifter i hele kroner			
1		Svalbard kyrkje	
	1	Driftsutgifter	4 215 000
2		Tilskot til kulturelle formål m.m.	
	70	Tilskot til velferdsarbeid på Svalbard	960 000
3		Tilskot til Longyearbyen lokalstyre	
	70	Tilskot til Longyearbyen lokalstyre	146 063 000
4		Tilskot til Svalbard museum	
	70	Tilskot til Svalbard museum	10 484 000
5		Sysselmannen (jf. kap. 3005)	
	1	Driftsutgifter	35 813 000
6		Sysselmannens transportteneste (jf. kap. 3006)	
	1	Driftsutgifter	84 500 000
7		Tilfeldige utgifter	
	1	Driftsutgifter	2 500 000
9		Kulturminnetiltak	
	1	Driftsutgifter	2 220 000
11		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard	
	1	Driftsutgifter	1 500 000
17		Refusjon til Norsk Polarinstitut	
	50	Refusjon	3 125 000
18		Navigasjonsinnretninger	
	1	Driftsutgifter	3 860 000
19		Statens bygninger på Bjørnøya og Hopen	
	1	Driftsutgifter	6 300 000
20		Statens bygninger i Longyearbyen (jf. kap. 3020)	
	1	Driftsutgifter	11 200 000
	45	Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold, kan overføres	1 500 000
22		Likningsforvaltninga for Svalbard	
	1	Driftsutgifter	3 050 000
		Sum svalbardbudsjettet	
		Sum departementets utgifter	317 290 000
Inntekter i hele kroner			
3005		Sysselmannen (jf. kap. 5)	
	1	Diverse inntekter	200 000
3006		Sysselmannens transportteneste (jf. kap. 6)	
	1	Leigeinntekter	500 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
3020		Statens bygningar i Longyearbyen (jf. kap. 20)	
	1	Inntekter	4 820 000
3030		Skattar og avgifter	
	70	Skattar m.m.	159 000 000
	71	Utførselsavgift	6 000 000
	72	Utmålsgebyr, årsavgift	1 032 000
3035		Tilskot frå statsbudsjettet	
	70	Tilskot	145 738 000
		Sum svalbardbudsjettet	
		Sum departementets inntekter	317 290 000

II

§ 1 Bruksområde for vedtaket

Dette vedtaket gjeld utskriving av skatt på formue og inntekt for inntektsåret 2013 etter føresegnene i lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard. Vedtaket gjeld òg som grunnlag for utskriving av forskot på skatt for inntektsåret 2013, jf. lov om skatt til Svalbard § 5-1.

§ Skatt på formue

Skatt på formue blir utrekna etter desse satsane:

- a) Personleg skattepliktig og dødsbu:

Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten og kommunane (maksimumssats)

- b) Selskap og samanslutning som nemnt i skattelova § 36 andre ledd, og som ikkje er fritakne etter skattelova kapittel 2:

Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten.

§ 3 Skatt på inntekt

Skatt på inntekt blir utrekna etter desse satsane:

- a) Inntekt som blir skattlagt ved lønnstrekk etter svalbardskattelova § 3-2:

Låg sats: 8 pst.

Høg sats: 22 pst.

- b) 28 pst. av den delen av selskapsoverskot som er høgare enn 15 mill. kroner, og som overstiger summen av 10 gonger kostnadene til løn som blir skattlagt ved lønnstrekk

0,20 gonger skattemessig verdi av anlegg, fast eigedom og anna realkapital som er på Svalbard ved utgangen av inntektsåret.

- c) Anna inntekt: 16 pst.

Personlege skatteytarar skal ha eit frådrag i alminneleg inntekt som blir omfatta av c. på 20 000 kroner.

§ 4 Avrundingsreglar

Ved utrekning av skatt skal formue og inntekt avrundast nedover til næraste heile krone.

§ 5 Normalrentesatsen for rimeleg lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nemnd i skattelova § 5-12 fjerde ledd, jf. svalbardskattelova §§ 3-1 og 3-2, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

§ 6 Aksjonær i utlandet

Skatt på utbytte mv. etter skattelova § 10-13, jf. svalbardskattelova § 3-1, vert ilagd med 20 pst.

§ 7 Inntekt etter svalbardskattelova § 6-3

For inntekt som blir skattlagt etter svalbardskattelova § 6-3, skal satsen vere 6 pst.

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2013 kan bestille varer for inntil 3 mill. kroner ut over den totale løyvinga som er gitt under kapittel 5 post 1 på svalbardbudsjettet.

IV

Stortinget samtykkjer i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2013 kan inngå kontrakt om leige av tenestefartøy for Sysselmannen på Svalbard frå og med 2014, jf. omtale i Prop. 1 S (2012–2013) svalbardbudsjettet.

V

Meirinntektsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2013 kan overskride løyvinga under

1. kap. 5 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3005 post 2
2. kap. 6 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3006 post 2

VI

Meirinntektsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Fornyrings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet i 2013 kan overskride løyvinga under

1. kap. 20 post 1 tilsvarende inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3020 post 1.

VII

For budsjetterminen 2013 skal det svarast avgift til statskassen av kol som blir utført frå Svalbard, etter følgjande satsar:

- 1,0 pst. av verdien for dei første 100 000 tonna,
- 0,9 pst. av verdien for dei neste 200 000 tonna,
- 0,8 pst. av verdien for dei neste 300 000 tonna,
- 0,7 pst. av verdien for dei neste 400 000 tonna,
- 0,6 pst. av verdien for dei neste 500 000 tonna,

0,5 pst. av verdien for dei neste 600 000 tonna,
 0,4 pst. av verdien for dei neste 700 000 tonna,
 0,3 pst. av verdien for dei neste 800 000 tonna,
 0,2 pst. av verdien for dei neste 900 000 tonna.
 0,1 pst. av verdien for dei neste 1 000 000 tonna.

ringer slik at tjenestetillegget blir hevet til 1 G, og at
 dimisjonsgodtgjøringen blir hevet til 0,5 G, i løpet av
 en periode på 5 år, senest 2018, og at fremtidige end-
 ringer etter dette følger justeringer av grunnbeløpet i
 folketrygden (G).»

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Morten Høglund satt
 fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslag 1
 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om end-

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 71 mot 25
 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 13.31.25)

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2012 blir det gjort følgende endrin-
 gar:

Kap.	Post	Føremål	Kroner
U t g i f t e r			
1719	1	Fellesutgifter og tilskot til foretak under Forsvarsdepartementet	
		Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 224 168 000 til kr 224 197 000	29 000
1720	1	Felles leiings- og kommandoapparat	
		Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 2 689 942 000 til kr 2 690 796 000	854 000
1725	1	Fellesinstitusjonar og -utgifter under Forsvarsstaben	
		Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 1 822 022 000 til kr 1 822 802 000	780 000
1731	1	Hæren	
		Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 5 739 612 000 til kr 5 751 460 000	11 848 000
1732	1	Sjøforsvaret	
		Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 3 445 508 000 til kr 3 448 717 000	3 209 000
1733	1	Luftforsvaret	
		Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 4 243 715 000 til kr 4 246 309 000	2 594 000
1734	1	Heimevernet	
		Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 1 094 552 000 til kr 1 096 592 000	2 040 000
1740	1	Forsvarets logistikkorganisasjon	
		Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 2 400 378 000 til kr 2 400 479 000	101 000
1790	1	Kystvakten	
		Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 997 409 000 til kr 998 107 000	698 000
1795	1	Kulturelle og allmennnyttige føremål	
		Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 260 071 000 til kr 260 081 000	10 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

S a k n r. 4 [13:32:05]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.32.
